Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

9-10

NR. 9-10 (282-283) • ANUL XXIX • Septembrie-Octombrie 2024

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale

www.revistasud.ro

Profira

de Dimitrie Bolintineanu

„Pe Neajlov, la vale, tătarul a călcat,
Iar tu, o, Caloiene, de când te-ai însurat,
Treci viața-n moliciune; uitarea învălește
Și armele-ți ș-un nume ce nu mai strălucește !
Deșteaptă-te, nepoate, din letargia ta,
Și hai cu noi pe dușmani din țar-a alunga !”

Așa vorbeau Voinești cu plete de ninsoare;
Așa vorbeau moșnenii cu vorbe rugătoare
Lui Caloian viteazul ce șade-n Bolintin
Și nu mai va să știe de turc, nici de creștin.

În aria albastră lumină luna plină
Și-neacă lunca verde în valuri de lumină.

Dar cine sânt voinicii cu arme coperiți
Ce zboară printre umbre cu caii reuniți ?

Din satul Bolintin și satele vecine
S-adună patru sute, călări și pedestrime.

Și comandați cu fală de douăzeci moșneni,
Iau drumul către Argeș și trec la Ogrăzeni.

Voinicii merg-nainte; pe urmă se zărește
Cercel și Beldimanii ce arma-i tinerește;

Postelnicul Căpriță cu zece vânători
Ce poartă la pistoale mănuchiuri dragi
de flori.

Dar printre ei se vede o copiliță june:
Pe armele ei dalbe se joacă flori de lună
Și pletele-i norate pe sânu-i râuresc
Prin umbre și prin roze, când caii tropăiesc.

„Nu... ochii nu mă-nșală !... E mândra mea
soție !...
Dați armele îndată !... Intrați în herghelie
Să-mi înșăoați fugarul ce nu cunoaște șea !...
La moarte și la viață să zbor cu mândra
mea !...”

El strigă și armează, și calul său sălbatic
S-avântă printre umbre ca geniul cel fantastic.

El merge către Argeș prin luncile cu flori;
Dar podul trece apa cu bravii luptători.
Atunci el se aruncă în apele profunde
Și calul său înoată ca șarpele prin unde.

Pădurile răsună de tropote-nsutite.
Mârzacii se deșteaptă în
lesele-nflorite.
Bătaia colo-ncepe, în capul unui lac,
Iar palașele sună pe hârci și pe baltac
Și flintele răvarsă o ploaie trăsnitoare
Prin umbra ce domnește pre lumea
peritoare.

Dar Caloian, ca vultur ce rupe-nfuriat
Cu ghearăle și ciocul balaurul turbat,
Se luptă cu tătarii; iar calu-i ce
turbează,
Cu dinții, cu piciorul lovește și
nechează.

„Stăi, mândre Caloiene, și-mi dă
Profira ta,
De vrei să scapi cu viața !...”

„Profira nu ți-oi da,
Dar voi lua eu roabă să dau Profirei
mele
Mârzaca ta cea albă cu ochi
de viorele !...”

Așa vorbesc voinicii și-n săbii
se lovesc
Și armele lor dalbe răsună, scânteiesc.
Dar cine este cela ce se rostogolește
Și de pe calu-i cade în lacul ce
roșește ?
Mârzacul cel mai mare !... Tătarii
speriați
Mârzacele își lasă cu ochii lăcrămați
Și fug în umbra nopței ca pasări
rătăcite
Când geme vijelia prin lesele-nflorite.

A doua zi moșnenii trimis-au lui Mihai
Stindarde, robi și roabe, și două sute
cai.
Iar domnul tuturora dă daruri meritate
Și Profiriței cruce cu petre nestimate.

Titus Vîjeu, *La razon de la sinrazon*
pag. 4

Florentin Popescu, *Adrian Dinu Rachieru, câștigător al recursului în procesul contrariilor*
pag. 8

Nicolae Scurtu, *Reflecțiile lui Nichifor Crainic despre întâia detenție*
pag. 10

Ioana Ruxandra Fruntelată, *Școala satului*
pag. 12

Ion Andreiță, *Satul din colțul ochiului*
pag. 13

Victoria Milescu, *Ecuația vieții (Mihaela Angulescu-Neumeister)*
pag. 14

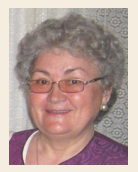
Șerban Codrin Denk, *Ioan Vieru sau poetul la bursa valorilor*
pag. 15

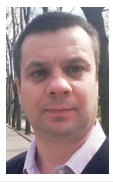

Gheorghe Dragomir, *Noi reașezări geopolitice, geoeconomice și geostrategice pe harta lumii*
pag. 16

Luminița Cornea, *O frumoasă prietenie: Virgil Cioflec și Sextil Pușcariu*
pag. 18

Alexandru Cazacu, *Repere și margini (Panait Istrati)*
pag. 20

Mirela Maiana Mladin, *Un an într-o zi (Vladimir Ghika)*
pag. 23

Laurențiu Ștefan Szemkovics, *Medalia „Serviciul Credincios” acordată în 1883 unor pescari din județul Vlașca*
pag. 27

circumscrieri

Alexandru Cazacu

Banda lui Möbius

Ecartul dintre aspirații și realitate este firesc. Lucrurile se complică dacă această diferență se mărește în timp sau când percepțiile aferente acestui decalaj devin dureroase. După dispariția „cortinei de fier”, țările fostului „lagăr socialist” aveau drept aspirații comune: libertatea, statul de drept, economia de piață și atașarea la organizațiile internaționale care conferă securitate și prosperitate. Orice altă soluție presupunea un risc greu controlabil. În acest timp *il mondo sta cambiando* și fiecare își are propria agendă. Nouă ne-a trebuit mai mult decât vecinilor pentru a atinge un minim pe care mulți îl doreau. Iar astăzi avem posibilitatea unor analize realizate cu mai mult „sânge rece”. Astfel, pe lângă cei care salută situarea noastă în Uniunea Europeană și NATO, există voci, chiar ale unor oameni de bună credință și inteligenți, care apreciază negativ aceste opțiuni. Se invocă poziția noastră insignifiantă, ca „personaj de umplutură”, nerelevant, o Cenușăreasă aflată în vagonul de clasa a treia al acestui tren european și euroatlantic. În plus, se aduce în discuție costul „biletului de intrare” pentru a prinde acest tren: dezindustrializarea, vânzarea resurselor naturale și băncilor către multinaționale, migrația a un milion de *blue collar* și un masiv *brain drain* în Occident, invazia produselor de larg consum din Europa de Vest pe piața locală, pătrunderea companiilor străine. Iar și mai grav, în plan cultural apare un masiv proces de autocolonizare.

Acest concept, introdus de profesorul bulgar Alexander Kiossev, se referă la acele țări care s-au supus puterii culturale a Europei Occidentale, deși nu au fost de fapt niciodată cucerite sau colonizate de ea. Desigur, la noi discuția pe acest subiect nu este nouă. „Formele fără fond” ale lui Titu Maiorescu, „sincronismul” lui Eugen Lovinescu și chiar „spiritul imitativ al literaturii române față de cea franceză” despre care vorbea B. Fundoianu pot reprezenta o parte a dezbaterii *avant la lettre* despre autocolonizare. Cum nu există cultură sută la sută originală și cum toate culturile au un caracter dual, național și universal, lucrurile stând cam la fel și în economie, merită să ne întrebăm dacă nu este o problemă de dozaj și discernământ a elitelor noastre. Balanța prezenței noastre în structurile la care am aderat este indiscutabil pozitivă (indicatorii nivelului de trai vorbesc de la sine), doar că negocierea este firavă, atunci când există. La care se adaugă și o lipsă „de prezență” tot din cauza invizibilității internaționale a elitelor noastre. Nu trebuie acuzat cel care își vede interesul, ci cel care nu și-l apără prin liderii săi.

În lumina acestor discuții, știind că faptul cultural nu este o formă de escapism, ci una din componentele acelui mecanism de adaptare (*coping mechanism*) și înțelegere mai nuanțată a ceea ce se întâmplă împrejur, merită o revizitare a unei „literaturi gemene”, cum este cea aromână prin doi reprezentanți ai acesteia.

Ioan Cutova (1919-1992), născut la Veria în Grecia, dar beneficiind de școală în limba română, va urma liceul în România, unde se stabilește împreună cu familia la Târgu-Mureș, apoi absolvă Facultatea de Litere și Filosofie la București. Câștigă în 1945 concursul editurii „Forum” care îi tipărește volumul „Cerc vicios”, bine primit în epocă. Odată cu instaurarea tot mai pronunțată în viața culturală a poncifelor de extremă stângă se retrage în învățământul secundar. Se dedică cu pasiune profesiunii didactice devenind profesor de limba română, un adevărat *magistrer ludi* la un cunoscut liceu din Bistrița. Va scrie puțin. Pe lângă volumul de debut mai publică două volume de poeme în aromână și mai multe tălmăciri. Reușește o foarte bună transpunere a poemului *Luceafărul* de Mihai Eminescu în limba sa natală. Poezia lui Ioan Cutova este una în care afectele surclasează cerebralitatea în mod conștient, chiar dacă un anume *pincement au cœur* supraviețuiește în filigran. Se simte înstrăinarea asumată, aproape hieratică și o nevoie imperioasă de a lăsa mărturie asupra celor trăite. Reveriile luminiscente și interogațiile asupra cuvântului se fac în manieră modernă, plasând în caligrame melancolice dorința de-a se reda ceva din tainele existentei. Și în multe din versurile sale, unde teritoriul suferinței se întretaie cu bucuria, răsună o discretă coardă pillatiană: „Timpul care se coace în pletele mele/ jucăuș ca un copil blond,/ are sângele cald ca un miel/ și-n ochi un aer de vagabond.// Când e trist, lacrimi paralele/ îi curg din ochi ca niște monete grele./ Inima o adună în fiecare seară/ într-o cutie cu pereți de ceară./ Noaptea uneori îi mângâi cu o coaje/ fruntea însângerată de tatuaje./Tristețile lui din vreme în vreme/le scriu pentru oameni în poeme./ Timpul care se coace în părul meu/ e frate cu Dumnezeu.” (*Timpul*)

De o dârzenie exemplară a dat mereu dovadă **Nicolae Caratană** (1914-1992), născut tot în Grecia într-o familie foarte modestă. Școala primară și gimnazială sunt urmate în limba elenă. Învață singur româna și franceza cu ajutorul manualelor obținute greu. După mutarea familiei în Cadrilater, cu ajutorul Societății de cultură macedo-române devine elevul unei școli de arte și meserii din Oltenița. La sfârșitul conflagrației, căreia îi supraviețuiește grav rănit, refuzul colaborării cu noile autorități și prietenia cu membrii fostei mișcări legionare îi aduc o primă condamnare. Apoi vor mai urma încă alte două, plus o perioadă de domiciliu forțat în Bărăgan. După acest vacuum civic va profesa doar ca muncitor în Constanța, dar citind și scriind permanent, ilustrând parcă teza lui Lawrence Ferlinghetti despre *poetry as insurgent art*. Debutează cu ajutorul lui Mircea Ciobanu, la 58 de ani, publicând apoi mai multe culegeri de versuri în ambele limbi. O plasticitate arghezian se găsește în limba română folosită de poet, iar tonurile grave ale conflictului intern se adună în misterul emoțional ce are corespondent în lirica lui Lucian Blaga. Metafora este utilizată pentru a suplini „insuficiența limbajului”. Apelul la mitologia greacă și creștină sacralizează fiecare fapt al existenței: „Trec caii sarmați pe-o stepa din mine./ Să nu-i speriați !/ E clipa când vin și mă poartă călare/ preschimbat în zare./Galopând în front/ m-așează undeva orizont.// Când caii aleargă prin holde-n desfrâu,/devin cântărețul lor grâu./ Când trec prin păduri cu umbrele vraci,/ devin cântărețul lor copaci./ Vântul știe dar nu dă-n vileag./Am trecut în veacul meu steag./ Glia cunoaște, dar nu mă înfruntă./ Am trecut în veacul meu nuntă” (*Caii sarmați*)

Aducând doar acuze celorlalți, ori învinuind un *fatum* nedrept, putem aluneca în banda lui Möbius, unde excesele de orice fel se transformă în apatie și invers. Așa cum cunoașterea și îndrăzneala justificată pot constitui o cale mai bună, demnitatea, solidaritatea și tenacitatea poeților aromâni, priviți și ca o „minoritate interioară”, ne poate îndemna să pivotăm strategiile, preferabil echilibrate și limpezi, de la răspunderea individuală la cea sistemică.

pretexte

Gabriel Dragnea

Nu ucideți pasărea albă !

În căutarea mea lacomă pe urmele poeților ascunși în spatele anilor deja îngropați în calendare, pentru materialul acestui număr ceva m-a îndemnat să aleg o carte anume. Nu știu cum drumuri nebănuite se așează în fața pasului și poeți prea puțin cunoscuți, parcă răsfoiesc cu mâinile lor de abur pagini de antologie până la versurile proprii, cândva apreciate, astăzi niște cuvinte șterse în așteptarea unei reactivări prin lectură.

Numai ce își făcuse loc în bibliotecă în urmă cu vreo săptămână, și ceva m-a îndemnat să redeschid cartea, ca-ntr-un joc *seek me and find me*, captivant și misterios totodată. M-am bucurat de acest volum de versuri, încă din clipa în care l-am văzut disponibil pe raftul online al unui anticariat foarte des frecventat de cei pasionați să se refugieze printre file de carte mai vechi ori mai noi. Imaginați-vă o antologie de culoare orange, în paginile căreia au fost convocați, ca-ntr-un maraton al lecturii autentice, 143 de poeți, 11 dintre aceștia fiind deja prezenți în articolele acestei rubrici.

Așadar, iată aproximativ 5 plutoane de poeți într-o antologie-argument în favoarea poeziei ca armă a frumosului recuperat prin metaforă. O antologie cu un titlu asemenea unui ordin dat în numele păcii, al iubirii și al toleranței: *Nu ucideți pasărea albă*. Și, așa cum vă spuneam în rândurile de mai sus, cred în drumurile care nu apar întâmplător și în apariția oamenilor care ne sunt dați să ne fie alături, să-i cunoaștem și să ne cunoască cu un scop anume. Atrăgându-mă titlul, în acord cu emoția căutărilor mele pentru lectură, am identificat titlul la pagina 42, la un poem semnat de Ion Beldeanu. Căutând să mă documentez pentru a afla mai multe despre el, trist a fost momentul când am citit că în aprilie anul acesta a trebuit să plece, lăsând în urmă și prieteni, și cărți și poezie: „O altă vânătoare de sensuri/ se deschide și trece/ prin oglinzile cenușii ale amiezii/ Ce faci tu, mă întreabă umbra cu cheile/ acelea verzi/ de care atârnă litera U ?/ Poate-i gheara ce sfâșie memoria/ acestui text, zic și ascult/ susurul fântânii din care se revarsă/ orașul cu primăvara sa de vată/ în care se poate muri/ la prima intersecție/ Acolo unde chipul fericirii/ devine o biată monedă/ aruncată în cutia milei/ Toate drumurile duc ori sfârșesc/ undeva, nu-i așa ?” Iată, așadar, jocul destinului omului, poetului, muritorului, piesă plăpândă pe tabla de șah a vieții, un pion citadin care a înțeles echilibrul dintre „a oferi” și „a primi”.

Autor a 19 volume de poezie, Ion Beldeanu a fost onorat cu Premiul „Eminescu” pentru poezie, al Ministerului Culturii din România (Putna, 1995), Premiul Uniunii Scriitorilor din România, filiala Iași (pe anul 1996), pentru trilogia „Bucovina care ne doare”, Premiul Uniunii Scriitorilor din România, filiala Iași (pe anul 2002), pentru volumul de versuri „Realitatea are chipul tău”, Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (Chișinău, 2002), Premiul Revistei „Convorbiri Literare” (Iași, 1999) ș.a.

Fostul redactor șef al Bucovinei literare a fost distins cu Ordinul „Meritul Cultural” al Președintelui României, în grad de Cavaler (București, 2004) și cu medalia „Mihai Eminescu”, conferită prin Decret al Președintelui Republicii Moldova, la împlinirea a 160 de ani de la nașterea Poetului (Chișinău, ianuarie 2010).

Iată poetul, trăitor printre cuvinte și oameni, un pas netulburat prin orașul pestrit și diform, care nu mai știe care este raportul de subordonare dintre strigătul de ajutor și-o mână întinsă: „Gândesc: această mână întemeind/ Cuvinte ar putea deveni pulbere/ Noapte mâloasă s-ar așterne/ Peste privirile lumii cântătoare.// Dar degetele noastre au nevoie/ De iubire, ele există deopotrivă/ Pentru a înflori speranța/ Și a înflori pământul,/ Ochii au nevoie de soare/ Spre a se îmbăta în clinchetul copilăriei/ Au nevoie de stele/ Pentru a ști să viseze și s-aștepte/ Rotirea binecuvântată a zorilor.// Strigăt devin vorbele mele:/ Nu ucideți pasărea albă/ Ridicată în cumpăna amiezii/ Fără de cuprins e zarea și-i loc/ Pentru fiecare pe-această planetă !”

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan Fruntelată (1946-2022)

Plecarea din copilărie

Era o zi de început de toamnă, am simțit-o la fel ca pe altele, pentru că eu am fost din copilărie un olfactiv, dinainte de a ști ce înseamnă asta. Îmi amintesc mirosul de struguri încinși, de iarbă supusă sub ultima coasă. Atunci am plecat din copilărie, atunci am murit prima dată.

Plecam definitiv din țara de iarbă, cu pomi rari păzind câmpul și fântânile în cumpănă, hei, cine n-a văzut o astfel de fântână nu va înțelege niciodată disperarea câmpiei, setea nimicitoare a verilor care pustiesc totul. Din țara cu câteva sate mici *pitulate* (lat. *pitulare* adică un fel de tupilare), cuvânt de la care vine și jocul suprem al copilăriei noastre, *pitulușul*, joc devenit destin într-o viață în care n-am făcut altceva decât să ne pitulăm în fața tuturor urgiilor adevărate ori presupuse.

Plecam din țara Dăsnățuiei, care începea la marginea Cleanovului dinspre Gvardenița. Cleanovul e nume vechi de supraviețuitori români ascunși într-o vale și găsiți numai de ocupanții austrieci ai contelui Schwantz care a făcut primul recensământ al Olteniei. Cleanov – *o biserică, patru fântâni, două magazii, o sută de case*. Oameni poate nici nu erau, poate nici nu însemnau nimic pentru eroii civilizatori veniți de la Viena să-i stăpânească pe barbarii olteni, care coborau din dacii străvechi ai lui Burebista, împăratul unei bune părți din Estul Europei și din Centrul Europei. Acești barbari umpluseră pământul dintre Carpații sudici și Dunăre de vase splendide, de arme și de bijuterii, îngropate în morminte, în valuri de apărare, în temeliile unor biserici ce au ridicat, după sute de ani, crucea ortodoxă într-un loc unde ea fusese recunoscută încă înainte de creștinările oficiale.

Să ne oprim, după ce ne-am adus aminte, pe această graniță a țării numită Dăsnățuia, să ajungem apoi la Gvardenița, satul unei gvardii care păzea o magazie de grâu, o magazie de aur, pentru că aurul Olteniei a fost grâul, izvorând de aici, din zona joasă a Mehedinților, continuat de cel dinspre Jiul de jos, de la Craiova spre Dunăre, spre Hunia și Băilești, apoi vărsând în toate schelele Dunării, la Gogoșu, la Calafat, la Corabia, pretutindeni, lingouri de grâu, încărcate în căruțe, duse pentru tribut ori pentru supraviețuirea celor de aici, țărani olteni locuind în case de pământ, în sate de pământ.

Din Gvardenița, din povestea magaziilor de grâu, cobor spre Bălăcița, satul care, se pare, ori așa vreau eu să pară, a aparținut domniței Bălașa Brâncoveanu, familie olteană întemeietoare, de stat, de idee imperială românească (să mă iertați, dar Brâncoveanu Constantin se considera în taină urmaș direct al împăraților Bizanțului), sat ciudat în legea geografiei, răstignit între câmpia neagră a Dunării și dealurile Subcarpaților Olteniei, sat indecis, graniță tulbure între Sudul fabulos al grâului și porumbului și Nordul oltean, acoperit cu mireasmă de prun și furișându-se în sus, spre Motru. Spre Strehaia, spre Oltenia de sub munte, la fel de fabuloasă și de necercetată decât de povești și de cântece.

Mai spre nord era Dobra, buna slavă: or fi ajuns pe aici slavii curgând dinspre sud, or fi făcut aici, între Valea Roșie și Lacul Roșu, un sat al lor pe care, mai târziu, l-au invadat oltenii de baștină.

Lângă neamurile lui Bora și Ghialdâr, Ionete, Stănescu, Iordache, amestec total, ca în orice zonă de maxim mixaj etnologic, la granița dinspre nord a țării Dăsnățuia, erau Almăjelul (nume întâlnit și în Banat) și Slașoma, sat și pădure, nume slav și amețit de sufixe românești.

Eu între aceste granițe m-am născut și am trăit anii de început, anii în care omul începe să vorbească, învață toate cuvintele, sensurile și trădările din cuvinte, anii în care i se arată iubirea, dorul, neputința, minciuna, anii în care ești superb pentru că nu ai cu cine să te compari, nu ai cu cine să te urăști, nu ai nici măcar cu cine să te iubești.

Lângă Dăsnățuia, la câțiva kilometri, peste câmp, e o vale imensă. În plină câmpie, pare valea unui râu, dar râul nu este. Ori nu mai este. Numai povestea poate explica totul. De aici pornea un râu bogat care uda câmpia dinspre Oprișor, Verbița, Crâng, apoi cobora în Dunăre. În contra apei veneau akângiii turci de la Dii, cu bărci lungi, prădau satele, violau, puneau foc. La vremea recoltei veneau. O dată, de două ori, de zece ori, ca un blestem. Și, într-o zi, bătrânii satului din valea de unde începea izvorul au hotărât să omoare râul, ca să nu se mai lupte fără folos cu akângiii. A venit tot satul, au venit toate rudele lor din satele de pe râu, au săpat toată vara și toată toamna în malul de unde pleca apa. Pe urmă, când au dat de vâna de apă care potopea din pământ, au astupat groapa cu piatră, cu un strat gros de carne și osânză de vite – s-au tăiat boii din patru sate - pe urmă pământ cu iarbă și iar pietre. Izvorul nu s-a mai dus în albie, s-a strecurat pe sub pământ, restul l-a făcut soarele din primăvara și vara viitoare. Apa s-a tras în câmpie, râul a secat, drumul akângiilor pe apă nu mai exista, iar pe uscat ei nu veneau pentru că nu i-ar fi lăsat să treacă țăranii înrăiți din câmpia dunăreană.

Râul acela puternic, vital, cel care udase mii de ani câmpia și o făcuse grădină, Scorila, râul omorât de oameni, lăsase în urma lui valea izvorului, un sat ascuns între dealuri mici, dar compacte, lăsase un lac de apă dulce, la Crâng, un lac explodat din râul care fusese închis sub pământ, ciudat, plin de pești, cu o vegetație vie. Scorila, râu și sat, este un nume dac, de la tatăl lui Decebalus. Poate că de aici va fi fost plecat neamul nobililor care au întemeiat la Sarmizegetusa un oraș de aur râvnit de stăpânii Europei.

Eu știu și cred că pe lângă umbra strămoșilor mei a trecut drumul hunilor spre Câmpiile Catalaunice, unde e Hunia, sat și pădure; probabil, zic eu, fără să mă puteți contrazice cu probe, acolo era curtea de popas a crudului Attila, acel oraș al hunilor pe care unii l-au aruncat în Serbia, când logica geografică îl așeza aici, în sudul Olteniei.

Ascultați gorganele, mormintele barbare de regi călăreți și podoabe ce-i însoțeau, spuneți-mi mie, cel din neamul de la Dăsnățuia, cine și-a înmormântat nobilii și regii în câmpie, de unde vin numele astea hune și slave într-o zonă unde dacii sudici își așezaseră cetățile și comorile ?

Cine or fi fost înainte de slavi și de huni, înainte de trecătorii sălbatici pe aici, cine-or fi fost călăreții Dunării, purtători de mit și de blesteme, ce mistere or fi avut străbătrânii mei, închinători la soare și la lupi, de unde vine, oare, această poveste a Sudului care seamănă în mod izbitor cu Orientul vechi, cu Gruzia și Grecia din insule, cu litoralul ciudat al Portugaliei ?

Răspunsul îl pot doar bănui ori afla din poveștile locului. Iar prima poveste a fost a bunicii, așa cum v-am mai spus. Nu pot s-o compar cu nimic. Pentru că ea m-a învățat cuvintele. Pentru că ea m-a învățat poveștile.

Era o zi de septembrie, deci.

Am plecat, cu un geamantan de carton, ca un sac de marfă locală, pus pe *rată* (dacă nu știți ce e *rata* vă spun eu, un autobuz vechi, paradit, priponit în circuitul Bălăcița-Severin, mergând prin hârtoape, cu un grătar deasupra pentru papornițe, geamantane etc.).

Am plecat *definitiv*. A fost *primul loc de fugă*. De ce fugeam, de ce trebuia să fug ? Pentru că în locul meu de naștere și de iubire nu aveam nicio șansă de crește. Pentru că a învăța carte însemna a fugi. A pleca departe, a te adapta, a te îndoi de spate, a te umili de multe ori. Pentru că erai din altă parte, de *la țară*, categorie de paria pentru orășenii care uită, în sărăcia lor, că tu, în bagajul tău *de țăran* plecat în lume, vei păstra mereu o avere fabuloasă.

(Va urma...)

BOLINTIN - Istorie în imagini

Fotografii din colecția ACTIB

La bâlciul de Sf. Dumitru în perioada interbelică

Incrementa atque decrementa

Titus Vîjeu

La razon de la sinrazon

Când scria, pe la începutul secolului XX eseul său *Mormântul lui Don Quijote*, Miguel de Unamuno fixa caracteristica nedorită a timpului său: „*Până și nebunia și-a pierdut la noi înțelesul. Până și despre nebun cred și spun că e cu tâlc și socotează altfel. Cât despre rațiunea smintelii, apoi de asta nu se îndoiește nici unul dintre netrebnicii aceștia. Dacă domnul nostru Don Quijote ar învia și-ar veni în această Spanie a lui, ei ar umbla să caute nobilelor sale rătăciri un gând ascuns*". Traducătorii români ai **Vieții lui Don Quijote și Sancho**, Ileana Bucurenciu și Grigore Dima (ed. Univers, 1973) au găsit prin sintagma „rațiunea smintelii" o bună echivalare a conceptului filosofic pe care marele Unamuno îl numise „*la razon de la sinrazon*" (rațiunea lipsei de rațiune).

Cert este că vorbele savantului scriitor iberic aveau să fixeze fișa clinică a unei societăți aflată într-o evidentă derută. După destrămarea imperiului spaniol ca urmare a pierderii în 1898 a posesiunilor de peste mări (Cuba, Filipine) mari frământări interne au condus la orizontul anilor '30 ai secolului următor la modificări sociale imprevizibile: abdicarea lui Alfonso al XIII-lea și abolirea monarhiei, dictatura militară a lui Primo de Rivera, victoria în alegeri a republicanilor grupați în *Frente Popular* (Frontul Popular), contra lovitura militară a generalilor naționaliști, în frunte cu Emilio Mola și Francisco Franco.

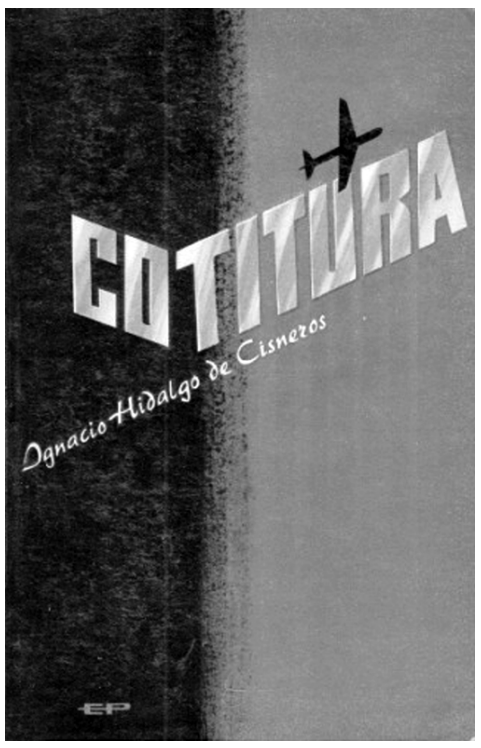
Războiul civil spaniol dintre 1936-1939 urma să depășească în fapt cadrul unor confruntări violente între fiii aceleiași patrii, angajând o coliziune majoră între fascismul italo-german și stânga de orientare comunistă sprijinită de Moscova, astfel încât Spania a prefigurat conflagrația mondială desfășurată între 1939 și 1945 cu prețul vieții a zeci de milioane de combatanți și civili nevinovați.

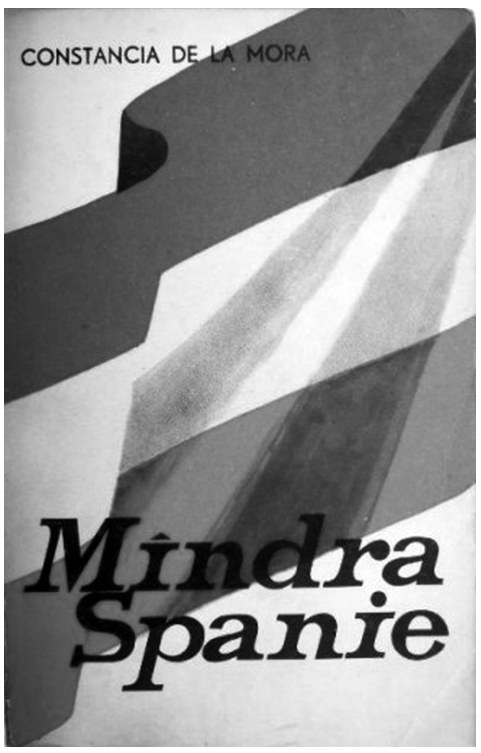
„*Nu există viitor: niciodată nu există viitor. Ceea ce numim noi viitor e una dintre cele mai gogonate minciuni. Ce se va alege de noi mâine ? Nu există nici un fel de mâine ! Ce se întâmplă cu noi astăzi, acum ? Iată singura întrebare.*" Vorbele acestea ale lui Unamuno par a fi fost profetice. Prezentul scăpat din mâinile conaționalilor săi la începutul veacului avea să se transforme într-un viitor sângeros pe care ni-l va descrie – între alții – și Constancia de la Mora, autoarea unei cărți apărută în 1963 la București sub titlul **Mândra Spanie**. Evident că la acea dată (aveam cincisprezece ani) știam prea puține lucruri despre istoria contemporană a țării aflată la celălalt capăt al Europei. Drept care am parcurs cu interes prefața pe care o semna Mihail Florescu, un fost combatant pe fronturile războiului civil spaniol și – ulterior – în mișcarea de rezistență franceză. L-am cunoscut prin '70 - '71 când i-am luat un interviu pentru revista *Astra* despre activitatea sa de ministru al industriei chimice, aflată în acel moment într-o dezvoltare impetuoasă. Mi-a făcut impresia unui intelectual elegant, ce nu avea nevoie de consilieri pentru a răspunde întrebărilor unui reporter. Iar când l-am rugat să amintească experiența biografică de militant antifascist mi-a sugerat să amânăm pe altă dată discuția pentru a nu amesteca lucrurile. Și cred că avea dreptate. Acest specialist remarcabil (absolvent la timp, în anii '30, al facultății de chimie și devenit încă din 1955 membru al Academiei de științe din New York, mai înainte chiar de a fi cooptat în Academia Republicii Socialiste România) s-a bucurat aflând că citisem cartea de confesiuni a Constanciei de la Mora, pe care o cunoscuse personal în „aventura" sa hispanică. Îmi face plăcere să reiau aici câteva fraze din prefața sa – desigur politizată, conform exigențelor Editurii Politice – și care o fixează pe autoare drept un reper valoros în analiza istorică a primelor patru decenii ale secolului XX: „*Prezentată sub formă de amintiri,* ***Mândra Spanie*** *este o frescă politică ce începe în primii ani ai secolului nostru și se termină o dată cu sfârșitul războiului din Spania, în 1939.*

Autoarea deapănă amintirile sale de-a lungul a trei epoci politice ale Spaniei contemporane – de la monarhia clericalo-militaristă la tânăra Republică și la războiul pentru libertate și independență.

Constancia de la Mora, autoarea cărții, s-a născut la Madrid în 1906, într-o familie aristocratică. Este nepoata lui Antonio Maura, șef al partidului conservator și mult timp președinte al guvernelor conservatoare feudalo-capitaliste ale monarhiei bourbonice. Originea sa aristocratică și legăturile familiale cu cei care în acea epocă conduceau destinele țării au făcut ca ea să trăiască chiar în miezul evenimentelor politice și a evenimentelor de camarilă. Cartea sa este o poveste simplă și profund sinceră despre lumea care o înconjoară. Viața autoarei este un crâmpei din istoria Spaniei".

Descrierea de către autoare a copilăriei madrilene o recomandă pe Constancia de la Mora drept o scriitoare talentată: „*M-am născut în anul 1906 la Madrid, într-o zi friguroasă, pare-se, de ianuarie. Ghemuiți pe treptele bisericii Las Saleras, care se afla în piața Palatului de Justiție, nu departe de casa noastră, cerșetorii dârdâiau în bătaia vântului de Sierra, vânt despre care se spune că «nu stinge flacăra unei lumânări, dar omoară un om». Într-o cameră caldă, ferită de vântul acela ucigător, mama mea era culcată în patul ei împodobit cu draperii groase de damasc albastru, stil Ludovic al XV-lea.*

O moașă bătrână și grasă, împreună cu medicul casei o vegheau dându-i toate îngrijirile necesare. Locuința noastră era una dintre puținele care aveau încălzire centrală."

În câteva fraze suntem introduși în realitățile contrastante ale Spaniei acelui timp. Cerșetorii înfruntând (de fapt așteptându-și moartea) vitregia iernii pe treptele bisericii și confortul domestic în care se va naște viitoarea scriitoare.

[O precizare: cine vrea să se convingă de sărăcia cruntă ce domina o bună parte a țării poate să vadă **Tiera sin pan** (*Pământ fără pâine*), zguduitorul documentar al lui Luis Buñuel realizat în regiunea Las Hurdes, cu imaginea cinematografică a lui Eli Lotar (pseudonimul artistic al lui Eleazar I. Theodorescu, primul copil al lui Tudor Arghezi). Sunt cadre care denunță mai mult decât orice pamflet ori manifest politic starea economică deplorabilă a țării.]

Constancia de la Mora a fost educată în școli monahale iberice și ulterior în colegii britanice (la Cambridge a studiat istoria artei). Adolescenta nu avusese contacte cu lumea pauperă a fostei puteri coloniale până când o vizită prin satele din Castilla în compania prietenei sale englezoaice Ann Tyrell, pe care o cunoscuse la Cambridge o face să descopere jalnica realitate rurală a țării: „*«Să nu-mi spui că aici pot să trăiască oameni !» a exclamat ea, arătându-mi niște dărăpănături din bolovani și chirpici, pe jumătate surpate și aproape fără acoperiș, în care trăiau totuși și trăiseră toată viața lor, înghesuiți, cel puțin câte o jumătate de duzină de țărani*".

Treptat Constancia se va desprinde de lumea căreia îi aparținea prin naștere și sub semnul radicalizărilor accentuate a mișcărilor sociale ce aveau să se soldeze cu exilul regal se simte apropiată de cei sărmani, mai ales după ce vizitează Hurdes „*una din cele mai triste regiuni din Spania*" pe care urma să o filmeze pentru Luis Buñuel conaționalul nostru Eli Lotar: „*Arătările acelea (copiii din sat, n.n.) ieșite parcă dintr-un coșmar, nu știau alt joc decât să adune în mâini același noroi și să-l facă cocoloașe pe care le băgau apoi în gură*". Descrierile sunt devastatoare.

Căsătorită cu señor Bolin, un proprietar din Málaga, Constancia respinge tot mai vehement idealul burghez al familiei și se alătură acțiunilor populare contestatare. Se va apropia astfel de un om ce avea deja reputația unui răzvrătit, deși era un militar de carieră provenit și el din rândurile aristocrației iberice: Ignacio Hidalgo de Cisneros, pentru care va divorța și alături de care va petrece câțiva ani în cele două mari capitale europene (Berlin și Roma) unde acesta fusese numit atașat militar. De altfel, în vremea războiului fratricid ce urma să se dezlănțuie Ignacio Hidalgo de Cisneros a ajuns șeful aviației republicane. André Malraux (**L'Espoir**) i-a fost așadar subordonat pe linie militară în marea aventură pe cerul Spaniei. Cel dintâi era un specialist în ale zborului cu motor, cel de-al doilea un amator entuziast asumându-și în Spania – cum s-a spus – rolul jucat de lord Byron în Grecia. Or, valoarea de simbol într-o confruntare militară e uneori mai importantă decât arsenalul aflat în luptă...

Victoriile inițiale ale republicanilor au fost întrerupte de prezența tot mai puternică a unităților franchiste care și-au dovedit cruzimea în pedepsirea barbară a inamicilor. Există mărturii ale exceselor făcute de-o parte și de alta a baricadei. **Spanish Earth**, filmul din 1937 al olandezului Joris Ivens este un documentar produs de câțiva actori și autori americani (Frederic March, Lilian Hellman, John Dos Passos, Archibald Mac Leish) grupați în *History Today*, o societate cinematografică ad-hoc în numele căreia Ivens a realizat filmul scris și rostit de nimeni altul decât Ernest Hemingway.

Constancia de la Mora înfățișează această tragedie spaniolă care va genera o întreagă literatură – începând cu **Pentru cine bat clopotele ?**, romanul de neuitat al lui Hemingway până la **Homage to Catolonia** de George Orwell, **La guerre est finie** al lui Jorge Semprun ori **Les grands cimetière sous la lune** de Georges Bernanos și **Un testament español** de Arthur Koestler.

În calitatea sa de șefă a Oficiului de presă al guvernului republican Constancia de la Mora a avut prilejul de a cunoaște numeroșii gazetari, reporteri fotografici și scriitori sosiți în Spania pentru a relata situația militară de pe front. În același timp a fost martora confruntărilor dintre diversele personalități ori facțiuni ce formau Frontul Popular. Pentru a nu mai vorbi de trădările și dezertările ce aveau loc periodic. Despre unele dintre ele va relata în cartea sa de amintiri care se încheie cu o notă datată iulie 1939, când, aflată la New York pentru a strânge ajutoare pentru republicani află că „*generalul fascist Franco și italienii lui și-au făcut intrarea în Madrid. Războiul s-a sfârșit*".

De fapt se sfârșea războiul spaniol și se pregătea cel de-al Doilea Război Mondial. Rămasă în America pentru a sprijini refugiații posibili din Spania, se mută în Mexic, unde simpatia politică pentru cauza ce-o reprezentase era încă vie. Moare în 1960 în Guatemala, în urma unui accident de mașină.

În schimb Ignacio se retrage în Franța, împreună cu o jumătate de milion de *compañeros* care vor suporta internările în lagăre franceze de izolare, iar unii din ei, ca romancierul Jorge Semprun ori marele desenator Cabrero Arrnal vor avea parte chiar de experiența lagărelor de concentrare naziste.

Generalul Ignacio Hidalgo de Cisneros va căuta salvarea în țările din răsăritul Europei aflate sub tutela politică a Moscovei și va muri în 1966 la București. Înhumat la cimitirul Bellu va fi transferat un sfert de veac mai târziu în cavoul familiei sale din Victoria, Spania. Cartea Constanciei, apărută în 1948 în Franța sub titlul **Fière Espagne** (după care s-a făcut traducerea românească), îi era dedicată de cea care-i fusese soție și de care viața l-a despărțit fără milă...

Și iată cum dintr-un volum de amintiri se poate naște un roman tulburător.

Cătălina Haşotti

CĂTĂLINA HAŞOTTI este absolventă a Universităţii din Craiova, Facultatea de Filologie. A publicat poezii, eseuri, proză în reviste literare şi de cultură precum: „România literară”, „Ramuri”, „Argeş”, „Tribuna”, „Poesis”, „Caligraf”, „Banchetul”, „Ficţiunea”, etc. Editorial, debutează cu volumul de proză scurtă Armele lui Max, apărut la Editura Betta, Bucureşti, 2020. Urmează volumele: Flamuri albe peste Atlantic, poezii, Editura Rawex Coms, Bucureşti, 2021; La cules de flori şi oase, poezii, Editura Neuma, Cluj-Napoca, 2022; Dimineaţa Lianelor, roman, Editura Universitară Bucureşti, 2022; Pietre de aer, poezii, Editura Tribuna din Cluj-Napoca, 2023; Ziua care tocmai a trecut, proză scurtă, Editura Neuma, Cluj-Napoca, 2023. Este inclusă în opt antologii, de poezie, proză, eseu. A obţinut mai multe premii literare, dintre care: Premiul Special la Concursul Naţional Literar de Proză „Nicolae Velea”, 2020; Premiul I la Concursul Naţional de Literatură „Ioan Slavici”, 2022, al Revistei „Tribuna” din Cluj-Napoca pentru manuscrisul romanului Dimineaţa lianelor. Despre opera sa literară au scris: Horia Gârbea, Ana Dobre, A.I. Brumaru, Paul Aretzu, Evelyne Croitoru, Gela Enea, Flavia Adam, M.N. Rusu, Iulian Cătălui, Mihaela Meravei, Ottilia Ardeleanu, Dobriţa Diana Bîlea etc. Cătălina Haşotti navighează cu lejeritate în apele fascinante ale diverselor genuri literare, dovedind un talent robust, o deosebită receptivitate faţă de diversitatea şi dinamica literaturii contemporane, aliniindu-se într-un mod atractiv şi distinct fluxului tinerilor scriitori, cu aspiraţiile, căutările şi tendinţele lor uneori contrariante, provocatoare, dar niciodată banale. (**Victoria Milescu**)

Rătăciri

Ştiu despre tandreţe despre zâmbet
despre piele de copil din versuri de nichita
atâtea lucruri bune
care se întâmplă
râd
ştiu despre mutilare despre sferturi de oameni
despre jefuire din lumea nouă a lui huxley
atâta existenţă
contaminată cu moarte
plâng
viaţa e o izbândă sau o condamnare ?
extratereştrii sunt ori nu sunt ?
îl visez pe hamlet
degeaba

Leagăn de seară

În lumina stearpă bătrâna furcă are treabă
smulge din zidurile de pe aleea centrală
suspine şi amintiri cu miile
nici eu nu stau degeaba
decojesc etichete de pe cruci expirate
cu unghiile mele roase
şi îmi ţin echilibrul pe liniile scrobite
ale mormintelor
când obosesc îndepărtez aerul
cu o mişcare a mâinii
şi mă uit la cer
văd un cal metalic izbindu-te cu copita
aud cum îi zornăie armura
tu te ridici şi încerci să-l încaleci
printre fiarele înţepenite
nu
nu-i frumos să mori înaintea mea
moartea ta este cu mult mai tânără
decât moartea mea

Cu degete pe şină

Eşti rătăcit într-o sală de aşteptare goală
te furişezi în lumina captivă a golului
dintre tine şi-o magazie de bagaje
Dumnezeu
înghesuit pe acelaşi scaun cu tine
îţi pune-n mâini mărgăritare
pe care ai să le arunci
cine ştie
poate o ametită le va culege
cu ochi înlăcrimaţi o să adoarmă
cu capul pe genunchii tăi
şi când o fi să se trezească
ea îţi va lua bilet la clasa întâi
pe mari distanţe ale şinelor
cântând pentru tine poetul uitat în tren

Duo

În poza asta nu te vezi
cum îmi aluneci pe frunte
în poza asta ţi se zăreşte
doar un ochi negru
şi micul colţ al gurii
poartă surâsul fără subînţeles
pe buzele arse
ascuns în celălalt
ai un alt chip
eşti altă făptură
vei privi poza asta până când
n-o vei mai chema cu numele tău
o vei striga cu „tu”

Întâmplare

Îţi propuneam schimb de creiere
tu doreai furtuni de piele
şi să îţi pui autograf pe corpul meu
eu îţi spuneam că nu e operă de artă
şi m-ascundeam în aşternut
cu un cuţit mă chinuiam să-mi pun
inima pe silenţios
tu insistai să intri în pătură cu mine
nu îţi păsa că eu eram cu un cuţit sub ea
pe telefon îmi trimiteai mesaje:
nu mi-e frică
mie mi-e frică îţi răspundeam

Poveste secretă

Pentru el scria în rime
încerca să le citească pe centură
în loc să citească reviste de cultură
el se uita la ea ca la o poetesă bătrână
care tot dădea anunţuri la matrimoniale
ori ceva asemănător pe pagini de socializare
o vedea normal de anormală
atât de anormală că ştergea tot ce-i scria
bârfa la care amândoi se gândeau
oricum a fost şi înainte de a fi
şi după ei
acum el doarme la ora asta şi visează
că poetesa întinerită subit
putea să-i spună măcar un mulţumesc
fiindcă el a vrut să se oprească la ea
pe canapea
iar când tot el o să deschidă ochii
va tresări gândindu-se că poate ea a încercat
să inventeze o minciună cu fum
pe linia curbă
că poate îi era sete şi nu voia s-o vadă
cum moare când era vie
când încă mai mirosea cu un lătrat
urme de câine
bărbatului îi place
s-adulmece pulpa
unei femei în gratii

Aşteptând

Merg dar parc-aş sta
câinii mă latră strig la ei
mă uit la cocori
când ajung pe podul mişcător
privesc spre un nor alb
o văd pe mama care mă-ntreabă
cum o mai duc
cu zgâlţâi podul şi mă tot uit în sus la nor
număr paşii până la capătul podului
paşi mărunţi fiecare cu rostul lui
şapte-opt-nouă
sar pe pod ca pe salteaua patului
când eram copil
trag de cruce ca de coada unei pisici
la nouă paşi deasupra cerul
la nouă paşi drept înainte pământul întins
cu pe o funie sub mine râul adânc
an-tan-ti-na
întind degetul
atât mi-a mai rămas
degetul arătător întins înspre în sus

Dor de ducă

Ai uneori momente când te prinzi
în aeronava lui Bach
eu nu am voie să stau în ea decât câteva clipe
sunetele mele de femeie însingurată sparg hubloul
sunt catapultată pe distanţe indecente
tu îmi arunci metafora ca pe o peţitoare
cuvintele tale mă simt
îşi rotesc ameţitor motoarele
şi mă omoară îngereşte

Mai mult decât cuvinte

Nu există oraş fără cimitir
ce de colive de alinare cu anunţuri
de decese prin ziare
biciclete stricate şi deraiate de pe linia vieţii
ce de costume în culori şterse
şi blazoane decăzute ale părinţilor
ce-au stat cu trupuri abandonate
în coastele copiilor
ce de copii în grămezi agăţaţi de îngeri prin crengi
şi noi doi pe-o bancă din cimitir
încercând să ne trăim din plin secunda
ce ne bea cupa până la capăt
şi ne repetă a mia oară
că sicriele nu se scot la drumul mare
că morţii nu se împart spre vânzare
că doar ochii rămân să ocheaască
aducerea aminte a fericirii de a trăi iubind
ce să iubim ? mă-ntrebi
păi
clipa cea repede ce ni s-a dat

Pauză pe o plajă

Mi-ai fost mărturia
unei splendide prezenţe
mi-ai fost ficţiune fericită şi ţi-am simţit tăria
mirosului de femeie
mi-ai fost mirare
printre degetele mele răsfirate
în cele mai albastre bucăţi de cer
iată pe lac o lebădă de lut
printre traverse cu răşină
loveşte cu ciocul în cântecul nostru mut
spaţiul gol al tremuratelor oglinzi e plin
de mine de tine de singurătatea noastră
într-o răceală stranie
deschide cu ochi de azur
un steag de retragere

IN MEMORIAM JEAN-YVES CONRAD
A aparținut României… România știe ?

Rodica LĂZĂRESCU

România a pierdut (încă) un prieten. Mai mult ca sigur, așa cum ne-a(m) obișnuit, România a pierdut un mare prieten pe nesimțite, fără să-și dea seama și, se pare, fără urmă de regret. Ca și cum seceta care ne pustiește câmpiile și ne arde pădurile nu ar fi fost de ajuns, **Jean-Yves Conrad** ne-a părăsit discret în această vară nebună, prelungind în spirit arșița ce ne pârjolește ființa națională.

Jean Yves Conrad în Franța cu tatăl și sora , iunie 2020

Era născut într-un orășel loren, la o dată pe care nu o cunoaștem, dar care nu are nicio importanță pentru ce va deveni tânărul Jean-Yves, pentru că adevărata dată a nașterii sale o socotim pe aceea când inima lui *s-a contopit cu sufletul românesc pentru eternitate*. Era 15 august 1981. De atunci, *intraductibilul* ***dor*** *a devenit și al meu, iar visele (…) le trăiesc în românește*. Descoperise în copilărie, la Dieuze, mormintele câtorva sute de prizonieri români din perioada primei conflagrații mondiale pieriți în lagărele germane, memorase cuvintele Elenei Văcărescu înscrise pe piedestalul monumentului funerar realizat de Ion Jalea (*Pe-al vostru vis eroic știindu-vă stăpâni / Dormiți vegheați de Franța, dormiți soldați români ! – A la fière douceur de leur victoire unie / Dormez au sol de France enfants de Roumanie !*), reținuse numele Reginei Maria și al generalului Berthelot veniți în Franța, la 7 iulie 1920, pentru inaugurarea memorialului. Tânăr, o va citi pe Martha Bibescu, atât de admirată de generalul de Gaulle. Intră cu succes la școala de ingineri și se hotărăște să viziteze România. *Mă gândesc, uneori, că într-o viață anterioară am fost român și eu.* Adică parte din acel *popor fabulos*, caracterizat de *voioșie amestecată cu nepăsare* și cu o *bogăție sufletească* extraordinară. Așa că despre *țara de dor și de suflet*, de care se va lega pentru tot restul vieții, rostește o frază memorabilă: ***La Roumanie ne m'appartiens pas; par contre, j'appartiens à la Roumanie !*** *– România nu-mi aparține, în schimb eu aparțin României !*

Nu l-am cunoscut personal, nici nu am purtat o corespondență bogată. În decembrie 2023, îndemnat de prietenul său, jurnalistul și scriitorul Ion Andreiță, Jean-Yves Conrad, în căutarea unor date cât mai exacte și complete despre familia poetei Mioara Cremene și a cineastului Sergiu Huzum, mi se adresează, știut fiind că scrisesem despre operatorul focșănean și că ordonasem în volum dosarul rămas de la cel care asigurase imaginea filmului *Reconstituirea*, cuprinzând tabletele scrise între anii 1996 și 2003, pus mie la dispoziție de doamna Ana Blandiana și de regretatul Romulus Rusan. Volumul intitulat *Privind lumea prin cuvinte* a văzut lumina tiparului în 2017 la Editura UCIN – Uniunea Cineaștilor din România, prin amabilitatea domnului Laurențiu Damian.

Redăm mai jos o parte din scurtul nostru schimb de mesaje, precum și textele despre scriitoarea Mioara Cremene și cineastul Sergiu-Ioan Huzum scrise de Jean-Yves Conrad în urma minuțioaselor sale investigații, pentru completarea uneia dintre cele două lucrări de căpătâi ale sale[1], ca un omagiu adus francezului atât de devotat României, cât și ca o întregire a datelor biografice referitoare la cei doi români autoexilați pe pământ francez.

*

În transcrierea mesajelor trimise prin poșta electronică nu am intervenit în text, pentru a păstra autenticitatea comunicării, pentru a-l simți cât mai aproape, cât mai viu pe francezul iubitor de România, cu toate inerentele sale stângăcii de limbă.

(1)
From: jeanyves.conrad@yahoo.fr
To: Rodica Lazarescu
Thu, Dec 14, 2023 at 3:24 PM

Stimata doamna,
Dupa convorbire cu Ion Andreita referând la doamna Husum, care a decedat în 2014 la EU (Seine-Maritime), am nevoie de niste date :

- Am gasit numarul de telefon lui Adrien CREMENE, dar nu este valabil acum: poate ca aveti un mail sau un telefon; am nevoie sa stie de unde are numele asta CREMENE: ar fi fost casatorita cu un CREMENE inainte de o sa se casatoresc cu Serge Jean Husum ? cu care a venit în Franta ;
- de fapt, doamna se numea Maria Elena Gorea la nastere, fiica de un avocat din Craiova si nepoata prin mama sa de un gazetar si propriatarul de ziarul Adevarul;
- nu am poza lui Husum pentru ca ast care se afla pe mormânt în cimitirul Batignolles nu este buna ;
- editura Vinea am cunoscut cu directorul sau.

Deci, eu ramân cu niste "mistere".
Cu stima
Jean-Yves CONRAD

(2)
From: Rodica Lazarescu „rodica.lazarescu@yahoo.com"
To: Conrad „jeanyves.conrad@yahoo.fr"
Sent: Thursday, December 14, 2023 at 03:17:32 PM GMT+2
Subject: Re: Cuplul Husum

Stimate domnule Conrad,
Acestea erau, în urmă cu 6 ani, datele de contact ale fiului Mioarei Cremene, stabilit la Paris, unde avea un atelier .
A fost înfiat de Sergiu Huzum după căsătoria cu Mioara Cremene și îi poartă numele.
Adrien Cremene Huzum
fr.france@wanadoo.fr
Tel. 0030142641852[2]

În speranța stabilirii unui contact, Jean-Yves îi scrie imediat un mesaj lui Adrien:

(3)
From: jean-yves Conrad „jeanyves.conrad@yahoo.fr"
To: Ion Andreita „ionandreitza@yahoo.com"; Rodica Lazarescu „rodica.lazarescu@yahoo.com"; fr.france@wanadoo.fr „fr.france@wanadoo.fr"
Sent: Thursday, December 14, 2023 at 11:10:34 PM GMT+2
Subject: Article Husum Cremene

Monsieur,
Je suis l'auteur d'un nombre important d'ouvrages sur la Roumanie (je suis chevalier du Mérite culturel roumain et docteur honoris causa de l'université de Suceava).
Je termine actuellement la rédaction d'une "bible" de 932 pages, à savoir la mise en valeur des Roumaines et des Roumains dans les cimetières parisiens (après avoir sillonné à pied durant plus de 20 ans les cimetières parisiens, tombe par tombe) et les cimetières français.
J'avais omis d'y insérer Serge Jean Husum et votre propre mère, Maria Elena GOREA, connue sous le nom de Mioara CREMENE et qui a publié plusieurs volumes de vers aux éditions VINEA à Bucarest, dont je connais bien le directeur.
J'aimerais savoir plusieurs choses:
1 - D'où vient le nom de Créméné, dont vous portez le nom, votre mère ayant-elle été mariée avant de connaître Jean Serge HUSUM et avant d'émigrer en France ? (j'ai demandé son acte de décès à la mairie d'EU, où elle est décédée);
2 - Son grand-père était le directeur du journal Adevarul: est-ce exact ? il semble que ce ne soit pas celui de Bucarest
3 - Auriez-vous l'amabilité de me fournir une photographie de votre maman;
4 - Je vous transmets en PJ le texte que j'ai rédigé, ainsi que le sommaire détaillé de mon ouvrage en cours de publication;
5 - Vos coordonnées m'ont été transmises par Rodica Lazarescu, que j'ai connue à Bucarest et à qui je fais copie de ce message;
6 - Votre téléphone, que m'a transmis Rodica et qui correspond à celui que j'ai trouvé sur Internet répond actuellement aux abonnés absents, bien que votre adresse au 18 square de Clignancourt y figure également.
Je vous remercie pour votre amabilité.
Bien cordialement
Jean-Yves CONRAD

În paralel, caută date despre Mioara Cremene:

(4)
De la: jean-yves Conrad „jeanyves.conrad@yahoo.fr"
Către: Ion Andreita „ionm"
Trimis: joi, 14 decembrie 2023 la 11:14:21 EET
Subiect: Cuplul Husum
(…)
Am intrebat la primarie din Eu pentru actul de deces sotiei, pentru ca numele Cremene apar ca autorea, dar nu este "oficial". Ar-fi fost casatorita inainte ?, pentru ca apare numele

Mioara Cremene

fiului ei - Adrien - în biografie pe care am scris-o, si in cartii de editura Vinea. Am sunat, dar numele nu este valabil acum
Mister....

După numai două luni, cercetările lui Conrad dau rezultate palpabile, dar triste: află că, între timp, fiul Mioarei Cremene, adoptat de Sergiu Huzum, murise cu trei ani mai înainte. Ne scrie celor din țară pentru a ne da vestea:

(5)
From: jeanyves.conrad@yahoo.fr
To: Rodica Lazarescu,mariana.sip11@gmail.com,Ion Andreita
Thu, Feb 8 at 7:33 PM

Dragi mei,
Am acum actul de deces lui Adrian CREMENE-HUSUM
A decedat pe 5 decembrie 2021 la Paris Arr. 18 pe 46 rue Henri Huchard
Nascut la Bucuresti pe 4 februarie 1950
Tata : Leon Stefan CREMENE
Mama : Maria Elena GOREA
Adoptat de catre Serge Jean HUSSUM
Divortat de Annie Marguerite Yvonne OLLIER

(continuare în pag. 7)

(urmare din pagina 6)

Iata sunt datele
Cu stima
Jean-Yves CONRAD[3]

Tot ce a reușit să afle, cu acte în regulă, Jean-Yves Conrad despre Mioara Cremene și Sergiu-Ioan Huzum le adună în două fișe, care se adaugă celor trei mii de români din enciclopedia (cum îi zice Ion Andreiță) numită *Roumanie, capitale… Paris.* Iată-le !

Division 7, ligne 4, tombe 9 - Chemin de l'Est - Concession 4 PP 2008 - Serge Jean HUSUM (Focșani, 17 mai 1933 – Villejuif, 22 novembre 2004) – Cinéaste et directeur de photographie

Monumentul funerar Huzum-Cremene

Serge Jean Husum est né à Focșani le 17 mai 1933.

Son père était le poète et pharmacien Virgil Huzum et son grand-père était le pharmacien Ioan Huzum. Sa mère, Maria, était professeur d'histoire et était la fille aînée du petit-fils de Mihail Kogălniceanu[4]. Elle fut évoquée ainsi dans une interview accordée à Eugénie Vodă : « *Une vieille femme de 80 ans, se traînant à genou devant le colonel de la sécurité de Focșani afin de recevoir un passeport lui permettant de se rendre en France pour voir son fils* ». Elle est enterrée dans le caveau familial des Kogălniceanu de Jassy.

Serge Husum suivit les cours du lycée «Unirea» de sa ville natale, puis ceux de l'IATC dont il sortit diplômé en 1956. Il réalisa ses premiers films documentaires au studio « Al. Sahia » où il collabora avec les réalisateurs Mirel Ilieșiu, Paul Barbăneagră et Erich Nussbaum. Il fut l'opérateur des deux premiers films de Lucian Pintilie «*Duminica la ora 6*», en 1966, et «*Reconstituirea*», en 1968, interdit par la censure communiste. Il fut le premier à avoir fait des films en noir et blanc avec la lumière des lampes à vapeur de mercure[5]. Il réalisa d'autres films: «*Ora* «H» (réalisateurs: Andrei Blaier et Sinișa Ivetici, en 1956), *«Școala de la Meri»* (réalisateur: Jean Petrovici, en 1964); «*O noapte de vis* » (réalisateur Mirel Ilie), en 1966, film de fiction, « *Crimca* » (réalisateur : Pavel Constantinescu, en 1966); «*Cazul D*» (réalisateur: Alexandru Boiangiu, 1966)»; «*Frumoasele vacanțe*» (réalisateur: Kàroly Makk, en 1967, film de fiction); «*Prin Vrancea*» (réalisateur: Sergiu Huzum, scénario de Mioara Cremene, en 1969)», «*Metropoem – Métropoème* » (réalisateur Sergiu Huzum, scénario de Mioara Cremene, en 1970), primé lors de la *Quinzaine des réalisateurs* de Cannes, en 1970.

En 1969, il s'est établi à Paris avec sa seconde femme, Maria-Elena Gorea l'écrivaine Mioara Cremene. Parlant français et allemand, Sergiu provenait de la famille des Kogălniceanu, comme nous l'avons écrit plus avant. Il travaillait comme opérateur à la salle «*Al. Sahia*». *«Il avait une main «d'or»*, confessa Mioara Cremene dans une interview pour le journal «*Observator cultural* ». À Paris, il travailla pour la série documentaire de télévision « *Architecture et géographie sacrée* », sous la direction de Paul Barbăneagră (1976-1979); pour le film «*Maurice Utrillo*», en tant que réalisateur, le scénario étant de son épouse Mioara Cremene (1983); pour la série «*Mass-media în SUA*».

Selon sa carte professionnelle du *Centre National de la Cinématographie*, il est mentionné comme «*Directeur de la photographie du Cinéma et réalisateur de télévision»*. Sont ainsi indiqués son Brevet d'invention du «*Trans-trav*», tous ses films de Kronos *France Film*, son film *«Allée des Brouillards»* de Maurice Utrillo, où il est réalisateur, alors que le scénario est de son épouse, Mioara Cremene; figurent également les émissions pour enfants d'AB Productions, ainsi que l'aménagement de ses six plateaux. Il fut le réalisateur des *Enracinés* de André Harris (1981) et de «*Au théâtre ce soir*» (2 épisodes en 1984)

Serge Husum figure dans l'annuaire des membres de «*L'Ordre des Arts et des Lettres*» pour son titre de *Chevalier* acquis en 1985.

Serge Husum est décédé le 22 novembre 2004 à l'hôpital Gustave-Roussy de Villejuif, victime d'un cancer.

Division 7, ligne 4, tombe 9 - Chemin de l'Est - Concession 4 PP 2008 - Maria-Elena GOREA, dite Mioara CREMENE, épouse HUSUM (Bucarest, 6 septembre 1923 – Eu, 18 avril 2014)– Poète, écrivaine, essayiste et traductrice

Mioara CREMENE **– de son nom d'auteur - est née** Maria Elena GOREA **à Bucarest le 6 septembre 1923 dans une famille d'intellectuels, son père étant avocar originaire de Craiova, sa mère étant la fille du journaliste B. Brănișteanu, également mémorialiste, directeur et propriétaire du journal bucarestois «*Adevărul*».**

Après la Deuxième Guerre Mondiale, elle s'est inscrite au Conservatoire, étant l'élève de Victor Ion Popa. En parallèle, elle suit également des études de psychologie et de pédagogie à l'Université de Bucarest, où elle a comme professeur le sociologue Dimitrie Gusti. Elle débute, dans les années 50, dans des revues roumaines (*Tribuna poporului*, *Rampa, Fapta*, *Contemporanul*, *Arici-Pogonici*, *Gazeta literara* etc.) où elle occupe diverses fonctions. Elle devient membre de l'Union des Ecrivains Roumains, après l'interdiction d'écrire pendant 5 ans en Roumanie.

Elle prend la décision d'émigrer en France, en 1969, avec son mari, le cinéaste et directeur d'image, Jean-Serge Huzum, invités tous les deux par le directeur du Centre de Recherches Audiovisuelles de Paris, Pierre Schaeffer. Elle écrit le scénario du film «*Métropoème*», réalisé ensemble avec son mari, qui sera récompensé à Cannes en 1970 par [incomplet]. Elle écrit plusieurs scénarios pour les films de son mari, comme «*Allée des Brouillards*», sur le peintre Maurice Utrillo.

Elle devient également membre de la SACEM.

Mioara Créméné a écrit en Roumanie principalement de la littérature pour la jeunesse (poèmes et théâtre pour enfants), moins touchée par la censure de l'époque: «*Buna dimineața, lume* » en 1959, «*Orașul Dirlidong*» et «*Adevărul și inima*», en 1966 , «*Versuri de spus cu ghitara*», en 1967, «*Mărirea și decăderea planetei Globus*», roman SF, Ed. Tineretului,1968 qui obtient le prix de l'Union des Ecrivains Roumains pour la littérature de jeunesse.

En France, elle continuera sa carrière de poétesse: «9+1» (Paris, L'Expression latine, 1981), «Poèmes byzantins» (Le Méridien, 1987), «Poeme în exil/Poèmes en exil», éd. Bilingue (Ed. Gutnberg, Bucarest, 1994).

Elle publie à nouveau en Roumanie, après 1989. Parmi ses recueils de poèmes: «*Șoapte și strigăte*», Ed. Vinea, 2008, «*Poemele nemișcării*» (éd. parue également en français sous le titre «*Poèmes de l'immobilité*», Ed. Vinea, 2013).

Les critiques littéraires roumains et l'essayiste belge, Dumitru Micu, Octavian Soviany, Guy de Bosschère analysent ses poèmes à deux époques différentes. Dumitru Micu la considère un poète des gestes quotidiens. Octavian Soviany observe une vision rétrospective de la poétesse, qui se fixe obstinément sur le passé, proposant des promenades nostalgiques dans le musée de la mémoire, donnant des leçons de mélancolie.

Dans son volume de poèmes «*Poeme în exil/Poèmes en exil*» (éd. Gutenberg, 1994), Mioara Créméné redonne sa réplique poétique aux grands repères de la lyrique roumaine (la ballade «*Mioritza*», les poèmes d'Arghezi), en étalant avec grand art tout un jeu savant de masques de l'auteur et du traducteur (roumain-français), la poétesse ne donnant pas une traduction proprement dite, mais offrant, à chaque fois, des variantes, versions, variations sur le même poème d'origine.

Dans une interview, la poétesse choisit le livre qui la caractérise le mieux, après toute une vie d'écrivain: «*Șoapte și strigăte*».

C'est toujours le critique et écrivain roumain Octavian Soviany qui réalise une analyse pertinente de ses deux romans «*Mărirea și decăderea planetei Globus*» et «*Odioasa crimă din Carpathia*»), Ed. Cartea Românească, 1995, en les catégorisant comme des romans idéologiques, ainsi que de ses essais «*Iisus sau provocarea prin moarte: convorbiri inițiatice: Paris, 1989-2009*» (Ed. Vinea, 2011, où il observe que Mioara Créméné, en reprenant l'analyse du livre de Daniel Massé, «*L'énigme de Jésus*», privilégie plutôt les hypothèses et pas les certitudes qu'ont les chrétiens. Dans son livre de conversations initiatiques, sa thèse principale, en analysant le personnage historique qui a été Jésus, est que, finalement, il n'y a pas un fait historique absolu, tout est voué à l'interprétation et en soulignant ainsi, le caractère fictionnel de l'histoire.

Parmi ses essais publiés les dernières années en France et en Roumanie: «*La seconde initiation maçonnique du marquis Nicolas de Condorcet*», éd. Le Maillon (1989), «*La ce folosește Parisul ?: evocări și dileme din exil»*, en collaboration avec Mariana Sipos, ed. Universal Dalsi, 2000, «*Dicționarul inițiatic al Ordinelor cavalerești*», Ed. Universal Dalsi, Bucarest, 1998) etc.

Serge Jean Huzum

Elle écrit aussi deux romans, plutôt «alimentaires», publiés en France en collaboration avec son fils, Adrien Créméné («*Charmes d'amour en Roumanie*», «*Le dernier prince des Carpathes*»), un recueil de nouvelles «*Amintiri din orașul de pâclă*», éd. Universal Dalsi, 2002, où elle reprend certaines nouvelles publiées dans les années 50 en Roumanie et une pièce de théâtre, toujours à quatre mains avec son fils, publiés en Roumanie: «Penthésilée à Troie» (Ed. Cartea Românească, 1996).

Comme traductrice de l'allemand, elle traduit en roumain, à la fin des années 80-début des années 90, le dramaturge Heinrich von Kleist (1777-1811) (2 vol., Ed. Minerva, *Biblioteca pentru toți*.

Elle reçoit la Croix de l'Ordre des Arts et des Lettres pour le scénario du film «*Allée des Brouillards*».

Elle s'éteint le 18 avril 2014 à Eu (Seine-Maritime) d'une crise cardiaque, à l'âge de 90 ans, mais, jusqu'au dernier moment, comme écrit l'écrivain roumain Octavian Soviany, «*elle a manifesté une vitalité spirituelle à envier*».

---

[1] E vorba de *Roumanie, capitale… Paris. Guide des promenades insolites sur les traces des Roumains célèbres de Paris*, Paris, 2005, carte apărută și în traducere românească la Editura Junimea din Iași, în 2006, sub titlul *Paris, capitala… României; ghid al plimbărilor insolite pe urmele românilor celebri din Paris*.

[2] La acest număr a vorbit dl Laurențiu Damian cu Adrien Cremene Huzum, spre a ne asigura că nu are pretenții legate de drepturi de autor. Nu a avut, dar nici alte informații nu ne-a oferit.

[3] O evocare bogată în informații semnează Ion Andreiță, *A murit un bun prieten al României*, în „Flacăra lui Adrian Păunescu", anul XXIV, Nr. 34 (1161), 6-12 septembrie 2024, p. 5.

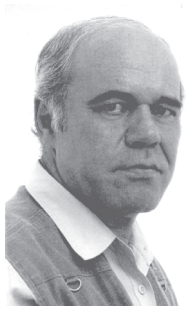
[4] Referitor la Kogălniceanu, într-un mesaj datat Fri, Dec 15, 2023 at 3:08 PM, Conrad îmi scrie: Va indic si ca sora lui Mihail Kogalniceanu este cea mai vecha românieasa la Père-Lachaise, **Division 4, l. xx, t. yy– Hélène (Elena) KOGALNICIANO (KOGĂLNICEANU), veuve CASIMIR (Iași, XX.XX.1820 – Paris, 3 décembre 1849) – Veuve du général Teodor KASIMIR (CASIMIR) et sœur de Mihail KOGĂLNICEANU.**

[5] În mesajul de joi, 14 decembrie 2023 la 11:14:21 EET **/ Subiect:** Cuplul Husum, notează o scurtă fișă a lui Sergiu Huzum în care apare informația de mai jos, nepreluată în fișa finală, deși realizarea este extrem de importantă: Il fut l'inventeur, en 1964, de l'un des procédés les plus connus du cinéma, le traveling compensé consistant à combiner un zoom arrière avec un travelling avant ou un zoom avant avec un travelling arrière de telle sorte que le sujet principal reste cadré, seul le décor changeant de perspective. Ce procédé, dit également «*effet Vertigo*» puisqu'il fut pour la première fois utilisé dans ce film d'Hitchcock. Pour ce procédé, Serge Husum déposera un brevet sous l'appellation de «Trans-Trav».

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XLVII)

Între topos și atopos

Adrian Dinu Rachieru, câștigător al recursului în procesul contrariilor

Florentin Popescu

Între multele cărți de valoare lansate la cea mai recentă ediție a Târgului „Bookfest” s-a aflat și volumul d-lui Adrian Dinu Rachieru, *Recurs* (Editura Junimea, 2024) și cei care au participat la eveniment n-au avut decât de câștigat, întrucât autorul în cauză este nume bine cunoscut în lumea literară, iar subiectul lucrării cu pricina a oferit cititorilor unul din acele exemple de luciditate și de cumpătare în aprecieri, cum se întâmplă destul de rar, ori chiar deloc în arena criticii unde, cum bine se știe și chiar se vede cu ochiul liber, aproape întotdeauna asistăm la încrucișări de săbii și de iatagane, la „războaie” cu mize discutabile – purtate, desigur, datorită orgoliile exacerbate ale protagoniștilor.

Fără a se erija într-un arbitru între tabere și adversari, dl. Adrian Dinu Rachieru, care n-are nimic de împărțit cu nimeni și nu este afiliat niciunei tabere beligerante, s-a remarcat, de-a lungul mulților ani de practică literară printr-un fel de politică personală, a cărei principală teză o constituie judecata dreaptă, nepărtinitoare a scriitorilor și a operelor lor – mai ales când aceștia (autorii) și-au încheiat existența biologică și au lăsat să vorbească în locul lor moștenirile (scrierile), judecata în fel și chip de către posteritate.

Furiei demolatoare a unor comentatori după 1989 sau, dimpotrivă, exacerbarea unor valori i se par d-lui Adrian Dinu Rachieru deopotrivă de dăunătoare pentru literatura națională. În consecință, d-sa a militat întotdeauna (și o face și azi) pentru ținerea dreaptă a cumpenei evaluărilor.

Numai știu nici când și unde ne-am cunoscut, dar cu siguranță faptul s-a petrecut în urmă cu mai mulți ani – poate la Suceava sau Bacău, poate la București ori în altă parte, la un eveniment literar la care ne-a fost dat să participăm amândoi.

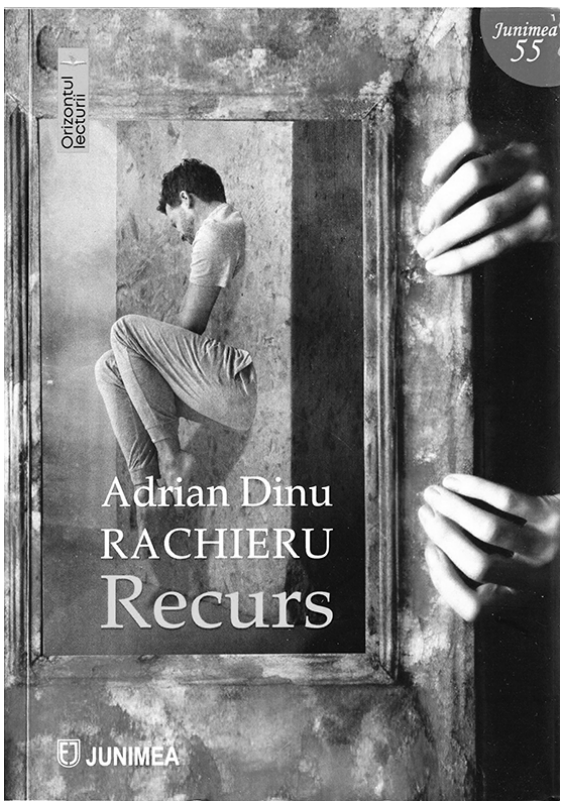
Cert este că omul Adrian Dinu Rachieru mi-a făcut de la început impresia unui ins pe cât de taciturn tot pe atât dornic în sinea-i de socializare. Așadar, cum din fire nu este un logoreic și nici un om care să caute cu tot dinadinsul compania și dialogul cu ceilalți și-a sublimat/își sublimează acel dor în scris, prin paginile multelor cărți pe care le-a adus/le aduce ca pe o ofrandă a literaturii în fața cititorilor.

Sociolog de profesie (absolvent al secției respective din Universitatea București), era și firesc să debuteze cu o carte cu multiple legături cu propria-i meserie – *Orizontul lecturii* (Timișoara, 1983), iar ceva mai târziu, în 1999 să-și susțină și teza de doctorat cu tema *Postmodernism românesc și circulația elitelor în context postdecembrist*.

Astăzi bibliografia sa cuprinde numeroase volume, multe dintre ele aducându-i autorului o sumă de premii, între care și cele decernate de Academia Română în 2014 și de Uniunea Scriitorilor din Moldova, de trei ori: 2001, 2011 și 2012.

Iată titluri ce vorbesc de la sine despre orientarea (orientările) și obiectivele urmărite de dl. Adrian Dinu Rachieru: *Poeți din Bucovina* (1996), *Elitism și postmodernism* (1999), *Alternativa Marino* (2002), *Globalizare și cultură media* (2003), *Nichita Stănescu – un idol fals ?* (2006), *Eminescu după Eminescu* (2009), *Poeți din Basarabia* (2010); *Ion Creangă, spectacolul disimulării* (2012), *Conviețuirea cu Eminescu* (2013), *Romanul politic și pactul ficțional* (2015, 2018), *Politică și canon literar*, vol. I (2021), *Voci din exil* (2022), *Arhipelag critic*, vol. I (2023).

Subintitulat „Despre câteva cazuri literare, scriitori uitați și scriitori refuzați”, volumul lansat la Bookfest conține, pe lângă unghiul aparte din care este privit fenomenul literar din ultimii cincizeci de ani, judecăți și grile de interpretare stabilite de critic cu măsură și mult bun simț, iar mai presus de toate pricinuite de o mare iubire pentru creație și creatori, în general. „Putem accepta – ne previne autorul pe una din manșetele cărții – că dogma autonomiei esteticului (autonomismului) a fost o strategie conjuncturală, într-un context specific, sub bruiaj ideologic.” Că a funcționat ca „exorcizare”, salvând cu fler impresionist, apartenența la modernitate. Că cenzura și autocenzura (văzută drept „compromis mental”) au traumatizat lumea scriitoricească, fetișizând (izolând) esteticul, impunând coduri de lectură, alinieri, alterări. De unde și pofta excomunicărilor în cruciada revizuirilor, pe fundament eticist, urmând directiva estetică. Oricum, opera, supraviețuind, „se rupe” de creator, iar critica transestetică are un fundament estetic. Nimeni, credem, nu contestă igiena reevaluărilor. Dar orice discuție începe de la nivelul estetic și obligă la lectură.”.

Este ceea ce autorul volumului de față a și făcut, „obligat fiind la lectură” în cazuri care la vremea lor au ținut pagina întâia a revistelor de cultură.

Așa, bunăoară, reconstituind „Scandalul Premiului Goncourt”, dl. Adrian Dinu Rachieru scrie despre „un spirit transgresiv – Vintilă Horia, în vreme ce Eugen Barbu, intrat după 1989 într-un con de umbră i se pare a fi „un procopian” prin romanul său *Groapa*.

Cu o răbdare și o atenție de bijutier criticul i-a citit (recitit pe cei doi și pe alții) cu creionul în mână și ceva mai încolo consacră o suită de eseuri celor pe care îi încadrează în „Canonul uitaților”: Zaharia Stancu, Mihai Beniuc, A.E. Baconsky, Al. Ivasiuc, Florin Mugur, Cezar Baltag, Mircea Ciobanu, Dana Dumitriu, Petru Popescu.

Firește, „gradul” mai mare sau mai mic în care aceștia au fost uitați interesează mai puțin. Analistul le pune în lumină meritele, le reliefează originalitatea și nu în ultimul rând îi fixează, ca-ntr-un tabel al lui Mendeleev literar în locul pe care-l merită, cel puțin în literatura ultimelor cinci decenii dacă nu cumva și în viitor.

Dl. Adrian Dinu Rachieru a alcătuit „Catalogul refuzaților” și acesta cuprinde nume precum Miron Radu Paraschivescu, Ion Lăncrănjan, Titus Popovici, Petre Sălcudeanu, Paul Anghel, Dinu Săraru, Paul Goma, Dumitru Țepeneag și Mihai Sin, cei mai mulți dintre ei devenind „victimele” așa-ziselor „demolări” de după 1989, dezlănțuite cu o furie demnă de cauze mai bune.

Problema eticii, esteticii, valorii literare intrinseci străbate ca un fir roșu, de la un capăt la altul filele lucrării de față. În bună măsură autorul recurge și la veritabile biografii ale unor opere literare care au făcut epocă, au fost tipărite la vremea lor în mii de exemplare, iar numele semnatarilor au pătruns până și în manualele școlare de la finele veacului trecut.

Împătimit cititor, istoric literar și mai ales critic literar dornic să-și lămurească sieși adevărul (pe care apoi să-l deslușească și celorlalți), dl. Adrian Dinu Rachieru nu face operă de justiție morală și nici de igienizare a literaturii. Domnia sa o supune analizei cu scopul de a descoperi ceea ce este viabil și apt să înfrunte timpul, considerând că determinările sociale și contextele politice ale apariției acelor scrieri joacă, până la urmă, un rol secundar, fiind posibil ca ele să fie uitate cu trecerea vremii.

Fără îndoială că atât „Salonul uitaților” cât și „Catalogul refuzaților” cuprind și mai multe nume, plajele întinzându-se de la atât de comentatul (aci) Mihai Beniuc și până la Dan Deșliu, Eugen Frunză și mulți alții care nu și-au găsit loc în cartea de față.

Ca un corolar, eseul intitulat „Sincronism și paracronism”, inserat la *Addenda*, vine să sintetizeze o muncă tenace, pilduitoare de cercetător literar care-și stabilește cu precizie obiectivele și le urmărește îndeaproape, cu multă atenție, nefăcând rabat și concesii nici de o parte și nici de alta a „contrariilor”. De aici se poate trage cu ușurință concluzia că „recursul” d-sale a fost câștigat.

Am citit despre...

Scriitori români, văzuți de mari graficieni ai lumii (XVIII)

Florentin POPESCU

Într-o vreme pe care unii comentatori de după 1989 o consideră a fi fost „naționalistă”, dar în fond era profund patriotică, autoritățile culturale din România se îngrijeau, totuși, de popularizarea valorilor literare românești în străinătate. Așa se face că publicul de pe mapamond, inclusiv artiștii se aflau la curent cu patriotismul nostru cultural. De aici și opțiunea unor graficieni străini de a-și lua „subiectele” din portretistica noastră.

Gheorghe Asachi (1788-1869), poet, prozator, dramaturg, îndrumător cultural (cum îl prezintă dicționarele și istoriile literare) s-a bucurat și el în calitate de luminoasă personalitate culturală de o anume publicitate, reținând atenția unor graficieni din Egipt și până în Bolivia sau Brazilia.

Cât de interesant li s-a părut acest mentor și scriitor a spus-o sintetic G. Călinescu, în a sa celebră istorie literară, unde se poate citi:

„În balade și legende Asachi s-a străduit să înjghebeze o mitologie română bizuindu-se pe tradiția poporului. Asta va fi și preocuparea lui Alecsandri. Însă viziunea lui Asachi e, intenționat, mai grandioasă și în termeni clasici. El urmărește să determine punctele mitice din teritoriul moldav și să facă lista divinităților, spre a putea transporta în Dacia sistemul mitologic elen.”.

Nu mai puțin de unsprezece graficieni din toate zările lumii i-au făcut lui Gh. Asachi câte un portret – toate alcătuind astăzi un fel de mică antologie de artă plastică ce sugerează unele comparații și conduc la concluzia că „modelul” respectivilor artiști avea o anume prestanță, pe care i-o dădea și ținuta lui elegantă, de bătrân cu părul grizonat, cu mustață bogat răsfrântă peste colțurile gurii și cu o banderolă ce-i fixează gulerele cămășii cât mai aproape de trup.

Brazilienii Camilo Triana și Erico Ayres exagerează, grafic vorbind, elementele capului – barba și pletele, apoi mustățile prelungite până în jos ca o barbă, pletele atârnând și ele în neorânduială.

Giovanni Soria din Italia, dimpotrivă, micșorează, minimalizându-i capul și lasă impresia unui ghiduș – e drept și el cu mustăți și cu plete, dar mai ales cu niște ochi mari privind către cineva nevăzut, ca și cum ar vrea să transmită privitorilor un mesaj demult tăinuit.

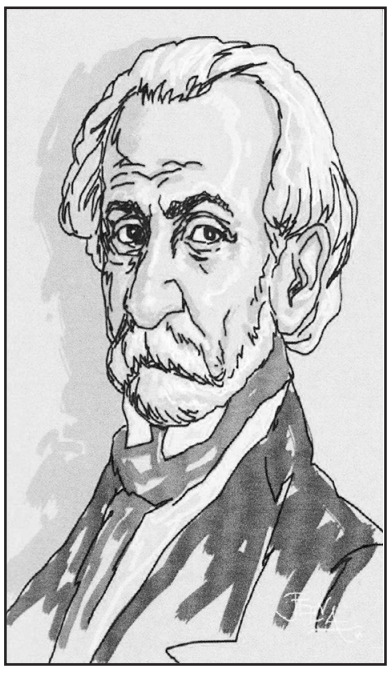
La Amir Soghrati (Iran) chipul cărturarului moldovean exprimă o anume nemulțumire, dacă nu cumva și o încrâncenare, lăsând să se înțeleagă dincolo de el, un spirit și un suflet nemulțumite (cum, desigur va fi fost Asachi din motive necunoscute).

Ca și cum ar fi utilizat niscai mijloace moderne (cum ar fi calculatorul, bunăoară) egipteanul Hasan Said a prelungit chipul peste limitele accesibilului. Un nas mare, coroiat domină întregul portret, în vreme ce o pereche de ochi larg deschiși privește undeva lateral, emanând parcă un ce nedeslușit, un mister aflat dincolo de imaginea propriu-zisă.

La brazilianul Sergio Raul Morettini, ca și la Imre Gaspar (Ungaria), elementul care domină desenul este nasul uriaș. El face ca mustățile de dedesubt să devină un accesoriu mai puțin ori chiar deloc interesant.

De departe cel mai interesant desen, care păstrează ceva din fotografia personajului, dându-i încă conotații grafice ceva mai speciale – ni se pare portretul realizat de indianul V. Jeevanantha.

Conceput într-o culoare arămie pe un fond de aceeași culoare, chipul lui Gheorghe Asachi impune prin maiestate, prin ținuta gravă, sobră și printr-o anume luminozitate.

Gheorghe Asachi văzut de V. Jeevanantha (India)

Să lăsăm faptele să vorbească

Geo Călugăru

Mi-am pus și îmi pun mereu întrebări și, pe cât posibil să le dau răspunsuri, căutate și găsite în propria-mi experiență de viață, completată, cu ceea ce pot descoperi, în ceea ce am primit ca moștenire de la cei care m-au premers. Cu alte cuvinte la tradiție.

Primind, recent volumul „**Radu Theodoru, un destin împlinit**”, apărut la Editura RawexComs, scris de Florentin Popescu, un nume rezonant în peisajul literar actual, printr-o creație literară proprie de o deosebită calitate, la care, se adaugă, demne de reținut realizări de critică și istorie literară. Toate acestea m-au făcut să exclam: iată, omul potrivit să scrie o asemenea carte ! Mai glumind dar, mai cu seamă, gândind și evaluând foarte serios lucrurile, conchid, afirmând că o alegere mai potrivită decât cea a celui care „ne-a citit pe toți”, dovedindu-ne-o prin mai multe volume cu titlul „Eu v-am citit pe toți”, îmi dă dreptate. Mai cu seamă, ceea ce urmează să încununeze truda Domniei Sale, reușind prin cercetarea, cu profundă responsabilitate a imensului material documentar, pus la dispoziție de generalul maior de două stele în retragere, pilot în Flotila I-a vânătoare București-Popești Leordeni, printre membrii fondatori ai Regimentului 3 Vânătoare Târgșor, Ploiești, comandant escadrilă cap de regiment, instructor de luptă aeriană, participant activ la acțiuni de luptă pentru izolarea și dezarmarea trupelor germane în mai multe zone, Balomir, Câlnic, Sibot etc.

Cartea menționată este, în același timp și un pios omagiu adus scriitorului centenar Radu Theodoru.

Un moment aparte îl constituie lansarea acestei cărți la Palatul Ion I. Brătianu, loc aproape legendar de desfășurare a unei palete bogate și diverse de activități cultural-artistice și educative, cu ecouri de lungă durată, cu o adevărată rezonanță națională.

Chiar dacă poate să pară exagerat, dar vă asigur că nu pare, OMUL RADU THEODORU are, și e, fără îndoială, o excepție fericită, o sută de ani de acasă. Este un mare caracter, o *rara avis*. E asemeni florii de colț, trăind și aflându-se, în locuri greu de ajuns. E prețuită pentru că este rară, cu valoare de simbol, nu doar în lumea florilor ci și a oamenilor. Proba veritații caracterului în lumea oamenilor, este și o înnobilează recunoștința. Din nefericire e pe cale de dispariție. Este un asemenea om, generalul erou și scriitorul de raftul întâi al oricărei biblioteci care se respectă ? Răspund: DA. Există argumente destule oferite de autorul acestei performanțe, pe care le reproduc: „Bucuria apariției cărții de față nu ar fi întreagă dacă n-am mulțumi d-nei Maria Marin, bibliotecara Casei de Creație «Radu Theodoru», care, cu răbdare și acribie a alcătuit întreaga bibliografie legată de prezența scriitorului în presă, începând din 1952 și până azi și familiei Viorica și cpt. Comandor Ioan Bălan, cei care, cu profesionalism au selectat fotografiile, personificându-le, operație nu tocmai ușoară de vreme ce însuși albumul fotografic al personajului cărții noastre ar putea forma, el singur, o carte cu multe sute de pagini. Voica Theodoru a supravegheat cu severitate ca iconografia să respecte adevărul cronologic al vieții personajului acestui volum”. (Autorul)

Dovadă a roadelor maturității scriitoricești a criticului și istoricului literar Florentin Popescu este selectarea unei mărturisiri a scriitorului Radu Theodoru, făcută în urmă cu patru decenii unui reporter ajuns la Grădiștea de Giurgiu pentru un reportaj pe care l-a publicat în revista „Argeș”, nr. 7 din 1983, care cred că i-a inspirat titlul primului text din volum „*În loc de prefață*”, destul de anost, în „*O viață ca o poveste. O poveste cât o istorie*”, găsind în mărturisire și o benefică sugestie a modului de abordare a subiectului volumului. Într-adevăr „Ce altceva își poate dori scriitorul decât o întoarcere la esență, o participare la istorie, în sensul plenar al noțiunii ? Argeșul care-mi udă grădina este, într-un fel direct, dincolo de metaforă, esență și istorie. De la vechile grădiști dacice, până la uriașul complex hidro-energetic de la izvoarele lui, de la Posada la Curtea de Argeș, de la Meșterul Manole la proliferarea legendei în Pitești-ul petrochimiei, istoria se esențializează în ipostazele veșnicei deveniri, mereu nouă și totdeauna egală cu ea însăși. Ascult în lunca Argeșului șoaptele veacurilor și știu că sunt aici de la Facere.”

Se știe că o bună și frumoasă parte a literaturii române se datorează scriitorilor care au venit de pe alte meleaguri, dat fiind faptul că în secolul al XIX-lea transhumanța, ca și migrația din alte motive era ceva obișnuit în perimetrul Balcanilor. Este și cazul lui Radu Theodoru sau Cezar Ivănescu, nume de referință în istoria culturală contemporană a României. Sunt de neuitat pentru Radu Theodoru primele orizonturi ca și primele amintiri. Ajuns la maturitate și înțelegând că migratul a făcut parte din destinul familiei sale, notează că se simțea singur într-un oraș străin (Timișoara), într-o casă străină. Acest destin l-a preluat de la familie, migrând din garnizoană în garnizoană până la sedentarizarea definitivă la Grădiștea și București în 1970, la vârsta de 46 de ani.

La vârsta de 16 ani, în 1940, oscila între marină și aviație. Până la urmă, Radu Theodoru a devenit un practicant în ambele (în cel al aviației a ajuns la o înaltă clasă de calificare, iar ca marinar, în postura de amator, cu experiențe neașteptate). Trăia, istoria țării sale pe viu, prin tot ce vedea că se petrece sub ochii lui. Nu a uitat niciodată, ziua de 22 iunie 1941, când a intrat în cel de al II-lea război mondial. Acel „*Ostași, vă ordon: treceți Prutul !*” A răsunat răscolitor în conștiința sa. După cum avea să-și aducă aminte mai târziu – a conștientizat că face parte dintr-o generație a cărei obligație sfântă era să aducă la Patria Mumă teritoriile răpite prin forță. Să ne ținem de promisiune și să punctăm prin fapte dubla devenire a personajului de prim plan evocat cu măiestrie de Florentin Popescu în cele două dimensiuni esențiale de pilot de vânătoare, participant la misiuni importante de luptă în cel de al doilea război mondial, remarcat pentru profesionalism, îndrăzneală, capacitate de a intui soluții bine chibzuite și cutezanța de a le proba pe câmpul de luptă și a fi, unul dintre acei eroi militari dârji despre al cărui patriotism dau socoteală faptele descoperite în bogatul material documentar pus la dispoziția scriitorului Florentin Popescu. Acesta le-a decantat valorizându-le esențele prin care le-a înscris în dăinuire peste timp, lăsându-le să vorbească și să probeze strălucirea măreției unui destin împlinit, atât ca patriot memorabil dar și ca unul dintre scriitorii de referință ai literaturii române, atât în planul realizării etico-estetice cât și printr-o forță educativă al cărei adevăr se reazemă pe iubirea, respectul și admirația față de Mihai Eminescu. Acesta i-a fost și „i-a rămas un director de conștiință istorică. Eminescu, analistul și vizionarul politic”. Probând cu fermitate și eleganță, acea presă cheie a unui mare caracter, recunoaște fără echivoc: „Sunt ceea ce sunt și datorită lui”. În toate romanele istorice și contemporan-sociale există Eminescu. În ipostaze de gânditor politic. Se pot aduce spre a le etala și convinge o mulțime de fapte, înșirându-le, cu multă dibăcie, pe ață spre a străluci asemeni unor perle veritabile, așa cum reușește s-o facă Florentin Popescu , singurul care ne-a citit pe toți. Iată o recunoaștere de mare valoare morală, existențială și care nu putea să lipsească: „Din clasa a IV-a primară până-n a VIII-a de liceu vacanțele mele au fost binecuvântate de cai. În găsirea de sine, calul a jucat un rol important”. Trebuie menționat că „din această perioadă, dominată de dorința de a zbura, iar pe de altă parte de lecturile adecvate atâtea câte au putut fi prin achiziționarea unor cărți găsite prin librării, datează și hotărârea de a deveni aviator”. În vara lui 1942, părinții își dau acordul ca fiul lor, Radu să urmeze școala de pilotaj fără motor. Urmează lecții de zbor. Inițierea în aviație sub semnul unei emoții greu de exprimat în cuvinte. Fără îndoială că amintirile cele mai adânci și de neuitat din vremea școlii au fost cele din zilele de 4-5 aprilie 1944. Avea 20 de ani când a fost „martor al bombardamentelor, executate de către aviația americană asupra Bucureștilor la 5 aprilie 1944", despre care tânărul Radu Theodoru scrie: „Am ţâșnit în curte odată cu primul val de bombardiere ajunse la orizont”. Trăiește cu intensitate specifică tinereții ipostazele hotărâtoare, pe o scară a propriei deveniri, în carieră atât de mult dorită de mai târziu: comandant, instructor, soldat în rând cu soldații. Toate acestea le va cuprinde în volumul I al deosebit de interesantului volum I al jurnalului „*O viață fără fard*”. Tot aici, cititorii vor întâlni figuri de oameni care au slujit aviația în perioade și etape ale unei istorii zbuciumate: bombardamentele anglo-americane, invazia sovietică, datoriile de război, inflația și toate celelalte care s-au abătut asupra României în zbuciumatele decenii patru, cinci și șase ale veacului trecut. Demnă de interes, caracterizarea pe care Radu Theodoru a descoperit-o în dosarul de cadre al armatei, așa cum a ajuns în Arhivele Securității. Foarte important și, în același timp interesant: caracterizarea respectivă este semnată de locțiitorul politic al Comandamentului aviației, un locotenent-colonel a cărui semnătură din motive explicabile, a fost ștearsă atunci când celui vizat i-a fost înmânată o copie.

În primăvara anului 1950 a accidentat un avion. Pentru acest lucru, dar mai cu seamă că prin căsătorie ofițerul Radu Theodoru a intrat într-o familie de chiaburi, a fost radiat de la zbor.

Fiind scos din personalul navigant ofițerul nu mai depune același interes în muncă. La sfârșitul lunii noiembrie 1950, în timp ce avea o adunare cu agitatorii pentru a le trasa sarcini în vederea pregătirii de luptă, ofițerul s-a abătut de la subiect, spunându-le elevilor că americanii au transformat Coreea în scrum și că, într-un eventual război, din Sibiu nu se mai alege decât cenușa când vor veni americanii cu avioanele lor. Apoi întorcându-se către elevul m.p.d. i-a spus că dacă vin americanii, membrii de partid vor fi primii împușcați.

Că domnul Radu Theodoru n-a ajuns după gratii a fost un noroc, însă vorbele de atunci, au atârnat greu la dosar și au atras după el trecerea în rezervă ceea ce pentru aviator echivala cu o lovitură aproape mortală. Între 1949-1951 a fost detașat la Școala de Ofițeri Tehnici de Aviație Sibiu, comandant de companie elevi-ofițeri, profesor la cursurile de Istoricul Aviației, Tehnica Aviației, Șef de catedră Cunoștințe generale.

Trebuie să menționăm că pentru Radu Theodoru perioada Sibiană a fost deosebit de rodnică. Și-a ordonat astfel programul încât, atunci când elevii erau la cursuri să-și rezerve două sau trei ore de studiu individual. Începuse să studieze epoca lui Mihai Viteazul, intuind un adevăr de o vitală importanță istorică, mărturisită astfel: „Intuisem că epoca lui Mihai Viteazul răspunde moral, spiritual, ideatic, politic și militar întrebărilor actualității ... Rezultatul în plan istorico-literar al acestei cercetări, o nuvelă amplă cu titlul „*Răscoala*”, sâmburele care a devenit ulterior, volumul I al romanului „*Brazdă și paloș*”, reper decisiv pentru durată al scrisului lui Radu Theodoru despre Mihai Viteazul și epoca sa. Tot în această perioadă trebuie fixat și „Momentul decisiv” pentru întreaga viață a romancierului despre care însuși Radu Theodoru mărturisește: „Mircea Radina, redactor la revista *Viața militară* a venit în centrul școlilor militare care era Sibiul, în căutare de colaboratori, m-a întâlnit solicitându-mi o povestire de război. Eram tobă de asemenea subiecte. Numai povestirile celor din Flotila I Vânătoare puteau alcătui un volum de sute de pagini. Dar cel mai important rămâne faptul că la Sibiu, scriitorul începe să se consacre unui studiu aprofundat și sistematic în legătură cu domnia lui Mihai Viteazul. A avut ideea, care s-a dovedit inspirată să se adreseze unei edituri din București, de unde a primit sugestia scrierii unui roman istoric ceea ce și face, așa încât în 1951, octombrie, când este trecut în rezervă ca pilot de vânătoare avea terminate primele două capitole din romanul care îi va aduce gloria „*Brazdă și paloș*”. Scoaterea din cadrul armatei la numai 27 de ani își cerea, oarecum, o revanșă. Una pe care pilotul a căutat-o și a găsit-o în literatură.

Mărturisirile scriitorului referitoare la romanul său istoric „*Brazdă și Paloș*” sunt revelatoare și cred că, autorul acestui volum la care mă refer, scriitorul Florentin Popescu are dreptate să afirme că „într-un anume fel completează benefic orice medalion care îi va fi consacrat lui Radu Theodoru în istoriile și dicționarele literare ce se vor scrie în viitor”.

Pe de altă parte, mărturisirile de acest fel devin și un fel de „fișe de temperatură”, dacă se poate spune așa, ale stărilor, trăirilor, sentimentelor scriitorului”. Un moment esențial, căruia Florentin Popescu îi acordă atenția cuvenită este romanul „*Brazdă și Paloș*” și ecourilor acestuia în spațiul criticii literare profesioniste.

Într-adevăr, romanele scriitorului Radu Theodoru sunt convingătoare reconstituiri, faptele de viață, datorită scrupulozității detaliilor consemnate de autor, conferă relatării o concretețe care copleșește, te face să înțelegi și să crezi că eroii sunt ai unui anume timp și loc, de aceea, lumea cărții lui Radu Theodoru, nu poate fi „transferată”, cartea nu e un simbol ci o monografie. Cititorul versat își dă seama de dorința de a convinge a scriitorului prin argumentul acumulării și nu prin rezumarea, fie aceasta chiar și sclipitoare a unor situații cheie. Pe cât posibil, Radu Theodoru înregistrează tot, scrie analitic, nu sintetic, expune nu interpretează. Este un ceva organic din care se naște un firesc copleșitor căruia nu i te poți împotrivi. De aceea, creațiile sale literare nu au „taine”, posedă, în schimb, o indubitabilă existență și rezistență a cărui trăinicie te face să crezi că totul se întâmplă, într-un permanent acum.

Am insistat, în a proceda, la rându-mi analitic, din două motive. Întâi pentru a demonstra secretul... lipsit de secret al scriitorului Radu Theodoru, care-i conferă un loc, bine motivat, între scriitorii meniți prin ceea ce lasă ca moștenire, să înfrunte nemiloasa trecere a timpului și, odată cu aceasta, cea mai severă dar dreaptă judecată asupra faptelor și a autorilor acestora.

În al doilea rând, vreau și sper să reușesc să conving că o asemenea personalitate, mă refer la scriitorul și aviatorul ajuns general peste tainele cerului, celui ce m-a trimis cu gândul la o cugetare a lui George Enescu al cărei adevăr este întruchipat de Radu Theodoru. Acesta deși a depășit o vârstă centenară, nerenunțând la idealurile sale, nu are sufletul și inima brăzdate de șanțurile dureroase ale abandonării idealului ci întregi, curate ca și opera sa cu care, ca făptuitor al ei va dăinui în eternitate. De aceea, cred și nu-mi va zdruncina nimeni și nimic acest fapt, că o asemenea personalitate, are în Florentin Popescu, *Oglinda cu Suflet*, pe care merită să o aibă.

Din mulțumirile adresate de Radu Theodoru, pe care le-am reprodus, adresate celor care (și o recunoaște chiar autorul), nu le-a fost ușor să pună la dispoziția, celui ce avea să scrie această carte, care încununa o realizare de excepție, un destin împlinit. Mă refer la scriitorul, criticul și istoricul literar Florentin Popescu, aducând printre altele în sprijinul a ceea ce consemnez, un solid argument vizual, fotografia de pe coperta a patra, executată de Iuliana Paloda-Popescu, poetă cunoscută și recunoscută, soția autorului acestei cărți – înfățișând „Autorul și personajul cărții lui” (Comana, 2019), remarcând, și nu greșesc, prin gestul împreunării palmelor mâinilor lor, o simbolică mulțumire și, de ce nu, o promisiune de colaborare pe mai departe.

Recunosc și îi mulțumesc lui Florentin Popescu pentru plusul consistent de cunoaștere a acestui personaj de legendă, datorată acestei cărți eveniment – „Radu Theodoru, un destin împlinit”.

Recunoscând că m-a inspirat conținutul acestei încântătoare cărți, în încheiere, îmi îngădui să consemnez poezia:

„Portretul neliniștii creatoare

V-am citit pe chip
Neliniștea fântânii și a arborilor pentru veșnicii.
Predestinați, mereu în noi să înviați
V-ați primit astfel răsplata
Pentru alegerea înțeleaptă făcută
Între leagăn și mormânt
Să vă fie guvernată, între demn destin
De răstignire sacră
Pe crucea verbului a fi
Și a dăinui ca arbore în veșnicii”.

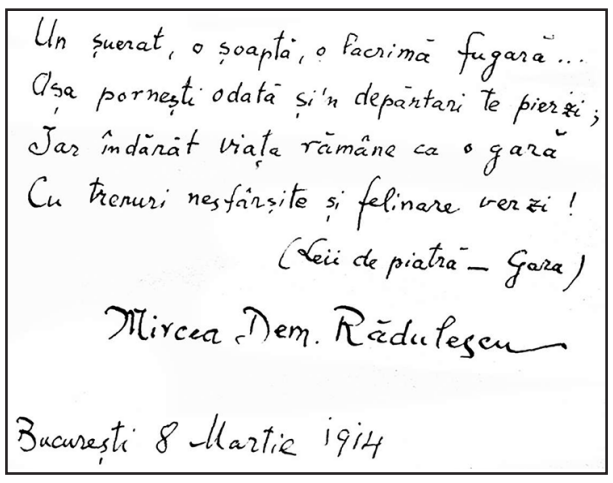
Nicolae Scurtu

ÎNTREGIRI LA BIOGRAFIA LUI MIRCEA DEM. RĂDULESCU

Biografia și bibliografia poetului, dramaturgului, publicistului și fermecătorului memorialist Mircea Dem. Rădulescu (n. 21 iulie 1889, Giurgiu – m. 6 iulie 1946, București) continuă să surprindă prin unele aspecte, până acum, necunoscute.

Lirica și publicistica sa, încă neidentificată complet și, evident, nerestituită integral, impresionează prin universul imagistic și conținutul de idei, cât și prin problemele de o mare actualitate.

O dovadă concludentă o constituie și epistola[1] trimisă

Un șuerat, o șoaptă, o lacrimă fugară...
Așa pornești odată și'n depărtări te pierzi;
Iar îndărăt viața rămâne ca o gară
Cu trenuri nesfârșite și felinare verzi!
(Leii de piatră – Gara)
Mircea Dem. Rădulescu
București 8 Martie 1914

președintelui Societății Scriitorilor Români, George Diamandy (1867-1917), cunoscut dramaturg și om politic, privitoare la implicarea scriitorilor în politica internă și, mai ales, externă a României în perioada *de neutralitate* (1914-1916).

Epistola este semnată de mai mulți scriitori, printre care amintim pe Alexandru Cazaban, Corneliu Moldovanu, Nicolae Davidescu și Mircea Dem. Rădulescu.

De fapt, acești scriitori, cunoscuți prin rectitudinea convingerilor politice rediscută, cu obiectivitate, *Comunicatul Comitetului Societății Scriitorilor Români*, nefiind de acord cu implicarea creatorilor de frumos în disputele și luptele politice.

Epistola se constituie într-un model de *onestitate, corectitudine* și înaltă *ținută morală și intelectuală.*

Ea datează din *august 1915* și a fost elaborată de poetul și dramaturgul Mircea Dem. Rădulescu după intervențiile *repetate* și *obsesive* ale cărturarului Octavian Tăzlăoanu, care milita pentru implicarea scriitorilor în viața politică.

*

Domnule Președinte,

Cu prilejul sesizării adresate S[ocietății] S[criitorilor] R[omâni] de către colegul Octavian Tăzlăoanu, comitetul societății a adresat un apel către membrii ei, sub forma unui comunicat, prin care suntem implorați, pe cuvânt că părerile sunt împărțite, să facem pe morții ca colectivitate în această chestiune.

E drept că societatea e generoasă și lasă mână liberă fiecăruia în parte să se miște potrivit temperamentului său.

Găsim, însă, deplasată și, mai ales, zadarnică această generozitate. D[omnu]l Tăzlăoanu în scrisorile sale, nu a cerut comitetului dezlegare pentru membrii societății de a vorbi individual, și aceasta pe bunul cuvânt că nimeni, intrând în societate, nu renunță la scriitoriceasca lui libertate.

D[omnu]l Tăzlăoanu ceruse, dimpotrivă, un cuvânt colectiv al scriitorilor. Or, credem că nimic nu era mai legitim cu această cerere, și, în acelaș[i] timp, mai în spiritul statutelor.

Societatea noastră, într-adevăr, are ca bază apărarea drepturilor materiale și a prestigiului moral al scriitorilor.

Vedeți dar, domnule președinte, că actualul comitet a avut, într-o atât de gravă chestiune, o atitudine departe de menirea lui, comunicatul dovedește cel mult că actualii lui membrii nu pricep îndeajuns interesele și menirea societății ale cărei treburi le-au fost încredințate spre girare.

Cerem, în consecință, domnule președinte, o grabnică adunare generală, unde se va putea dezbate mai pe larg chestiunea.

Primiți, vă rugăm, domnule președinte, asigurarea stimei noastre.

Ioan Al. George, Alexandru Cazaban, Ion Chiru-Nanov, Nicolae Davidescu, Ludovic Dauș, Constantin A. Giulescu, Corneliu Moldovanu, Alfred Moșiu, Oreste, Mircea Dem. Rădulescu, George Tofan, George Rotică și alții.

UN CATREN AL POETULUI MIRCEA DEM. RĂDULESCU

Biografia și bibliografia poetului, prozatorului, dramaturgului și memorialistului Mircea Dem. Rădulescu (n. 21 iulie 1889, Giurgiu – m. 6 iulie 1946, București) nu au fost cercetate, cu rigoare și integral, datorită unor atitudini critice care, la un moment dat, s-au intersectat cu valoarea literară a întregii sale opere.

Cărțile sale au cunoscut un autentic succes și s-au bucurat de aprecieri și distincții importante.

Puțini mai știu, astăzi, că Mircea Dem. Rădulescu a primit *Premiul Național de Poezie* ceea ce reprezintă cea mai prețioasă distincție pentru un scriitor.

Am identificat, recent, în *Albumul* doamnei Georgeta Botez, soția lui Demostene Botez, pe lângă semnături importante ale literaturii române și străine, printre care amintim pe Liviu Rebreanu, Calistrat Hogaș, Gala Galaction, E. Lovinescu, Elena Văcărescu, Cincinat Pavelescu, Victor Eftimiu, Dimitrie Nanu, Demostene Botez, Nicolae Davidescu, Vasile Demetrius, Elena Farago, Natalia Negru, și pe poetul Mircea Dem. Rădulescu, autorul arhicunoscutei cărți *Leii de piatră* (1914) din care transcrie un catren ce aparține poeziei *Gara*:

Un șuierat, o șoaptă, o lacrimă fugară
Așa pornești odată și-n depărtări te pierzi,
Iar îndărăt viața rămâne ca o gară
Cu trenuri nesfârșite și felinare verzi.
(*Leii de piatră – Gara*)

Mircea Dem. Rădulescu
București, 8 martie 1914

Acest catren, ca de altfel, întreaga poezie se constituie într-o meditație profundă a itinerarului pe care îl parcurgem de la naștere până la moarte.

Viața noastră este, adesea, o sumă de fragmente fericite în viziunea poetului Mircea Dem Rădulescu ce se impune a fi *recercetat* și, evident, *recitit* cu atenție.

Notă: Acest document de istorie literară se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

UN PORTRET MAI PUȚIN CUNOSCUT AL LUI NICHIFOR CRAINIC

Personalitate inconfundabilă a literaturii, teologiei și culturii naționale, Nichifor Crainic (1889-1972) reprezintă pentru generațiile mai tinere *un caz* ce se impune a fi cercetat cu răbdare și atenție.

Mai întâi se cuvine a i se restitui întreaga operă literară, teologică, filosofică, publicistică și memorialistică.

Apoi, în chip obligatoriu, trebuie *citită* și *recitită* toată creația spirituală a acestui poet și cărturar care a stimulat, în epoca sa, polemici, stări conflictuale și contradictorii.

Portretul mai puțin cunoscut al lui Nichifor Crainic aparține lui Teodor P. Păcescu[2], excelent publicist și fin psiholog și datează din anul 1930.

Autorul surprinde aspectele esențiale ale personalității și ale operei lui Nichifor Crainic, care *„Când vorbește nu-și schimbă figura-i de netemută cugetare”*.

Publicistul Teodor P. Păcescu îl include în galeria unor *Fotografii ortodoxe* extrem de convingătoare care s-au publicat în *Noua Revistă Bisericească* și apoi, într-o elegantă și foarte rară plachetă, intitulată:

Fotografii ortodoxe

Portretul lui Nichifor Crainic se distinge prin lapidaritate, complexitate și, mai ales, printr-o cunoaștere și intuiție a artistului, a omului și a epocii în care a viețuit și a creat.

*

D[omnu] Nichifor Crainic
Profesor la Facultatea Teologică din Chișinău
Publicist și literat

Ca poet, preamărește pe Dumnezeu.
Ca teolog, apără cuvântul ortodox al Scripturii.
Ca scriitor, laudă comorile tradiției bisericești.
Ca om, se războiește cu oamenii.
Scrisul său, când nu-i poezie, îi dinamită:
Sfărâmă tot, fără putință de refacere.
Apologet al tradiției ortodoxe naționale,
îi descoperă mari comori de artă.
Când vorbește, nu-și schimbă figura-i de
netemută cugetare.
Nu tonul vorbei sale te străpunge, ci
ascuțișul scrisului său.
Prea imobil în privire, prea adâncit în cugetare,
nu poate înveseli și natura prin poeziile sale.
La margine de întâlnire, între idealism și
realism, aleargă, când colo, când dincolo.
Rămâne totuș[i] poet.

Teodor P. Păcescu

O EPISTOLĂ NECUNOSCUTĂ A LUI NICHIFOR CRAINIC

Orice mărturie, cât de măruntă, privitoare la biografia lui Nichifor Crainic (1889-1972) interesează pe cei ce se ocupă cu existența biologică și creatoare a acestui poet, prozator, teolog și filosof.

Având o traiectorie spirituală și fizică din cele mai contradictorii, fiind un intelectual incomod și, uneori, conflictual, Nichifor Crainic, după instalarea regimului comunist, regim de ură și

D-L NICHIFOR CRAINIC
Profesor la facultatea teologică din Chişinău.
Publicist şi literat.
Ca poet, prea măreşte pe Dumnezeu.
Ca teolog, apără cuvântul ortodox al Scripturii.
Ca scriitor, laudă comorile tradiţiei bisericeşti.
Ca om, se războieşte cu oamenii.
Scrisul său, când nu-i poezie, îi dinamită: Sfărâmă tot, fără putinţă de refacere.
Apologet al tradiţiei ortodoxe naţionale, îi descopere mari comori de artă.
Când vorbeşte, nu-şi schimbă figura-i de ne temută cugetare.
Nu tonul vorbei sale te străpunge, ci ascuţişul scrisului său.
Prea imobil în privire, prea adâncit în cugetare, nu poate înveseli şi natura prin poeziile sale.
La margine de întâlnire, între idealism şi realism, aleargă, când colo, când dincolo.
Rămâne totuş poet.

foarte tristă amintire, a fost încarcerat ca deținut politic.

Din închisorile prin care a stat, timp de un deceniu și jumătate, a trimis familiei, când s-a ivit vreo oportunitate, epistole, cărți poștale și bilete confidențiale.

Epistola pe care o transcriu aici este inedită și are ca adresanți pe Ioana Fortuna Crainic, fiica sa, și pe Alexandru Cojan, ginerele său.

În această epistolă întâlnim știri și relatări privind viața din închisorile comuniste, poetul, în final, evocând-o pe Nuți, soția sa, care „Era elegantă, frumoasă, tânără și foarte veselă”.

Epistola aceasta citită printr-o anume grilă este, de fapt, un excepțional document psihologic și literar în același timp.

Precizările și indicațiile pe care le oferă celor doi copii completează, fericit, iubirea paternă a unui *tată* care nu și-a imaginat *niciodată* ipostaza în care a ajuns datorită vitregiilor istoriei.

*

18 noiembrie 1947
Dragii mei copii,

Se pare că restricția de rândul trecut a încetat. În orice caz, de-atunci încoace nu s-a mai impus niciodată. A fost neșansa noastră tocmai între două zile fericite ca 5 și 8 noiembrie.

Prin urmare: dacă surorile au să-mi aducă ceva, pot să aducă. Am terminat ceapa. Și aici e imposibil de procurat. Vă rog să nu-mi mai dați pâine: păstrați-o pentru voi. Dacă aduci ceva mâncare la tribunal, nu te osteni prea mult: adu numai un fel, ceva simplu. Voi ați observat că atunci când ies, aproape nu simt foamea.

Insist ca ceea ce-mi puteți da să-mi aduceți la tribunal. Eu le introduc mai ușor decât voi. Și n-aș vrea să mai bateți drumurile

(continuare în pag. 11)

(urmare din pagina 10)

la 1 dec[embrie] nici pentru alimente, nici pentru vorbitor. Sunteți supuși inutil la prea mari umilințe.

Veste bună: unui plutonier, exact în situația mea, i s-a admis contestația la prima înfățișare, zilele trecute, la aceeași secție. Îl cheamă Sergiu Țernea. S-a judecat la 11 c[u]r[ent].

Vineri spre dimineață am visat pe Nuți, Dumnezeu s-o odihnească ! Venise la mine să mă viziteze chiar unde sunt acum. Era elegantă, frumoasă, tânără și foarte veselă. Toată întâlnirea a fost de-o veselie fabuloasă. Ne-am plimbat, ținând-o de mijloc, prin toată închisoarea, care era mult mai frumoasă în vis. N-avea nici un zid, ci dimpotrivă, alei umbrite de arbori verzi și porumburi verzi pe delături. Era ca un sfârșit de primăvară. O primisem chiar eu la poartă cu ceremonial voios. Dar nu mai știu cum s-a dus și unde s-a dus. Dea Dumnezeu să fie în rai !

Cine vrea să mă vadă să vină sâmbăta. Cred că vom avea o zi bună.

Vă sărut pe câte patru obrăjori,
Tata

P.S. Nu-mi aduceți bani, chiar dacă ați avea. Dacă Lenuțica e sănătoasă, o rog să vină și ea un sfert de ceas.

Dacă aveți mai multe lucruri de comunicat, însemnați-le pe hârtie ca să mi le citiți.

Notă: Originalul acestei epistole, necunoscută, se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

REFLECȚIILE LUI NICHIFOR CRAINIC DESPRE ÎNTÂIA DETENȚIE

Poet, prozator, teolog, filosof și publicist Nichifor Crainic (1889-1972) s-a impus și printr-o consecventă și, adesea, dinamitardă activitate publicistică în presa cotidiană și în ziarele și revistele pe care le-a condus cu atâta pasiune și pricepere.

Imediat, după asasinarea lui I.G. Duca, primul ministru al României, în decembrie 1933, Nichifor Crainic, Dragoș Protopopescu[3] și alți câțiva intelectuali sunt întemnițați la închisoarea Jilava fiind considerați autori morali sau instigatorii la eliminarea omului politic.

Cele două epistole ale lui Nichifor Crainic trimise soției Aglaia Crainic[4] la care se mai adaugă încă una ce se adresează fiicei sale, Ioana Fortuna Crainic[5] reflectă, cu justețe, adevărul despre acest incident și, evident, neimplicarea lui Nichifor Crainic și nici a lui Dragoș Protopopescu în această tragedie.

Extrem de interesante sunt intervențiile soției sale în vederea clarificării *deținerii* lui Nichifor Crainic și răspunsurile pe care le primește de la mareșalul Alexandru Averescu în acest sens.

Profesorul și excelentul publicist Nichifor Crainic mărturisește, fără echivoc, că este o victimă a celor puternici pe care, în intervențiile sale, nu i-a menajat în nici un fel.

Articolele sale din ziarul *Calendarul* (1932-1933) se constituie într-un necruțător rechizitoriu la adresa oamenilor politici și a celor potențați.

Poetul și teologul Nichifor Crainic își mărturisește nevinovăția față de soția și fiica sa care se aflau într-o situație ingrată din toate punctele de vedere.

După anchetarea și cercetarea faptelor comise de cei care îl uciseseră pe I.G. Duca, Nichifor Crainic și bunul său prieten și colaborator *sunt eliberați*, demonstrându-se, astfel, neimplicarea lor în acest act de o cruzime incalificabilă.

Astfel de mărturii contribuie la întregirea portretului moral și nu numai al unui mare gazetar din perioada interbelică.

*

[Jilava], 5 Ianuarie 1934
Dragă Liți

Am primit toate lucrurile trimise. Și cele de mâncare și rufăria. Nu știu a cui e pătura. Se pare că a noastră. Dar i-am dat-o lui Dragoș crezând că e a lui.

Eu sunt perfect sănătos. Dar mă gândesc la obligațiile mele rămase baltă. Mă îngrijește[6] îndeosebi gazeta[7].

Comunică-i, te rog, părintelui Mihălcescu că eu nu sunt acuzat, ci numai sechestrat ca informator.

Acesta e motivul pentru care fac pușcărie de 17 zile sunt „informator". Comisarul regal, anchetându-mă, mi-a dat această calitate.

Te rog, deci, să-i comunici părintelui decan, pentru ca colegii universitari să nu creadă că au a face cu un hoț sau asasin.

Am trimis pe cale oficială ministrului C. Angelescu[8] o cerere să-mi clarifice situația: sau să mă suspende din învățământ dacă sunt vinovat, sau să intervină pentru eliberare dacă nu sunt vinovat cum e cazul.

Să știi că tot ce se spune sau se scrie despre mine altceva decât îți spun eu sunt simple infamii.

Altfel suntem sănătoși și toată ziua n-avem ce face. Spune-i lui Ninișor că am învățat țintar și table. Șah n-am învățat fiindcă n-am răbdare.

Încă o dată îți spun să dai dispoziție la administrație să nu se mai plătească *Universului* un ban. Cei de acolo s-au purtat ca niște bandiți. Și nu e necesar să le achit sumele imediat. Lăsați chestia asta până ce ies eu din pușcărie.

Mi-e dor de voi și aștept un cuvânt scris de la tine.
Cu dragoste,
Crainic

*

Jilava, 7 Ianuarie 1934
Scumpă Liți,

Îți mulțumesc din adâncul sufletului pentru lucrurile pe care mi le-ai adus. Flanela cea groasă îmi prinde bine. Dar șoșonii sunt de prisos. După lucrurile pe care mi le-ați adus mie și lui Dragoș voi credeți că murim de frig. Adevărul e că avem căldură destulă și suntem tratați pe cât e posibil omenește. Primele zile a fost oribil fiindcă dormeam cu 40 la un loc. Acum suntem 15 intelectuali într-o cameră.

Sunt sănătos tun. Să nu duceți nici tu, nici Ninișor absolut nici o grijă din acest punct de vedere.

Mă revoltă însă această cruntă nedreptate de a mă vedea confiscat fără nici un motiv. Nu e adevărat că mi s-a emis mandat de arestare și că aș fi fost cercetat de autorități. Nici eu, nici Dragoș, nici nimeni din cei ce sunt aici.

Asta o cerem noi: să fim anchetați.

În legătură cu asasinarea primului ministru e de prisos să-ți spun să n-ai nici o grijă. Nici măcar nu-i cunosc pe atentatori. N-am nici un amestec. Și ar trebui să fie drac cineva ca să inventeze vreo legătură între mine și Dragoș și atentat.

Fiți, prin urmare, cu fruntea sus și puțin să vă pese de eventualii dușmani care ar mârâi pe această temă.

Deținerea mea aici e răzbunarea personală a celor pe care i-am atacat în ziar și au puterea în mână. Asta e tot.

Aș vrea să știe și nașul lucrurile acestea.

Nu știu ce e cu ziarul suspendat și cu redacția sigilată.

Nu știu ce se face cu administrația lui. Cred că băieții nu vor fi toți lichele. Se va găsi vreunul să poarte grija acestor treburi.

Mi-e dor teribil de tine și de Ninișor și mă tot gândesc că sunteți singure cuc în Bucureștiul acesta hain.

Îmi pare rău că săptămâna asta se deschide Universitatea și eu nu-mi pot face cursurile. Nașul ar putea comunica lucrurile acestea d[octo]r[ului] Angelescu, din ordinul căruia am fost confiscat și cu care am fost în cele mai bune raporturi.

Scumpă Liți, nu vreau să-mi duci prea multă grijă și nici să vii prea des la Jilava, fiindcă asta costă bani și pierdere de vreme.

Te sărut și te îmbrățișez cu nespusă dragoste,
Crainic

P.S. 8 Iunie. Azi comisarul regal ne-a anchetat pe mine și pe Dragoș.

*

Scumpă Ninișor,

Azi e ziua ta și ziua mea. E sărbătoarea familiei noastre. Îmi pare rău că o sărbătorim așa: eu în Jilava, iar tu și cu Nuți cu gândul la Jilava. Bunul Dumnezeu a vrut așa pentru ca, în urmă, mai mare să fie bucuria noastră.

M-am gândit că, fiindcă n-am putut să facem azi sărbătoare, să facem una și mai mare la ziua lui Nuți, în februarie.

Cred că n-o să ne mai țină mult aici fiindcă n-avem nici o vină.

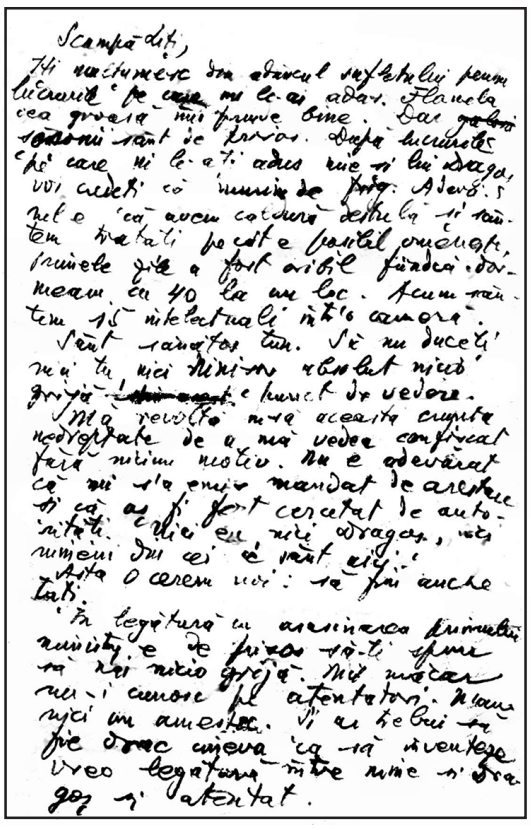
Tu știu că ai un suflet viteaz și-mi place să te regăsesc tot cu același[i] suflet viteaz. După asta voi cunoaște că ești fata tatei.

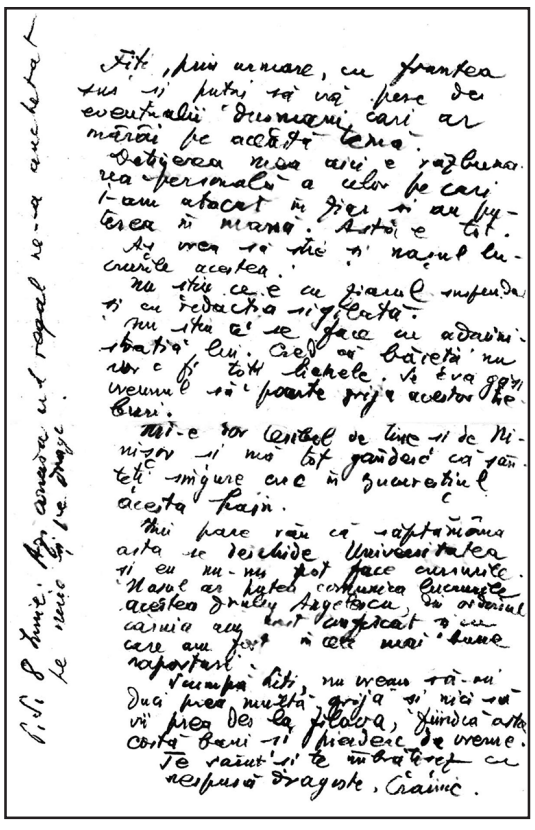
Te îmbrățișez cu nesfârșită dragoste și rog pe Dumnezeu să mi te crească mare și tare pentru a fi fericită în viață.

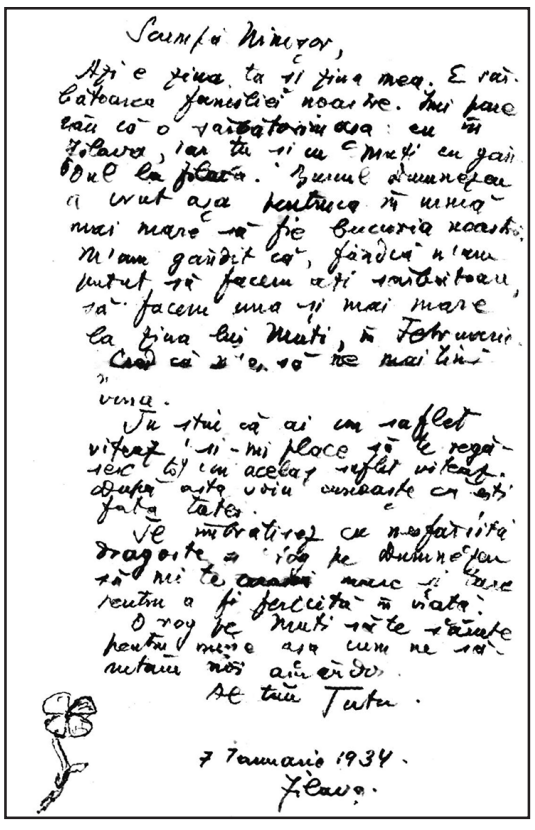
O rog pe Nuți să te sărute pentru mine așa cum ne sărutăm noi amândoi.

Al tău,
Tata

Notă: Originalele acestor epistole inedite se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

---

[1] *Scriitorii răspund*, în *Flacăra*, 4, nr. 46, 29 august 1915, p. 492, col, 3. (*Ecouri*).

[2] Teodor P. Păcescu, *D[omnu]l Nichifor Crainic*, în *Noua Revistă Bisericească*, 12, nr. 9, septembrie 1930, p. 3, col. 3, sus. (*Fotografii ortodoxe*).

[3] Dragoș Protopopescu (1892-1948), istoric literar, anglist, prozator, publicist și traducător.

[4] Aglaia Crainic (1891-1946), doctoriță cu studii de specializare la Viena. Era apelată de Nichifor Crainic *Liți*.

[5] Ioana Fortuna Crainic (1921-1983), fiica poetului. A fost traducătoare și a lucrat la Biblioteca Centrală de Stat a României. Era apelată, în familie, *Nini*.

[6] De fapt, *mă îngrijorează.*

[7] Trimiterea se face la ziarul *Calendarul* (1932-1933), înființat și condus de Nichifor Crainic.

[8] Constantin Angelescu (1865-1950), doctor, om politic și ministrul Instrucțiunii și Cultelor în mai multe guverne.

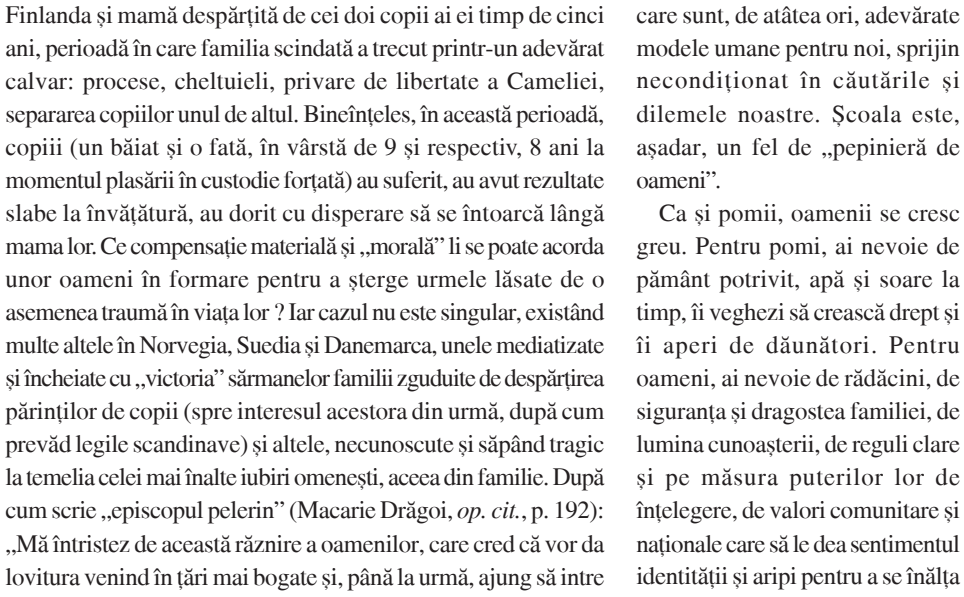
Ioana-Ruxandra Fruntelată

ETNO-LOG

Școala satului

Învățământul românesc și cel mondial ar trebui să meargă strună, la cât de mult și bine (zic ei) îl reformează „experții" de la noi și de aiurea. Școlile se digitalizează, elevii defavorizați primesc gratuit ghiozdane și alimente. Se amintește, în discursul public despre dezvoltarea învățământului, „modelul finlandez", standard al succesului în educarea unuia din cele mai fericite popoare ale lumii.

Citesc siderată în volumul *În misiune pe tărâmul vikingilor: mărturiile unui episcop pelerin*, al Episcopului românilor din Europa de Nord, Preasfințitul Macarie Drăgoi (Editura Polirom, Iași, 2022), despre Camelia-Mihaela, medic român stabilit în Finlanda și mamă despărțită de cei doi copii ai ei timp de cinci ani, perioadă în care familia scindată a trecut printr-un adevărat calvar: procese, cheltuieli, privare de libertate a Cameliei, separarea copiilor unul de altul. Bineînțeles, în această perioadă, copiii (un băiat și o fată, în vârstă de 9 și respectiv, 8 ani la momentul plasării în custodie forțată) au suferit, au avut rezultate slabe la învățătură, au dorit cu disperare să se întoarcă lângă mama lor. Ce compensație materială și „morală" li se poate acorda unor oameni în formare pentru a șterge urmele lăsate de o asemenea traumă în viața lor ? Iar cazul nu este singular, existând multe altele în Norvegia, Suedia și Danemarca, unele mediatizate și încheiate cu „victoria" sărmanelor familii zguduite de despărțirea părinților de copii (spre interesul acestora din urmă, după cum prevăd legile scandinave) și altele, necunoscute și săpând tragic la temelia celei mai înalte iubiri omenești, aceea din familie. După cum scrie „episcopul pelerin" (Macarie Drăgoi, *op. cit.*, p. 192): „Mă întristez de această răznire a oamenilor, care cred că vor da lovitura venind în țări mai bogate și, până la urmă, ajung să intre în încurcături atât de mari, încât uneori rămân și fără familie. Sunt multe asemenea tragedii ascunse, neștiute. Oamenii trebuie să știe ! Nu merită să-ți riști familia, sufletul, poate chiar și mântuirea, pentru visul iluzoriu al unei vieți «bune», oriunde ar fi ea. Oare de ce am uitat atât de ușor că viața bună nu constă în mai mulți bani și mai multe posesiuni, ci într-o familie armonioasă și reușită, în relații autentice de prietenie, în comuniune cu aproapele și în tihnă ?".

Profesorul Dumitru (Tantel) Dragomir cu primul volum al monografiei satului natal (Foto: Ioana Fruntelată)

Familia este prima școală a copilului, cea mai importantă, după cum amintește și cunoscuta sintagmă „cei șapte ani de acasă". În lumea satului tradițional, familiile se sprijină și sunt sprijinite de comunitate, iar autoritatea legilor nescrise, cunoscute și respectate de toți, este dată de adecvare și continuitate a generațiilor ce „se țin locului". Oare ce fel de educație „mai bună" vom avea dacă distrugem familia și comunitatea tradițională, experimentând modele și metode cu prețul bulversării și îndepărtării definitive a copiilor de valorile stabile moștenite ?

În calitate de cadru didactic de peste un sfert de veac, cred că tradiția are o importanță vitală în procesul de învățământ. Școala ne oferă, desigur, abilități și „competențe" necesare pentru a ne dezvolta înclinațiile naturale, exercitând o profesiune relevantă din punct de vedere social și economic și retribuită satisfăcător. Dar școala ne învață, cred, ceva și mai important: să gândim și să trăim, în primul rând prin interacțiunile cu profesorii noștri care sunt, de atâtea ori, adevărate modele umane pentru noi, sprijin necondiționat în căutările și dilemele noastre. Școala este, așadar, un fel de „pepinieră de oameni".

Ca și pomii, oamenii se cresc greu. Pentru pomi, ai nevoie de pământ potrivit, apă și soare la timp, îi veghezi să crească drept și îi aperi de dăunători. Pentru oameni, ai nevoie de rădăcini, de siguranța și dragostea familiei, de lumina cunoașterii, de reguli clare și pe măsura puterilor lor de înțelegere, de valori comunitare și naționale care să le dea sentimentul identității și aripi pentru a se înălța spre idealul lor. Poate de aceea e bine să ne întoarcem la „școala satului" și să aflăm câte ceva despre ea de la un minunat profesor „de țară".

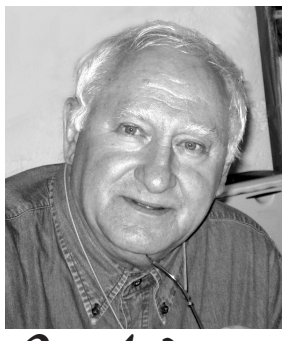
La școală în satul de altădată: fotografie păstrată la Muzeul satului, com. Vulturu, jud. Vrancea

Răsfoind volumul pe care l-am realizat în anul 2018 în urma cercetării etnologice de teren desfășurate în comuna Vulturu, județul Vrancea [Ioana-Ruxandra Fruntelată (coord.), *Vulturu – Vrancea: Tradiții în actualitate*, vol. colectiv realizat de Florica (Bohîlțea) Mihuț, Ioana-Ruxandra Fruntelată, Andreea Florentina Tudor, Mihaela Emilia Vladu, Centrul Cultural Vrancea – director: Liviu Nedelcu, Editura Terra, Focșani, 2018], ne reîntâlnim în gânduri și idei cu domnul profesor Dumitru (Tantel) Dragomir. Interlocutorul nostru s-a născut pe 14 septembrie, 1940 și se trage de cinci generații din Maluri, sat al comunei Vulturu din Vrancea, aflat pe apa numită Leica, hotar între Țara Românească și Moldova. Părinții dumnealui făceau parte dintre „ostașii Domnului" și nu voiau să-l îndepărteze de casă, așa că i-a amenințat: dacă nu-l lasă să umble la școală, va fugi în lume. A luptat permanent să-și continue studiile, ar fi vrut să facă Școala de ofițeri, dar neavând „dosar bun", a fost nevoit să renunțe. A reușit să se înscrie la liceu la Tecuci, la cursuri fără frecvență. Fiecare pas l-a făcut muncind și a durat o vreme până când s-a putut întoarce acasă, cu studiile încheiate, ca profesor de limba și literatura română, așa cum își dorise și așa cum notează în primul volum al monografiei satului natal, realizat de el: „Doream să mă întorc la țară, dacă se putea în satul meu, să predau la școală, să mă însor și să-mi fac o căsuță, în care să mă simt bine cu familia mea, să plantez tei și pomi fructiferi, câțiva butuci de vie (pentru struguri de masă), verdețuri și legume pentru casă, să stau într-un șezlong la umbră să mă relaxez, în liniște și aer curat. Astăzi [5 februarie, 2013, data însemnării incluse în monografie], când îmi așternpe hârtie amintirile, le am pe toate acestea. În plus, cea mai mare avere sunt doi copii sănătoși și deștepți, o nepoată olimpică și vreo 20 de familii de albine" (Dumitru Tantel Dragomir, *Satul de pe hotar – Malurile*, Primăria Vulturu, Atec, Focșani, 2015, p. 429).

Într-adevăr, profesorul e „modelul sătenilor" și o „carte vie", așa cum ne declară singur, vorbindu-ne apoi despre valorile lui. Prima este religia, adevărată formatoare de conștiințe. A doua este educația țărănească, în cultul pentru muncă: „copiii trebuie puși la muncă, după puterile lor, nu trebuie ținuți ca niște bibelouri; crescându-l pentru familie, îl creștem pentru țară, îl învățăm să muncească, îl învățăm cu spirit de răspundere; îi dăm și timp de joacă, dar îi cerem și ceva. Dacă îi dăm tot ce cere și nu-i cerem nimic în schimb, devine bulevardist; copilul devine obez și nu mai e bun pentru societate, îl condamnăm noi la o viață sedentară, fără perspectivă" (Ioana-Ruxandra Fruntelată, coord., *Vulturu*..., *op. cit.*, p. 58).

Nu în ultimul rând, profesorul Dragomir, format la școala satului pentru a deveni apoi, pentru satul lui și pentru lumea noastră, izvor de înțelepciune trăită, amintește importanța cunoașterii istorice: „Trecutul pentru mine e o icoană, fiindcă cine nu-și cunoaște trecutul, acela este un copac fără rădăcini... eu unul sunt interesat și chiar obsedat de trecut, pentru că e prima mea certitudine" (*loc. cit.*).

La început de an școlar, ne bucurăm că „Școala veche" a Bolintinului e în picioare grație oamenilor de suflet și de viziune din comunitate, mărturisind prin fapte că neamurile locului păstrează și apără trecutul, „prima certitudine".

Don Andreiță
– pălmaș cu condeiul –

Satul din colțul ochiului (7)

Strachina

– Lipsește Ilie ! se oțărî bătrânul Ofiță, cu glas moale, care nu era mereu al lui, rozându-și între dinți mustața pestriță, tăiată scurt, care nu voia să albească.

– Aoleo, tocmai pe el l-am uitat, uita-m-ar moartea, se văită bătrâna, ăl mai mic și mai necăjit din toți, că ziceam să-l ținem lângă noi, să rămână-n casă, să avem și noi un ajutor acum, când ni s-au împuținat puterile, că, uite, abia mă mai ridic, dar tu… – și ochii-i mijiră a plâns și glasul a jelanic.

Bătrânul Ofiță se încruntă brusc, își reluă glasul obișnuit și se înfurie milităreşte:

– Am zis lipsește Ilie. Executarea !

Niculina sări ca arsă, săltată de cine știe ce arcuri nevăzute, și porni, cocârjată, spre corlata pe care țineau, mai la îndemână, unele obiecte de bucătărie. Se întoarse, bombănind, cu o strachină cu lingura în ea, pe care o așează la locul ei, pe masa joasă și rotundă, cu trei picioare, ca și scăunelele din jur. Răsturnă, apoi, ciorba de lobodă, acrită cu zarzăre roșii, în strachina din mijlocul mesei, timp în care bătrânul tăie două felii mari din pâinea abia scoasă de sub țest. Întinse una nevestei – „s-o fi mai lăsat-o nițel să se răcească, să nu se încrudeze”, zise aceasta, făcându-și semnul crucii. Bătrânul nu-i răspunse. Rupse din felia lui – și-și întinse lingura spre strachina cu ciorbă. O urmă și lingura femeii. Între ei, de o parte și alta a mesei, zăceau patru străchini, două și două, cu câte o lingură în fiecare.

Ritualul acesta se petrecea o data pe zi, totdeauna seara; zi de zi, lucrătoare sau sărbătoare, săptămână de săptămână, ani. „Câți ani să fi trecut ? – era încă în putere – poate douăzeci… poate treizeci”…

– Înainte, mâncam toți dintr-o strachină, și ne-ajungea – își continuă, cu glas tare, gândul. Acum, are fiecare trocul lui, lingura lui, și nu se prezintă la masă… Păi, asta-i treabă ? asta-i viață ? îi întreb, și ei nici măcar nu-mi răspund…

– Au fugit toți de frica ta, răspunse, prinzând curaj, bătrâna nevastă. Și-au luat câmpii și-au plecat încotro au văzut cu ochii, deznodați de câtă muncă au înghițit lângă tine. Am rămas numai eu, ca o proastă, să te slujesc…

– Tu să taci ! rosti Ofiță cu glas moale și liniștit; liniște care o nedumeri pe Niculina, învățată cu vocea lui aspră, militărească.

Ofiță Gane era cunoscut, cum se zice, în șapte sate; însă faima lui se întindea peste mult mai multe. I se dusese vestea pentru pricepere și hărnicie, dar și pentru modul aprig cu care se arunca asupra muncii și pentru vorba scurtă, fără tocmeală. Pe ce punea mâna, punea și Dumnezeu mila – așa credea el, muncind pe rupte și în credință, fără să dea semne de oboseală. Odată, în câmp, spun oamenii, unul din boii de la jug șchiopăta – vreun cui sau îi căzuse potcoava. Ofiță s-a înjugat în locul lui – și până seara a terminat pogonul de arat.

Avea câteva pogoane bune, ale lui, și mai lua și în dijmă încă pe-atât – și puțini rezistau să muncească alături de el. La secerиș, pe arșiță, cu pălăria de paie pe ochi, îi trăgea pe toți după el: „Hai, bă, ce *taso* ! obosirăți dintr-atât ?” – și se întorcea să-i scoată și pe ăia la linie. *Ce taso* ! – poate o prescurtare de la „ce taică-so” (ta-so) – asta era vorba lui, ca o exclamație, spusă în orice situație: supărare, îndemn, mânie, înjurătură sau bucurie. Când venea prânzul, amiaza (cu el se mânca o singură dată, la jumătatea zilei) și oamenii cu care lucra voiau să-și întindă oasele puțin, după masă, la umbra căruței, el nu-i slăbea deloc: „Ce, *taso*, bă, vă prinse lenea ? Hai, cât ne odihnim, să punem pe legături” – și pornea înainte, cu secerea, pe umăr, la făcut snopi; iar oamenii nu aveau încotro, și-l urmau.

Toate acestea se întâmplau pe vremea când în câmp nu se auzise bâzâit de motor. Cum a apărut mecanizarea – așa firavă, cu combine lucrând *în staționar* și tractoare cu roți dințate, mereu în pană, de trebuiau scoase cu patru boi – Ofiță Gane a pus secerea în cui. Și s-a făcut meseriaș. Făcea orice: garduri, porți, sobe, pătulașe de porumbei, magazii de grâu, pătule de porumb – dar mai ales case. Se întovărășise cu Făniță al lui Fierbântu – alt *apucat* de boala muncii. Tocmeau casa cu totul – și o construiau cu mâinile lor, de la temelie până la acoperiș. O începeau de Sfântul Gheorghe – când îi puneau în fundație o sticlă cu aiazmă mare, păstrată anume de la Bobotează – și-i prindeau busuiocul în coamă, la Sfântul Ilie. Într-o jumătate de an, stăpânul se putea muta în casă nouă. Iar Ofiță și Făniță câștigau bani buni. Câteva zeci de case, prin tot atâtea sate, ascundeau într-un locșor îngust, sub streașină, două litere mari: **OF** – crestate în lemn de cei doi meșteri, convinși că acolo își va face cuibul, an de an, o rândunică.

Peste tot pe unde a lucrat, Ofiță și-a luat, de mici, copiii cu el. „Să se învețe cu munca, altceva n-am ce să le dau, ce să le las” – deși, într-un gând pe care și-l mărturisea mai rar sieși, tot socoteau cum să împartă mai bine, mai cu folos, pogoanele alea de pământ.

Primul care a simțit palma tatălui după ceafă și coada sapei în mână a fost fată: Alina – pentru care a încasat și mama o chelfăneală zdravănă; „mie să-mi faci băieți, nu fete; băieți cu care să răstorn pământul cum vreau eu !”. Și Niculina i-a făcut: trei – unul după altul, *pe urdin*: anul și botezul: Gheorghe, Tite și Ilie.

Ofiță era fericit: „Am cu cine pleca la drum – și de unde mă întoarce cu fruntea sus”. Până să intre în clasa I, copiii lui absolviseră deja câte două-trei clase de muncă. „Mai slăbește, mă, Ofiță, hamul, că-i îmbolnăvești” – încerca nevasta, dându-se, mieroasă, pe lângă el. „Numai lenea te îmbolnăvește. Eu n-am văzut pe nimeni mort de muncă” – îi reteza bărbatul cheful de vorbă.

…Primul copil care a plecat de acasă a fost fata, Alina. Ar fi vrut să urmeze școala, mai departe. „Nu ! a hotărât Ofiță. Șapte clase îi ajung. Lângă mine, la muncă – și iarna lângă mă-sa, la război, să-și facă zestre”. Și Alina a mai rămas un an-doi, până a împlinit 18. A trecut prin sat un delegat care căuta muncitori pentru Canal – și a plecat cu el. Mult timp nu s-a auzit veste despre ea. În casă, nu avea niciunul curaj să vorbească de față cu Ofiță. Iar Ofiță tăcea, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Seara, doar, la masă, îi cerea nevestei să pună o strachină cu lingură în locul în care stătuse, până atunci, Alina. „Cine știe, poate se întoarce”. Ei continuau să mănânce din aceeași, singură, strachină. Târziu, s-a aflat că Alina se măritase cu un marinar, aveau copii – și locuiau la Km. 5, Constanța.

…Al doilea fugar a fost Gheorghe. Acesta a plecat chiar cu ajutorul lui tăică-su, Ofiță fiind de acord să meargă mai departe, la profesională. „Iese cu meserie, se întoarce și lucrăm împreună”. Dar Gheorghe nu s-a mai întors; a fost repartizat la Combinatul de sodă Govora, aflat în construcție. De acolo, a fost recrutat pentru o școală militară; a devenit ofițer: la Vânători de Munte, în Târgu Jiu. De aci, ar fi ajuns prin Harghita – de unde venea rar câte un ecou – după care nimeni n-a mai știut nimic de el.

Și s-a pus a doua strachină pe masă, în locul lui Gheorghe.

…Urmează la rând, venindu-i sorocul așa cum s-au născut și-au crescut, Tite. El a aterizat prin Banat. Un vecin, Nicu Chitrii, se aciuise mai demult pe-acolo – și, ca olteanul, se descurcase: vânzător la un aprozar; era cineva. Lui Tite, atât i-a trebuit: bani de tren – și a ajuns ajutor de vânzător la taraba acestuia.

Și din nou s-a mai pus o strachină pe masă, a treia, în locul rămas gol.

…În sfârșit, al patrulea și ultim, Ilie. Ilie n-a plecat decât în armată, de unde s-a întors acasă – trudind, ca o slugă credincioasă a pământului, alături de taică-su. Tăcea și trăgea la jug, cu gândul să nu rămână casa singură. Dar i-a ajuns și lui lehamitea în gât, de câtă militărie făcea taică-su cu el. Într-o dimineață, Ofiță n-a avut pe cine să trezească: Ilie dispăruse. S-a oprit la Valea Mare, centru SMT (Stațiune de Mașini și Tractoare) care pregătea, prin cursuri scurte – trei luni – tractoriști pentru zonă. La absolvire, nici n-a dat pe-acasă: s-a oprit direct la Ileana lui Ciudaru, cu care era în vorbă, din Diconești, un cătun la vreo 4-5 kilometri. Și acolo a rămas. Nici Ofiță, aflând cum stau lucrurile, n-a mișcat un deget. Doar maică-sa, Niculina, a plâns câteva zile la rând, pe ascuns – „ultimul copil, nădejdea mea”… – și de câte ori își aducea aminte.

Pe masă, seară de seară, și-a luat locul ei cea de-a patra strachină.

… – Înainte mâncam toți dintr-o strachină, și ne-ajungea. Acum are fiecare trocul lui, lingura lui, și nu se prezintă la masă. Ce credeau ei, că nu sunt străchini pentru toți ? Sunt !

Lăsând lingura deoparte, Ofiță ridică ochii și, căutându-i cu gândul, li se adresă:

– Erau, bă, proștilor. Prisoseau. Dar eu ziceam că strachina aia, singură în mijlocul mesei, avea și ea un scop al ei: ne aduna pe toți în jurul ei, ne ținea uniți. Era momentul când puteam sta de vorbă, liniștiți, ce-am făcut și ce-am mai dori, ne sfătuiam. Uniți – să nu ne frângă necazurile, să învingem piedicile pe care viața ți le pune când nu te-aștepți…

Își trase sufletul, aerul îi umflă pieptul, și continuă:

– Iar voi, ce-ați zis, ce-ați înțeles ? V-ați luat lumea-n cap, ca proștii ! Și eu vă credeam deștepți. De-aia v-am ținut strâns de pământ, să vă legați de el; de-aia v-am ținut strâns de muncă, să vă-nvățați cu ea. Și, voi ?

Mai trase o dată aer în piept, înmuind și mai mult tonul:

– Răspundeți-mi acum, care de pe unde sunteți: tu, Alinuțo, că nu te-am răsfățat niciodată; tu, Gheorghiță, că-mi pusesem mari nădejdi în tine; tu, Titele, că te-ai făcut geambaș de dragavei; tu, Iliuță, că ești la trei pași de mine… Cu ce vă lăudați, voi, pe-acolo, pe unde faceți umbră pământului ?

…De nicăieri, niciun răspuns; doar ecoul vorbelor lui, moale, ca mămăliga de pe masă, înainte de-a se fi răcit.

Șarpele casei

Nu mai simte laptele proaspăt,
Rodul pământului
Nu-i mai crește în preajmă;
De la un capăt la altul
S-a întins buruiana rea.

În cărămizile din temelie
S-au înălțat găuri mari

De-ntuneric,
Prin care privesc
Ochii de strigoi ai strămoșilor
Cu osânda miilor de ani.

Se lasă noapte grea în ierburi
Și în lucruri,
Se-aude surd cum urlă
Oceanul planetar;
Din străfundurile umede
Doar căței pământului
Mai închipuie rânjete pe hotar.

Dar poate însuși șarpele s-a stins,
Demult, când florile ademeneau grădina –
Și-n întunericul ce ne-a cuprins
N-a mai rămas stăpână decât vina.

Originalitatea şi rigurozitatea spiritului critic

Nicolae Dina

Ni se pare cât se poate de firesc ca un istoric literar preocupat de viața și activitatea unor scriitori precum Mihai Eminescu, Constantin Noica, Marin Preda să fie atras și de alte lucrări referitoare la aceleași personalități. Așa se explică faptul că **Stan V. Cristea** rămâne același lector pasionat și avizat al unor astfel de lucrări, evident că în funcție de anumite „afinități elective", conform propriei afirmații, după a căror lectură își notează opiniile, cu același „tonus permanent pentru interesul publicistic", cum nota însuși într-o lucrare mai veche.

Bineînțeles că și în noua lucrare, *Scriitori în oglinda vremii. Cronici literare: 2019-2024*, Editura Aius, Craiova, 2024, ca și în celelalte anterioare cu aceeași problematică, interesul lui Stan V. Cristea nu se manifestă doar pentru marii scriitori amintiți mai sus, chiar dacă cea mai mare parte a cronicilor se referă la studiile consacrate acestora (9 despre Eminescu, 3 pentru Noica, 11 pentru Preda), alte cronici (din totalul de 56) au în vedere volume referitoare la alți foarte cunoscuți scriitori (Hortensia Papadat-Bengescu-2, Miron Radu Paraschivescu-2, câte una pentru Liviu Rebreanu, Damian Stănoiu, Ion Minulescu, Emil Cioran, Dumitru Radu Popescu, Augustin Buzura), toate acestea cuprinzând puțin peste prima jumătate din totalul celor 400 de pagini.

În cealaltă jumătate a volumului, Stan V. Cristea se ocupă de alte volume al căror conținut se referă la cărțile unor contemporani, criticul vrând parcă să sugereze semnificația titlului, în sensul că sintagma „oglinda vremii" înseamnă timpul îndelungat în care procesul de creație s-a manifestat, creațiile respective trecând din generație în generație. Mai mult, timpul nu se oprește în loc și în fiecare epocă tradiția se moștenește și se perpetuează, astfel încât istoricii și criticii literari reușesc să realizeze o „oglindă", atât a timpului de manifestare, cât și, mai ales, a bogăției și diversității istoriei literare sau, așa cum arată autorul, „ideea cu **oglinda vremii** (s.a.) […] vrea să inducă sugestia că aceste comentarii contribuie, într-un fel, la conturarea modului în care critica și istoria literară «oglindesc» receptarea operei unor scriitori români, de ieri și de astăzi".

Cele două jumătăți ale volumului se sesizează ușor a fi diferite după felul în care autorul și-a intitulat cronicile. Dacă prima parte cuprinde cronicile referitoare fie la „constante ale preocupărilor proprii de istorie literară" (Eminescu, Noica, Preda), fie la alții reprezentând repere pentru care are o „empatie aparte, uneori pe motiv că sunt originare din aceeași zonă geografică […] ori au avut strânse legături" cu Teleormanul, fie că se situează „printre «marile nume» ale literaturii române", sau că, pur și simplu, îi apreciază personal, deoarece „impun un profil semnificativ în contextul literar românesc, de ieri și de astăzi".

Cronicile din cea de a doua jumătate a cărții (25), în ale căror titluri „accentul cade pe numele autorilor cărților comentate", se datorează, în primul rând, faptului că interesul criticului nu se rezumă doar la „marile nume", ci se manifestă pentru întreaga evoluție a istoriei literaturii, în speță a criticii și istoriei literare românești, ori, așa cum ne explică însuși, autorul nu a marcat distinct cele două secțiuni, deoarece pledează „pentru unitatea de timp și de evoluție a istoriei literaturii române în care se integrează atât marii săi scriitori, cât și exprimările scriitoricești de astăzi".

Ceea ce trebuie remarcat din capul locului este faptul că, și de această dată, istoricul literar consacrat nu se dezminte, căci el consideră critica literară drept un auxiliar necesar al istoriei literare, menționând că „și cronicile literare din prezentul volum se constituie […] în contribuții indirecte de istorie literară" prin faptul că unele lucrări de care se ocupă au preocupări în această direcție, semnificative în acest sens fiind multe dintre volumele referitoare la Mihai Eminescu, Constantin Noica și Marin Preda, ca să nu mai vorbim despre însești volumele de istorie literară, cum ar fi „Puncte de reper în istoria literaturii române", de Nicolae Oprea, „redutabil istoric literar" pe care „exercițiul îndelungat de cronicar literar îl ajută să-și expună analizele într-un discurs foarte limpede și fără prețiozități" și a cărui argumentație se bazează nu numai pe „evoluția însești a literaturii române" sau pe date biografice, ci, mai ales, „pe textele literare, înțelese în profunzimea lor, analizele dând la iveală aspecte esențiale".

Vorbind despre volumele care fac obiectul cercetării sale, ar trebuie să începem cu cele referitoare la viața și opera lui Mihai Eminescu, *primus inter pares* fiind Nicolae Georgescu, „vocea cea mai autorizată în eminescologie" ale cărui două lucrări referitoare la „povestea de iubire dintre Mihai Eminescu și Veronica Micle" și la activitatea de jurnalist a marelui poet se înscriu în lista celor 20 de studii dedicate acestuia publicate în puțin peste un sfert de veac. La acestea se adaugă alte șapte cronici referitoare la volumele dedicate lui Eminescu semnate de Zenovie Cârlugea (un alt eminescolog recunoscut), Tudor Nedelcea (autorul a 10 volume despre Mihai Eminescu), Cassian Maria Spiridon, Săluc Horvat (cu 6 volume având aceeași temă), toate cărțile acestora întărind „o perspectivă clară asupra biografiei și operei lui Mihai Eminescu, ale cărui creații și idei au marcat atât de puternic epoca sa, și nu numai", aducând un nou suflu în exegeza eminesciană".

Ca unul dintre cei mai profunzi cunoscători ai vieții și operei lui Marin Preda (în 5 volume cu multe reeditări), Stan V. Cristea realizează o suită de comentarii cuprinzând imagini și opinii critice asupra unui număr de 11 cărți dedicate marelui prozator, aparținând lui Marin Iancu, un la fel de pasionat cercetător al operei prediste, Eugen Simion (cu cartea sa de convorbiri cu Aurora Cornu), Mihaela Albu, Violeta Bobocea, Ovidiu Marcu, Bogdan Răileanu, Ana Dobre autoarea volumului „Un secol cu Marin Preda", „o carte pe cât de laborioasă, pe atât de incitantă, căci ea tinde să promoveze o imagine integratoare asupra operei scriitorului".

La fel de interesante și la obiect sunt și comentariile asupra volumelor despre Constantin Noica aparținând lui Ion Dur, Florea Lucaci, Vlad Bilevski, iar volumele despre Miron Radu Paraschivescu aparțin Anei Dobre (care „realizează o corectă contextualizare a scriitorului în literatura română") și Petruței Stan, a cărei carte prezintă „date inedite din biografie".

Că și Teleormanul are o contribuție importantă în evoluția criticii și istoriei literare o constituie faptul că, pe lângă scrierile Anei Dobre, au atras interesul criticului lucrările semnate de Mariana Matei Buciu, care propune cercetarea oralității în opera lui Liviu Rebreanu, o „abordare inedită" remarcabilă „și prin adecvarea și amplitudinea analizelor și interpretările inovatoare în raport de opera uriașă a scriitorului", dovedind o reală „seriozitate a cercetării".

Demn de remarcat este Iulian Chivu, din a cărui bibliografie bogată (26 de titluri) sunt comentate două lucrări care dezvăluie portretul unui literat complet, folclorist, eseist, publicist, istoric și critic literar, prozator, pe lângă profesiunea de-o viață, aceea de dascăl de limba și literatura română. În aceeași direcție se înscrie și poeta Nicoleta Milea, surprinsă de această dată în calitate de critic literar „care scrie cu reală înțelegere și afectivitate" și care „își asumă responsabilitatea actului critic, ca atribut al celui de-al doilea eu, alături de eul său poetic inconfundabil", iar roșioreanului prin adopție, prozatorul Gheorghe Stroe trecut prea devreme în lumea celor drepți, îi este dedicată monografia „Gheorghe Stroe – un Sisif pe muntele de cenușă", în care Elena Stroe Otavă face „în principal, o relectură a operei sale, însoțită de scurte observații". „Admirabilul cărturar" Iordan Datcu i-a stârnit interesul prin volumul „în care adună epistolele primite de la 51 de personalități contemporane", evidențiind „informații prețioase … de istorie literară și de istoria mentalităților".

Nu putem să nu amintim de criticii și istoricii literari Radu Voinescu, Nicolae Oprea, Nicolae Scurtu, Marin Iancu, Titi Damian, Simona-Grazia Dima, Nicolae Marinescu, Florentin Popescu, Mihai Stan, Constantin Cubleșan, Marian Nencescu, Ovidiu Dunăreanu și alții câțiva de ale căror volume se ocupă Stan V. Cristea cu mult respect pentru munca lor, cu interes pentru istoria literaturii române.

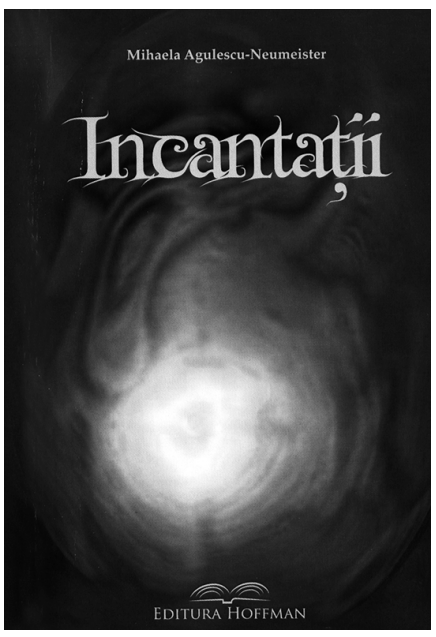
Francheța și acribia istoricului literar sunt prezente și la criticul literar Stan V. Cristea, întrucât cronicile sale dovedesc un spirit critic riguros și original, un simț al valorii estetice și un respect deosebit pentru creații pe care le cultivă nu numai în calitate de comentator avizat al unor volume ale confraților săi de pe întreg cuprinsul țării, dar și în cea de cititor cu un gust și un simț artistic inconfundabile.

Ecuația vieții

Victoria Milescu

Mefiența unui cititor având în față o carte de mici dimensiuni poate fi repede risipită în momentul în care o deschide și începe să citească, filă cu filă, mai relaxat poate, chiar din pricina dimensiunilor neintimidante ale volumului. Un astfel de exemplu recent întâlnit este cartea scrisă de Mihaela Angulescu-Neumeister, intitulată *Incantații*, apărută la editura Hoffman, în 2020, cuprinzând poezii scurte și percutante, cu câteva ilustrații intercalate și prefațată elogios de Florian Copcea, care o consideră pe autoare „o poetă tragică". Cartea este șlefuită ca o mică bijuterie, relevând o experiență de viață diversă și semnificativă, excelând în concizia exprimării și precizia termenilor, ca efect al unei autoexigențe remarcabile față de actul scriptural. Atenția lectorului e captată încă de la prima poezie, „Încercări", și cine știe prin câte încercări a trecut autoarea pentru a ajunge la o bună cursivitate, mimând o candoare bine controlată: „Te-aș fi ținut în inima mea/ Dar inima mea bătea prea tare/ Și...te-ai fi speriat.// Te-aș fi lăsat în sufletul meu/ Dar ție ți-e frică de înălțime/ Și-atunci te-am lăsat lângă flori.//Te-aș fi așezat pe umărul drept/ Dar acolo stau doar îngerii/ și-atunci... te-am lăsat să aluneci" (...). Substanța cărții o constituie un autobiografism explorat și analizat față cu provocările vieții, nu puține și nici ușoare, dintr-o perspectivă nostalgic-lucidă, cu nuanțe reflexive. Autoarea înregistrează, filtrează căutând cauzele și rosturile adânci ale unor traume, neliniști, zbateri, apelând la poezie, care îi oferă cel mai adecvat limbaj, cu cea mai mare suprafață de receptare, acceptare și evaluare. Claritatea, frazarea poeziilor indică totuși o anume experiență de scris, un autocontrol, o conștiință vigilentă în fața derapajelor estetice ale timpului nostru, cum și o bună cunoaștere a zonei poetice: „Am călcat desculță/ Peste cadavrele viselor mele.../ Nu credeam să mai pot visa./ Nu știam că pot să mai cred./ Nu credeam că mai pot să știu./ Uneori mi-era teamă să închid ochii/ Până când, într-o zi, tu..." (...). Viața reală a poetei e bogată în evenimente, provocări, în plan familial și social, transfigurate în versuri cu tentă sentențios-reflexivă. Privită din punctul său de vedere, viața este „infern și paradis,/ Iubire și ură,/ Binecuvântare și blestem...". Dezrădăcinarea sa evidentă recheamă amintirea copilăriei, a locului natal, a casei părintești, a imaginii părinților ca în poeziile „Tata", „Mamei", „Mâinile mamei": „Mi-a adus mama/ Ciorbă și pâine de casă./ Asta miroase a pace./ Miroase a casă./ Miroase a iubire.// Niciodată nu putem mulțumi cu adevărat/ Pâinii făcute de mâinile mamei." Uneori, sufletul își găsește refugiul în cărți: „Cărțile sunt suflete !/ Mi-a spus bunicul atunci când, smerit,/ Ca în fața unei icoane,/ Mă învăța *Luceafărul*./ Cărțile nu mor !" (...) Dar este greu să te extragi din lumea prezentă în care trăiești, acaparat de mersul lucrurilor în care ești implicat. În lumea contemporană, timpul consumă ce avem mai bun în noi, viața. Viața e o ecuație pe care încercăm să o rezolvăm cât ține parcursul nostru prin ani, alături de oamenii diverși pe care îi întâlnim. „Ne-am întâlnit într-o ecuație a vieții/ pe care nu știam s-o rezolvăm separat/ și pe care oricum, n-am reușit/ s-o rezolvăm nici împreună.// Viața este Matematică.../ Viața este Poezie.../ Muzică...Dans.../ De ce ne-am încăpățânat să credem că avem / doar o ecuație de rezolvat...". Viața ne oferă multe ecuații, pe unele reușim să le rezolvăm, pe altele nu, dar importantă e provocarea de a oferi un răspuns în fața minunii de a trăi.

Ioan Vieru sau poetul la bursa valorilor

Șerban Codrin Denk

Există burse de valori dincolo de cele financiare, economice, iată că inclusiv bursa de valori literare funcționează dintotdeauna mai evident sau mai ascuns din interese politice, ideologice sau pur și simplu absurde.

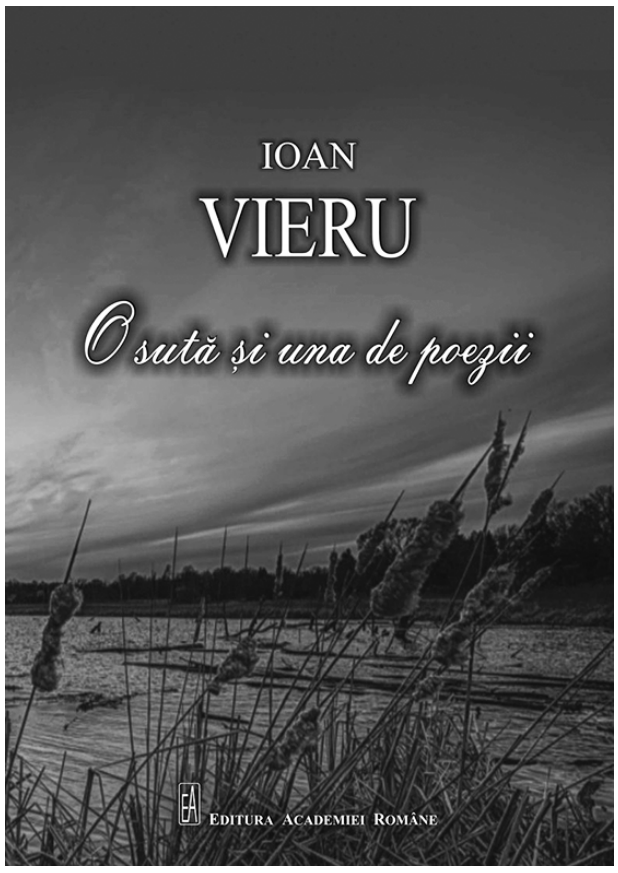
Câți artiști acreditați ieri pe frontispiciile valorice mai contează azi, când criteriile de măsurare estetică sau în afara esteticii s-au modificat ? Discutând astfel, din punctul de vedere ideologic cutare sau cutare, al măsurabilității, poezia lui Ioan Vieru nu se regăsește, în schimb apare pe lista de valori ale estetismului, ale artei pentru artă, ale rafinamentului unui artist civilizat.

Așadar, ce înțelege un „falsificator", un adolescent, un credincios, un trecător pe stradă din aceste versuri ? „aici unde turla bisericii/ coboară pe umerii adolescenților// cineva trece strada la marginea așezării// acest caier este vizibil// pasărea e împușcată peste câmpul verde// e bine cred cei aspirați de urechea legală// aștept ivirea/ trupurilor fotografiindu-se unele pe altele/ unde lectura orbește soarele canalelor de agrement// aici unde oferta nu-i decât anul sfârșit" (falsificarea oceanului) Poemul e fragmentarist și induce în eroare când te grăbești și cauți sens, idee, construcție sau, măcar, deconstrucție. Totul se condensează în final, în „oferta" unui sfârșit, fie a unui an sfârșit, a unui „timp". Luată în general, poezia lui Ioan Vieru este imaginea lărgită a unui sfârșit, dar nu un sfârșit oarecare, de viață, de spectacol, de drum, ci a unui sfârșit de destin, a unui sfârșit de civilizație, sfârșit perpetuu, fiindcă sfârșitul de cultură nu îl interesează pe poetul nostru dus cu gândurile prea departe, prin urmare nu-l interesează „pasărea împușcată" sau „câmpul verde", ci „marginea așezării", adică începutul neantului dincolo de tot și de toate, sfârșitul poveștii. Toți barzii lumii ne spun ceva despre cultura omului sau civilizația omului, în ample povești, eul liric al poetului nostru încearcă să privească peste „trupurile fotografiindu-se", dincolo de orice este posibil, dincolo de poetic, de sculptural, de muzical, de coregrafic, de imagine spre un absolut devenit absent tocmai datorită lipsei de hotare, de marginal, oricare ar fi acestea.

Poezia lui Ioan Vieru nu ne transmite sentimente de oboseală, de lehamite, de sictir, ci tragedia unei totale neantizări, dincolo de oboseală, dincolo de lehamite, dincolo de orice, și aceasta se vede încă din versurile/ poemele debutului. Cuvintele sunt sunetele, culorile, armoniile, mișcările poetului, așadar Ioan Vieru și alții din aceeași breaslă extremă ar trebui să scrie, să declame fără cuvinte, ci numai din tăceri în tăceri sau din urlete în urlete, la alegere. Și totuși, acest capăt de lume, de existență, de neant nu e capătul, după sfârșit urmează, oricât de ciudat ar părea, o schimbare a neantizării. Iată un exemplu: „noaptea/ când prietenii nu mai declamă nimic// oare visăm cu toții ?// din provincii/ se va arăta omul de care/ au atâta nevoie// i-am zărit cândva/ în grădinile acum sub zăpadă/ asta trebuie știut/ nu că fructele au fost culese/ în grabă// vârsta împinge bărcile spre golful/ fără asociații de caritate// într-o sală de așteptare/ vezi cum Dumnezeu/ schimbă lumea." (visăm ?) S-a strecurat sau nu o greșeală între cuvintele vârsta/vâsla ? Poetul e foarte exact în discursul său, prin urmare îmi pare o eroare de culegere/corectură.

Hotărât lucru, poezia lui Ioan Vieru este o meditație existențială, extrem de substanțială și subtilă, dar nu asupra lumii concrete și materiale și materialiste, ci a unei lumi de dincolo de lume, întrevăzută prin simțurile și gândurile unui estet dezabuzat, temperamental, cu atitudine nihilistă, încât autorul refuză unor poeme până și titlurile (de altfel ușor de reconstituit din frânturile oricărui vers).

Și totuși, o astfel de poezie presupune un creator omniscient, un creator de model romantic convertit la parnasianism, simbolism și mai departe, spre expresionism, suprarealism, orice aventură fiind posibilă cu ajutorul cuvintelor care transportă sensuri fie oricât de controversate. Astfel apar limitele comunicării poetice, oricât de extremiste în viziunea creatorului, întoarcerea este posibilă, ba chiar necesară, astfel întreaga aventură a spiritului artistic ar fi o mare sterilitate, o pustiire în pustiu. „elegia surpată printre instrumentele apusului este mai integră decât noi// și visul ajuns vărsare de sânge// întrebările pe care le pun stelele din alte constelații/ fac posibilă viața aici// în aburul respirației este loc pentru cei invocați// cochilia de piatră în memorie se deplasează în sens invers// umbrele mișcate pe zidurile liceului de fete dispar în fotografiile de epocă// se întorc din pribegie cei care nu știu de unde au plecat (...)" (integritate) În loc de concluzie, întoarcerea din pribegie aparține cui nu știe de unde a plecat, așadar și poetului, de la Homer la Ioan Vieru, ca să alegem două nume reper, fiindcă nici Homer nu știe cine este, despre ce și despre cine vorbește, cu atât mai mult un poet modern, trecut

prin teoriile cunoașterii și ajuns la toate teoriile necunoașterii.

Pe poetul nostru nu îl interesează contigentul, se simte prea sus, e prea departe de propriii pași pe oricâte variante ale noroiului. Afirmația mea e aparentă, de dragul demonstrației, sau de dragul realului din demonstrație. Adeseori, poetul e înglodat până peste cap în epoca sa, în mizeria istoriei, a fizicii, geografiei și a societății, așa că metafizica este alcătuită din gânduri prea înalte să îl terorizeze în permanență, când viața e viață: „epoca noastră a dat câteva capodopere inexplicabile/ a condamnat până la capăt flacăra ucigașă/ a țelurilor// epoca noastră nu a dat niciun duel al poeților// nicio frescă după masacre// poate câteva tablouri publicitare s-au înclinat// în epoca noastră îngerii/ n-au fost printre noi// în epoca noastră puțini ai o casă mult mai simplă/ decât cele recomandate// până ajunge ploaia dintr-un sat african/ trimitem câteva scrisori de adio// au loc mai multe repetiții ale acelor care în viața lor/ n-au găsit decât iarba verde// puiul nu-și va aminti niciodată cușca oamenilor palizi// comerțul din zori îi neliniștește pe cei care numără banii// într-o lume/ pe care o crezi marea promisiune" (epoca noastră) Poetul, cu tot estetismul și negativismul său, aparține acestei epoci pline de concretețe, de abjecție, de minciună, de lipsa oricărui ideal. Iar Ioan Vieru o recunoaște cu toate părerile de rău că nu se poate altfel.

Într-o oarecare măsură, Ioan Vieru repetă traseul estetizant al unui Alexandru Macedonski față de toți ceilalți poeți români implicați într-un fel sau altul în „țeluri", nu discut aici extremele din afara esteticii, naționaliste, globaliste, grosiere prin însăși existența lor, făcătoare de nesfârșite cărți ale cărților, de imnuri numărabile ca iarba și frunza verde, de parodiere a literaturii ca literatură. Astfel, în „festivalul de poezie", care, bineînțeles, în viziunea poetului nu este ceea ce afirmă că este: „la festivalurile de poezie unde mergeți/ abia se zărește lumina pe ziduri// aș putea primi și eu bilet de întoarcere// aș putea visa cu ochii deschiși/ într-o rudimentară capcană poetică dacă traiul poeților/ ar fi pregătit de cei care nu-i iubesc// în viața voastră e doar un car triumfal/ pe care-l împing sclavii care n-au citit/ scrisorile primite într-o viață// pe un alt continent zugravii cunosc deja viitorul/ prizonierii vor ridica turnul de observație."

Câteodată, poate polemic, contrar lui Macedonski, care, în megastilizatele cicluri de rondele, încununarea iluminată a carierei sale, sancționează poezia purificând-o de orice sensuri în afară de armonie și perfecțiune formală, păstrând numai sunetul cuvântului gol și a versului perfect încheiat gramatical, Ioan Vieru, a cărui carieră este în plină desfășurare, mai caută, precum poeții dintotdeauna – „păsări captive", fragmente de sensuri, fărâme de cunoaștere, mici apropieri de realitate, însă, repet, fragmentar, fărâmicios, micimi între micimi: „pe vechile proprietăți/ glasul copiilor se mai aude// nu-i întâlnim pe cei care ne tulbură// nici firul de praf de pe asfalt nu duce decât/ la o mai bună cunoaștere/ a lucrurilor// ochi văzuți într-o expoziție/ închisă de mai marii zilei// cu tumul catedralei au alte planuri// lirismul cărților noi poate fi chiar sensul/ ruperii de realitate// totul poate fi strălucit exemplu// vor aduce primele păsări captive/ în rezervația profeților zilnice// corabie împinsă sălbatic spre țărm/ de cei fascinați de mare/ într-o lume unde ne scapă atâtea// soarele fiecăruia nu are milă// mulți amenință că își vor lua zilele." (lirismul cărților noi) Poem fascinant, conține câteva versuri emblematice, precum „lirismul cărților noi poate fi chiar sensul/ruperii de realitate", însă întregul poem este emblematic.

De observat un fapt repetabil, aproape din fiecare poem se pot detașa versuri memorabile, „din obligație civică prin ziduri se vede/ o situație înfloritoare", „somnul ne este mai liniștit decât logica revenirii în patrie/ a marilor conducători", „ni se rezervă un loc departe de spinii peste care a trecut/ și toamna aceasta", „plătim la ghișeul acestui timp/ într-o monedă necunoscută"; bineînțeles că poetul se ferește ca medievalul diavol de tămâie să fie memorabil, fascinant, însă cade în capcana poeziei, nu o poate ocoli atâta vreme cât o frecventează. „vei zări îngerii la locul experienței// cei mândri vor zări ambulanța blocată de mulțime// timp al altora/ când printre ramuri se încarcă bagajele/ mai multor conduite// pe ape frunza retează pădurile// cei care tac sunt de față." (cei de față)

Nu numai că Ioan Vieru renunță la punctuație, ca prea mulți poeți moderni, dar abrogă majuscula, versul este amestecat cu versetul, strofa dispare în majoritatea cazurilor și este înlocuită cu versul singular, iar în finalul poemului, contrar lui Lucian Blaga, pune punct, deci ceva definitiv în context.

Apărută în colecția *O sută și una de poezii* supervizată de Editura Academiei Române, antologia lui Ioan Vieru reține a parte din creația unui poet fascinant de important, care deschide calea estetismului în poezia românească a secolului XXI, deocamdată înglodată în rămășițe de post modernism, fracturism, erotism superficial și gregar, prozaism fără subtilitate. O prefață incisivă și câteva repere critice semnate de Dan Grigorescu, Constantin Ciopraga, Alexandru Paleologu, Mircea Ciobanu, Dorin Tudoran, Ion Stratan, Cezar Ivănescu, Adrian Popescu, Barbu Cioculescu (în același timp referent alături de Liviu Antonesei), Eugen Istodor, Marian Barbu, Ion Vădan, Gheorghe Grigurcu, Traian T. Coșovei nu depun mărturii, dar precizează într-un fel sau altul de ce Ioan Vieru este un creator mai dificil de încadrat într-un tabel, fie chiar al elementelor fundamentale, un poet al poeților, un aristocrat prea subțire al spiritului. Eu, mai incisiv, am propus o așezare în descendența acelui corifeu al Nopților și rondelurilor, fiindcă două sunt căile descendente din creatorul absolut în poezia românească: eminescianismul cultural și macedonskismul civilizațional.

Ioan Vieru, „O sută și una de poezii", prefață de Liviu Antonesei, antologarea poeziilor, nota biobibliografică și selecția referințelor critice de Raluca Andreescu, Editura Academiei Române, București, 2022.

Noi reașezări geopolitice, geo-economice și geostrategice pe harta lumii

Gl. BG. (rtr) Gheorghe Dragomir
Președintele Centrului de Etică și Strategii

• Planeta se fracturează financiar, exprimând apusul treptat, dar ireversibil al hegemoniei dolarului și sistemului financiar american la nivel global;

• Extrateritorialitatea dreptului american, contestată tot mai mult de Sudul global cu efecte dezastruoase pe termen mediu și lung pentru economia SUA;

• Antiamericanismul și antisemitismul în Europa, fenomene în creștere și extindere spre alte regiuni ale planetei;

• China – „porumbelul păcii", implicare directă în soluționarea pe cale politică a conflictelor din Orientul Mijlociu, Africa, Asia-Pacific și Europa;

• Arctica – mize geo-economice și geostrategice ale marilor puteri și sursă pentru noi războaie hibride între titani;

• Bătălia pentru Casa Albă, un război al nervilor și o fracturare a societății americane până în prag de război civil;

• România – atentat la democrație.

Sunt câteva teme de mare actualitate care îngrijorează cancelariile occidentale și nu numai, teme care ar putea face obiectul analizei și dezbaterilor în mediile politice, academice și esoterice pentru a înțelege mai bine mișcările care creionează o nouă hartă a geopoliticii planetare, chiar sub ochii noștri. Deci, să încercăm să dezvoltăm aceste subiecte și să sugerăm și unele soluții de ieșire din această „surpriză geostrategică" pe care societatea românească o înghite cu greu din lipsă de informare și din ignoranța criminală a conducătorilor, aserviți propagandei și intereselor corporațiilor străine !

Adio petro-dolar, bun venit petro-yuan sau cripto-brics ?

„Petro-dolar pact" se referă la Acordul semnat de Arabia Saudită și SUA în 1970, care prevedea ca toate tranzacțiile cu petrol să se efectueze exclusiv în dolari americani.

Din cauza acțiunilor unilaterale ale SUA de a aplica sancțiuni economice și a bloca conturile în dolari ale țărilor ce nu se supun politicilor americane, etichetate, de multe ori nejustificat ca fiind state aparținând „axei răului", sau care întrețin relații comerciale cu acestea, au apărut mișcări semnificative pe piețele financiare globale, ajungându-se în prezent la un curent tot mai puternic de susținere a dedolarizării în tranzacțiile cu petrol, produse și servicii financiar bancare, cât și în alte tranzacții comerciale.

Recent, Arabia Saudită, cel mai mare producător și exportator mondial de petrol (care deține și cele mai mari zăcăminte la nivel planetar), a anunțat că renunță la „petro-dolari", tranzacțiile efectuându-se în yuani (pentru tranzacțiile cu China) sau în alte devize. Exemplul a fost repede urmat și de alte state membre OPEC, care în înțelegere cu China și Rusia au adoptat același sistem de plăți.

Potrivit lui J.P. Morgan: „dedolarizarea semnifică reducerea folosirii dolarului american în comerțul internațional și în tranzacțiile financiare în favoarea monedelor naționale, situație generată de mecanismele agresive utilizate de SUA care a folosit dolarul ca armă geopolitică puternică". FMI adăugă că: „în mod gradual, dolarul se află în declin de popularitate, majoritatea băncilor centrale și fondurile de rezervă și guvernamentale nu mai apelează la dolar, ci la euro". De asemenea, se observă o concomitentă basculare a vânzării obligațiunilor americane de către China, care se debarasează de T-bonduri în ritmul zecilor și sutelor de miliarde de dolari pe an.

Surprinzătoare este și Japonia care prin Banca Norinchukin a procedat numai în luna iunie 2024 la vânzarea de obligațiuni americane în valoare de 63 miliarde dolari.

Țări din Asia, America Latină, Orientul Mijlociu Extins, au aderat la această mișcare, care tinde a deveni globală, de renunțare la tranzacțiile cu petrol în dolari pentru a se proteja de abuzurile de putere și încredere a băncilor americane și a filialelor lor din toată lumea.

Această mișcare a trecut, voit sau nevoit, neobservată în Europa, însă aceste date indică în mod clar că tendința de descentralizare a operațiunilor monetare și financiare anunță sfârșitul hegemoniei dolarului și a sistemului SWIFT și EUROCLEAR, aflate sub control american și care asigură o monitorizare atentă a tuturor tranzacțiilor în dolari la nivel planetar.

Implicațiile geopolitice ale acestor măsuri sunt hotărâtoare pentru viitor, întrucât tot mai multe tranzacții scapă de hegemonia dolarului și a sistemului SWIFT (China, Rusia și statele BRICS lucrează pentru adoptarea propriului sistem), de sancțiunile extrateritorialității legilor americane, iar tot mai multe tranzacții comerciale sunt în afara „liniei de mira" a legislației americane.

În Europa situația devine îngrijorătoare din cauza statutului de vasalitate profundă față de SUA, fapt pentru care companiile europene sunt amenințate direct și fără jenă de către reprezentanții „statului profund" că dacă folosesc sistemul de plăți internaționale pus la punct de UE sunt considerate ca fiind ostile SUA pentru că fac comerț cu țări considerate de SUA că făcând parte din „axa răului". Aceste intimidări și amenințări merg până la limita terorismului-monetar, ceea ce simbolizează un control și o dependență comercial-monetară a UE față de instrumentele de presiune folosite de administrațiile americane. Slăbiciunea Europei și în acest domeniu strategic o face să pară un actor geopolitic nerelevant în marele joc din care va rezulta o Nouă Ordine Mondială și o Nouă Ordine Monetară, la care va asista ca simplu spectator.

În concluzie, apreciem că asistăm la un adevărat război al monedelor care se joacă pe tărâmul dreptului internațional și plăților internaționale, care este de fapt fața nevăzută a agendei „Sudului Global" pentru a limita și în final a pune capăt dominației mondiale anglo-americane.

Dreptul ca armă de război

Extrateritorialitatea legislației americane a devenit o afacere rentabilă pentru administrațiile SUA indiferent de coloratura politică.

Dreptul internațional recunoaște fiecărei națiuni dreptul de a urmări autorii anumitor fapte infracționale comise în exteriorul frontierelor sale când se încalcă propriile legi, amenință ordinea publică, interesul național sau Constituția. Pentru aceasta este nevoie să fie îndeplinite anumite condiții, să fie constituit un *nexus*, adică o legătură directă sau indirectă cu autorul urmărit.

De altfel, pentru crimele internaționale ca terorismul, crimele de război, crimele împotriva umanității sau genocidul, se aplică un drept specific internațional imprescriptibil. Aplicarea acestui drept se face în funcție de diverși factori. Indiferent că ești țară puternică sau slabă, capacitatea de a putea face urmărirea infractorilor în afara frontierelor naționale nu se exprimă la fel. China, Iran, Rwanda, Turcia, Israel, Rusia au fost de multe ori desemnate vinovate de acțiuni agresive, de intimidare sau eliminare a opozanților în afara frontierelor din rațiuni politice interne. De multe ori s-au luat măsuri de blocare a conturilor bancare și a bunurilor deținute în străinătate, sau se solicită guvernelor din țările de adopție extrădarea forțată, așa cum s-a întâmplat recent cu opozanții kurzi din Suedia care au fost extrădați în Turcia în schimbul acordului acesteia pentru aderarea Suediei la NATO, chiar dacă se cunoștea că vor fi supuși la torturi, ceea ce nu onorează democrația europeană.

SUA se disting printr-o concepție extensivă a acestor dispoziții ale dreptului internațional. Începând cu 1977 a fost adoptată o lege de pedepsire a corupției agenților economici străini (Foreign Coruption Practices Act sau FCPA), care a fost modificată în 1990 cu prevederi la societățile comerciale străine concurente celor americane, SUA creionându-și propriile reguli în interiorul legii mondiale, profitând de hegemonia dolarului în tranzacțiile internaționale, de puterea lor financiară și de rețeaua de societăți comerciale și bancare prezente peste tot în lume. În deplină ilegalitate, SUA impun propriile legi restului lumii, ceea ce conduce la apariția de conflicte și perturbări în comerțul internațional, în mișcarea capitalului și a plăților bancare, instaurându-se la nivel global un sistem totalitar care vizează ruinarea adversarilor și aducerea lor în stare de vasalitate față de americani.

Pentru a contrabalansa influenta acestui nou capitalism totalitar, țările membre BRICS și OCS s-au aliat pentru a găsi soluții și strategii menite să înfrunte hegemonia sistemului financiar american. Pentru realizarea unei politici statale de globalizare a extrateritorialității sistemului juridic american, Departamentul de Justiție (DOJ) și Security Exchange Commision (SEC) au primit atribuțiuni, inițial de luptă împotriva corupției companiilor americane, apoi s-au extins la cele străine care făceau afaceri pe teritoriul SUA sau cu dolari pe terțe piețe, vizate fiind tranzacțiile efectuate în Asia.

Prin legislația numită FACTA (Foreign Account Tax Compliance Act) se obliga orice bancă sau instituție financiară să verifice dacă clienții beneficiază de fiscalitate națională mai avantajoasă decât în SUA. Legea FACTA devine o armă eficace, care este utilizată și în alte scopuri decât în lupta împotriva corupției, transformându-se într-o afacere rentabilă pentru SUA prin sancțiunile ce le aplică concurenței.

Ingerințele legislației americane în afacerile europene soldate cu sancționarea (aplicarea de amenzi usturătoare) companiilor care fac concurenta celor americane sub diverse pretexte, inclusiv că au colaborări comerciale cu firme aflate sub sancțiuni americane. Această situație îngrijorează tot mai mult, deoarece s-a transformat într-un fenomen, când arbitrariul și ambiguitatea domină relațiile financiar-economice la nivel global.

În concluzie, extrateritorialitatea dreptului american este considerată abuzivă, ilegală și generatoare de conflicte care împing omenirea în direcția unei permanente amenințări și confruntări care îngrădesc inițiativa și competitivitatea corectă în relațiile internaționale.

Curentul antiamerican – rădăcini și evoluții recente

Intenția Americii de a subordona economic, financiar, politic și militar Europa are rădăcini adânci, tocmai în Planul Marshall, conceput de SUA după încheierea celui de-al Doilea Război Mondial în vederea reconstrucției Europei de Vest și asigurarea de aliați pentru SUA. Planul a fost semnat și a intrat în vigoare la 3 aprilie 1948 în timpul administrației Truman. Între 1948-1952, 16 state europene au beneficiat de credite, mărfuri și servicii, care la acea dată s-au cifrat la 14 miliarde dolari.

De altfel, încă din 6 iunie 1944, SUA își stabilise drept obiectiv colonizarea Franței, înlocuind al treilea Reich, care ocupase cu trupe pe teritoriul francez, cu trupe americane de ocupație, sens în care președintele Roosevelt a creat AMGOT (Allied Military Governement of the Occupied Territoris), vizând instalarea unor guverne militare americane în teritoriile eliberate de sub ocupația nazistă. Prin acest sistem de protectorat, AMGOT priva statele de orice suveranitate și de capacitatea de a bate propria monedă.

Modelul american a fost pus în practică de către URSS, care a instituit un regim de protectorat prin instalarea de guverne conduse de cominterniști, aservite Moscovei și protejate de trupele de ocupație sovietice. Așa s-a creat „lagărul socialist", CAER-ul și Tratatul militar de la Varșovia în Europa de Est și Balcani, care s-a întins pe durata unei jumătăți de secol.

Față de măsura administrației americane de transformare a Franței în protectorat, generalul De Gaulle a avut o poziție fermă de respingere, creând Comitetul Francez de Eliberare Națională (CFLN) și anunța la 24 august 1944 eliberarea Parisului de către soldații francezi, care au intrat primii în Capitală în baza unei înțelegeri tacite între generalul De Gaulle și comandantul șef al forțelor aliate, generalul Dwight Eisenhower.

Generalul De Gaulle a refuzat de fiecare dată să participe la celebrarea comemorării debarcării aliaților anglo-americani în cadrul operațiunii „Overlord" în semn de protest față de atitudinea arogantă a SUA de a nu invita să participe la operațiunea militară și forțele rezistenței franceze aflate sub comanda generalului.

Deși oficial SUA a renunțat la ocuparea militară a Franței, totuși pentru a menține sub control și influența evoluțiile politice din Europa de Vest, CIA a creat o rețea de organizații paramilitare clandestine, bine dotate cu echipamente de comunicații, înarmate și bine camuflate în locații protejate de ochii indiscreți ai presei sau serviciilor de contraspionaj locale, organizații subordonate stațiilor CIA instalate în țările respective. Organizații ca Gladio sau Cagula aveau misiunea de a penetra informativ partidele comuniste și sindicatele pentru a depista agenții KGB și a contracara propaganda sovietică și tendința de instalare de guverne pro-moscovite în Europa de Vest. De numele acestor organizații sunt legate acțiuni de eliminare fizică a unor lideri de stânga și sindicaliști prin organizarea de atentate în timpul unor manifestații de stradă contra guvernelor conservatoare sau de extremă dreaptă.

Referindu-ne la vasalitatea UE în relația cu SUA, nu putem să nu amintim de reacția „promptă" a europenilor, la presiunea administrației Biden, de a bloca conturile unor companii rusești care activau pe piața europeană pentru a achita ajutorul de 50 miliarde dolari promis de SUA, dar achitat de UE prin această manevră. Recent, cu „mândrie neo-marxistă", UE anunța că o primă tranșă de 1,5 miliarde euro din profitul realizat de firmele rusești a fost direcționată spre Ucraina.

Este interesant că partea rusă a anunțat că, la rândul ei, va aplică sancțiuni de același gen companiilor europene și americane care mai activează pe piața rusească și statelor care au furnizat și furnizează armament, echipamente militare, aeronave de luptă și orice mijloace logistice care sprijină Ucraina. Deja guvernul nipon a reacționat la măsura luată de Moscova de a interzice intrarea în țară pe termen nelimitat a unui număr de cetățeni și reprezentanți de companii care sunt implicați în cooperarea economică și militară cu Ucraina. Lista conține nume de la premierul Kishida, președinții celor două camere, membri ai cabinetului, jurnaliști. De asemenea, sunt vizați și președintele Agenției Japoneze de Cooperare Internațională, Tanaka Akihiko (care în iulie 2023 a vizitat Ucraina), PDG Grupului Rakuten, Mikitani Hiroshi (care în septembrie 2023 a vizitat Ucraina împreună cu șeful diplomației de la acea dată, Hayashi Yoshimasa). Aceleași interdicții au fost aplicate și președintelui Toyota Motor, Toyoda Akio și a președintelui Amemiya Makoto, al unei companii care fabrica utilaje de deminare care au fost livrate Ucrainei la începutul lunii iulie 2024. Situația devine tensionată între cele două țări, întrucât sancțiunile rusești sunt în replică la măsurile luate de către guvernul nipon asupra a 11 persoane și 42 companii rusești.

Tensiunea între cele două țări a escaladat și în plan militar, guvernul nipon s-a văzut nevoit să apeleze la Germania, Franța și Italia pentru a organiza manevre militare comune menite să descurajeze amenințările tot mai frecvente venite din partea Rusiei și Chinei în apropierea insulei Hokaido. Drept urmare, avioane de luptă japoneze F-35 au făcut echipă cu avioanele germane Eurofighter pentru un exercițiu comun la baza militară Chitose. În lunile iulie și august sunt prevăzute antrenamente cu forțe aeriene din Franța, Spania și Italia, care și-au trimis deja aeronavele în zonă.

În privința listei negre pentru Europa, pe lângă personalități politice, guvernamentale și jurnaliști, sunt menționate și numele unor conducători de companii care operează pe piața rusească și sunt cu sutele firmele germane și franceze, unele de top din diverse domenii.

Deci, sancțiunile economice, indiferent cine le aplică, conduc la tensiuni, neîncredere și stări conflictuale care afectează pacea, stabilitatea, cooperarea și prosperitatea în lume. Drept urmare, cred că este momentul unor dezbateri internaționale pe această temă pentru a îngrădi abuzul de putere și unilateralismul deciziilor.

Curentul antiamerican și, în general, antioccidental, se datorează în mare măsură politicilor cu dublă măsură practicate de SUA și Europa în relațiile cu „ceilalți", pe care îi tratează cu aroganță și dispreț dacă nu se supun regulilor și „valorilor" democratice impuse de Occident.

Evoluțiile din fâșia Gaza și Cisiordania au oferit un nou prilej pentru ca opinia publică internațională să condamne acțiunile militare israeliano-americano-britanice de exterminare a populației palestiniene al cărei loc va fi ocupat de coloniștii evrei, palestinienii urmând să ia calea pribegiei pentru a fi primiți de vecinii lor din Orientul Mijlociu sau de alte state mai pline de omenie. Drama palestinienilor seamănă cu cea a kurzilor, care au fost împrăștiați în tot arealul, inclusiv în Iran, în ciuda promisiunilor americane pentru implicarea în combaterea organizației teroriste Statul Islamic alături de forțele de coaliție americane în schimbul sprijinului pentru crearea unui stat kurd. În plus, ca și palestinienii, poporul kurd a fost folosit ca monedă de schimb între americani sau între europeni și Turcia.

Interesant e că în universitățile din SUA și Europa, dar și din unele state arabo-musulmane au avut loc și vor escalada

(continuare în pag.17)

(urmare din pagina 16)

manifestații de solidaritate cu poporul palestinian și contra abuzurilor de putere practicate de guvernul Nethanyahu soldate cu uciderea a peste 50.000 civili (din care mii de copiii) și zeci de mii răniți și mutilați pe viață.

Anunțul premierului israelian, repetat cu ocazia conferințelor de presă, că operațiunile militare de lichidare fizică a liderilor militari și politici ai Hamas și Hezbollah, indiferent unde se ascund, nu se vor opri până nu-și ating obiectivele, vor tensiona și mai mult situația din Orientul Mijlociu Extins, anunțând o pregătire pentru o confruntare militară de anvergură între Israel, sprijinit de coaliția americano-britanică și Iran sprijinit de unele țări arabo-musulmane, Rusia, China și Turcia, care au interese geo-economice și geostrategice în regiune.

Atitudinea SUA și NATO față de Turcia (țară membră a alianței) ar putea duce la noi fracturi la nivelul luării deciziilor în cadrul Alianței, cu efecte negative, inclusiv în ceea ce privește sprijinul logistic pentru Ucraina în războiul cu Rusia.

În acest climat de convulsii și surprize strategice, România trebuie să urmărească cu atenție și pragmatism evoluțiile din zona Orientului Mijlociu și a relației SUA-NATO-Turcia, știind că Marea Neagră a devenit un câmp de confruntare având drept protagoniști actori cu relevanță economică și militară. Important este ca România să-și folosească toate pârghiile democratice pentru a reuși exploatarea zăcămintelor de gaze și petrol din zona economică a Mării Negre prin asociere cu companii puternice occidentale, în măsură să asigure securitatea operațiunilor în fața unor posibile amenințări din partea Rusiei.

China – „porumbelul păcii" cu ramura de măslin în cioc și cecuri de miliarde de yuani în tolbă ?

Când SUA se află într-o permanentă campanie de implicare militară în tot felul de conflicte, pe care tot ele le-au generat pretutindeni unde sunt resurse naturale de exploatat proiectându-și forța militară de neegalat, China, cu abilitatea sa diplomatică, reușește să se prezinte lumii ca apărător al păcii, cooperării și întrajutorării între popoare, pentru eradicarea sărăciei, rezolvarea pe cale pașnică a conflictelor și propunerea instaurării unei Noi Ordini Mondiale bazată pe respect și încredere între state, indiferent de mărimea lor, puterea economică și militară.

Recentele implicări ale președintelui Xi și a diplomației chineze în conflictele militare tragice din Ucraina și Orientul Mijlociu (Gaza și Cisiordania) demonstrează, dacă mai era cazul, că strategia chineză de acaparare și devorare a resurselor naturale din țările vizate are în vedere oferirea unui cadru legal tranzacțiilor comerciale și implementarea unor forme de cooperare economică, tehnico-științifică și culturală care camuflează inteligent adevăratele intenții geopolitice, geo-economice și geostrategice, lăsând impresia partenerilor de afaceri că sunt egali.

Recenta reuniune a Chinei cu Arab States Cooperation Forum (care a luat ființă în 2004, la Cairo, cu ocazia vizitei de stat a președintelui Hu Jintao) organizată la Beijing (30 mai 2024) sub patronajul președintelui Xi, s-a bucurat de participarea regelui Bahreinului, Hamad bin Isa al Khalifa; președintelui Egiptului, Abdel Fattah al Sisi; președintele EAU, Mohamed bin Zayed al Nahyan; președintele Tunisiei, Kais Saied și a 24 de miniștri de externe reprezentând state precum Arabia Saudită, Yemen, Siria, Irak, Algeria, Maroc, Libia s.a.

Declarația finală a Forumului a reafirmat sprijinul acordat Chinei pentru a rezolva împreună „crizele din regiunea Orientului Mijlociu Extins, inclusiv luarea în comun de măsuri pentru combaterea terorismului, fanatismului religios, schimbărilor climatice și în privința instituirii unor reglementări etice, morale și de securitate a IA, fără a îngrădi evoluția sa". De asemenea, participanții au subliniat susținerea inițiativei Chinei de „rezolvare pe cale politică a războiului din Gaza și implicarea comună în reconstrucția post-conflict și întărirea cooperării multidimensională dintre țările lor și China". La încheierea lucrărilor Forumului, președintele Xi a reiterat „dorința Chinei de a strânge relațiile cu statele arabe în domeniile economic, politic, infrastructură, aviație, în următorii doi ani, ca un model de menținere a păcii și stabilității în lume".

După lucrările Forumului au urmat la Beijing negocieri între China și 14 organizații palestiniene, unele aflate într-o rivalitate politică și militară istorică, în tentativa de a găsi un compromis între acestea pentru gestionarea interimară în comun, post-război, a teritoriilor Gaza și Cisiordania. În acest sens, încă din luna aprilie 2024 s-au purtat discuții la Beijing cu liderii Hamas și Al Fatah (Abou Marzuk și respectiv, Mahmud Alul), dar nu s-a avansat în ajungerea la un acord, cunoscându-se rivalitățile ireconciliabile existente între cele două organizații.

Dar diplomația chineză, binecunoscută pentru tenacitatea și abilitatea purtării negocierilor, a reușit ca la 23 iulie să aducă la Beijing cele 14 organizații palestiniene, care au fost de acord să semneze documentul pregătit de partea chineză, care prevede, potrivit șefului diplomației chineze, Wang Yi: „formarea unui guvern interimar de reconciliere națională pentru guvernanța post-război". De asemenea, diplomatul chinez a ținut să precizeze că „reconcilierea nu poate fi realizată fără sprijinul comunității internaționale", de aceea a făcut apel ca și alte state să susțină acest „potențial guvern palestinian, care să poată controla Cisiordania și Gaza după război".

David Rigoulet Roze, specialist în problemele Orientului Mijlociu la IRIS, apreciază că „acordul semnat la Beijing este doar o strategie a Hamas pentru a nu dispărea politic, fiind conștientă că nu va supraviețui militar. Încercând să recicleze cadre în structura noului guvern interimar, Hamas speră să poată beneficia de legalitatea politică a Autorității Palestiniene."

Reacția Israelului a fost promptă, ministrul de externe, Israel Katz, a acuzat Autoritatea Palestiniană că „ține în brațe ucigașii și violatorii Hamas, în loc să respingă terorismul".

Pentru China este un succes diplomatic care îi conferă aura de „porumbel al păcii", mediator al conflictelor majore la nivel global și actor geopolitic, geo-economic și geostrategic de luat în seamă.

În timp ce scriu aceste rânduri, presa internă și internațională a fost informată de Israel că prin operațiuni de intelligence și prin folosirea unor arme dotate cu IA a reușit lichidarea fizică a unui număr de cinci lideri Hamas și Hezbollah, unul fiind ucis chiar la Teheran în ziua investirii noului președinte al Iranului.

Aceste reușite ale serviciilor de informații israeliene, care presupun o rețea de agenți bine implantată în Iran și Liban, aruncă o umbră de îndoială în privința producerii invaziei teroriștilor Hamas din GAZA la 7 octombrie 2023, care poate fi considerat octombrie negru pentru poporul evreu.

Pe un alt plan, tot în acest „tablou pacificator" se înscrie și vizita urgentă a șefului diplomației ucrainene la Beijing pentru a solicita implicarea Chinei în negocieri pentru pace, deși, inițial președintele Zelensky a respins planul de pace în zece puncte propus de președintele Xi.

Gestul disperat al Kievului s-a conturat în contextul retragerii din cursa prezidențială a președintelui Biden, SUA având propriile probleme interne ce necesită urgență, cu atât mai mult cu cât ex-președintele Donald Trump a nominalizat ca viitor candidat la poziția de vice-președinte pe senatorul J. Vance, cunoscut pentru atitudinea sa fermă de a bloca noi alocări bugetare și sprijin militar către Ucraina, solicitând totodată crearea unei comisii care să verifice cu atenție modul în care Ucraina a folosit aceste ajutoare, cunoscându-se deja cazuri de corupție la nivelul înalților demnitari și chiar la ministerul apărării, ceea ce l-a obligat pe Zelensky să opereze destituiri, chiar dacă delicvenții făceau parte din anturajul său intim.

Arctica – câmp de confruntare între titani

Națiunile occidentale se tem că Rusia și China vor exploata tensiunile regionale pentru consolidarea pozițiilor geostrategice și geo-economice în zona Arcticii, prezența militară a celor două puteri devenind mai agresivă după ce Consiliul Arctic a rupt legăturile cu Moscova după invazia militară în Ucraina.

Recent, Norvegia a blocat vânzarea ultimei proprietăți private din arhipelagul arctic invocând rațiuni de securitate națională pe fondul interesului sporit al Rusiei și Chinei pentru Svalbard și „nordul înalt" și intensificării activităților militare a celor două state în Oceanul Arctic. Presa norvegiană a informat că unul dintre proprietarii principali ai As Kulspids, compania care deține Sore Fagefjord, este o rusoaică care a primit cetățenia norvegiană în 1990.

Ordinul care interzice vânzarea fără acordul guvernului norvegian se aplică atât pentru As Kulspids, cât și pentru proprietarii săi individuali. Arctica a devenit un adevărat câmp de confruntare geopolitică „fără reguli" pe măsură ce statele luptă pentru a-și spori influența asupra „nordului înalt" și pentru exploatarea resurselor naturale existente din plin.

Rusia și-a militarizat o mare parte din nordul său îndepărtat, în timp ce China a căutat să-și sporească activitățile de afaceri și cercetare în regiune. Pe de altă parte, SUA și-a consolidat și diversificat prezența în bazele sale militare, inclusiv cele care adăpostesc submarinele nucleare.

La vremea respectivă, președintele Donald Trump s-a oferit să cumpere Groenlanda de la Danemarca, însă negocierile nu s-au finalizat, subiectul rămânând deschis. Svalbard este teritoriu norvegian, dar există așezări rusești și dezvoltări miniere în arhipelag datorită statutului juridic neobișnuit. După anexarea Crimeii (2014), presa norvegiană a numit Svalbard ca posibil punct de plecare pentru declanșarea celui de-al treilea război mondial, în timp ce Moscova a testat răbdarea norvegienilor, arborând steaguri rusești și organizând o „paradă militară" în arhipelag. Guvernul norvegian a transmis recent că v-a construi blocuri de locuit pentru personalul minier implicat în explorarea și exploatarea zăcămintelor și în alte părți din Arctica, mișcare criticată de grupările ecologiste.

Potrivit Strategiei de securitate americană pentru Arctica, recent submarinele de la San Diego au pornit într-o operațiune de explorare a unei noi linii de navigație în Oceanul Arctic, operațiune numită „Ice Camp".

Pe de altă parte, cercetătorii de la compania minieră Goldarktik au stabilit că există un mare depozit de aur localizat în Chukotska, Providensky District, estimat la 61 tone de aur și 2860 tone de argint. Recent, Compania Goldarktik a obținut dreptul de a exploata și alte minereuri, de litiu, tungsten și uraniu, în Rundy Long și Gora. Goldarktik operează sub statutul de rezident al zonei arctice a Federației Ruse.

În concluzie, potrivit raportului Departamentului Apărării privind Arctica (2019), această regiune devine un potențial coridor pentru competiția strategică între SUA, sprijinită de șapte state NATO (Canada, Marea Britanie, Danemarca, Islanda, Norvegia, Finlanda, Suedia) și Rusia, sprijinită de China, dar și pentru exploatarea bogatelor resurse naturale de gaz, aur, argint și minereuri prețioase pentru industria noilor tehnologii.

Bătălia pentru Casa Albă

Retragerea din cursa prezidențială a președintelui Biden și preluarea ștafetei, cu entuziasm și determinare, de către vice-președinta Kamala Harris a fost pentru democrați o gură de oxigen și o „reanimare" a speranței marilor electori și a sponsorilor care au umplut cu generozitate „pușculița" pentru campanie.

În scurt timp de la intrarea în cursă, presa aservită taberei democrate s-a lansat într-o campanie agresivă de atacare a fostului președinte Donald Trump scoțând la iveală o serie de activități „neortodoxe" din perioada în care activa ca om de afaceri și mentor pentru tinerii interesați de a deveni antreprenori. De altfel, sloganul de campanie al doamnei Harris este edificator: „Procuror contra infractor".

De cealaltă parte a barierei, republicanii se pregătesc „în tăcere" și cu meticulozitate pentru obținerea de documente, clipuri, mărturii, despre modul în care „luptătoarea pentru dreptate", combaterea corupției, evaziunii fiscale și pentru dezvăluirea și pedepsirea demnitarilor și politicienilor pentru cumpărare de favoruri sexuale și-a început cariera de procuror șef și procuror general, având un comportament imoral și indecent. Deci, nu este cea în măsură să arunce prima piatră și să pună la stâlpul infamiei publice pe contracandidatul său.

Agențiile de sondaj au aruncat pe piață în câteva zile procente care o indică favorită pe Kamala Harris în fața lui Donald Trump. Dar „surpriză" și ghinion pentru tabăra democrată ! Președintele Trump este victima unui atentat la un miting electoral și numai divinitatea l-a salvat ! Din acel moment, efectul de bumerang al „neglijenței" echipei Secret Service, condus de un personaj feminin obscur profesional, dar promovată în acest post de mare răspundere la insistenta soției președintelui Biden, a generat o reacție de dezaprobare chiar din partea democraților din Congres, care i-au cerut demisia, ceea ce s-a și întâmplat.

Dar campania electorală este încă la început și se anunță a fi de o agresivitate verbală și confruntări de stradă între susținătorii celor două tabere, stimulate de prestațiile inedite ce vor oferi cei doi vice-președinți aleși de Trump și Harris, cunoscuți pentru pozițiile lor ferme și ireconciliabile în problematici de politică externă și internă.

Astfel SUA se află într-un punct critic al istoriei sale, când existența sa ca putere hegemonică planetară este tot mai contestată de „Sudul Global" și nu numai, care profită geopolitic și geostrategic de vulnerabilitățile interne care fracturează și antagonizează societatea americană. Nici economic lucrurile nu merg bine, creșterea datoriei publice a depășit 35.000 trilioane dolari, iar cheltuielile aberante pentru a-și păstra supremația militară globală și implicarea simultan în mai multe conflicte militare regionale nu fac decât să scadă încrederea din partea aliaților europeni și nu numai în rolul și puterea militară pe care o poate proiecta în zona indo-pacifică, Orientul Mijlociu, Europa de Est, America Latină, Africa.

„Sudul Global", având drept port drapel China, Rusia, India, Coreea de Nord, Iran, dă bătăi de cap atât NATO și Pentagonului, cât și diplomației care cu greu mai face față dinamicii evenimentelor internaționale.

Realegerea președintelui Maduro în Venezuela (în ciuda implicării CIA în campania electorală prin finanțarea opoziției și mobilizarea forțelor progresit-globaliste din țările vecine pentru contestarea rezultatului alegerilor), mișcările rapide de forțe militare ale Chinei și Rusiei în Arctica, intenția declarată a celor 49 de state membre sau în curs de aderare la BRICS de creare a propriei monede și a propriului parlament (după modelul Parlamentului European) și de fuzionare cu OCS, declarația statelor africane de a crea propria agenție de rating și un sistem propriu de plăți externe, sunt unele dintre provocările la care trebuie să facă față administrația Biden, care în același timp este implicat în pregătirea alegerilor parlamentare și prezidențiale din toamna și iarna acestui an.

Pe un alt plan, Jocurile Olimpice de la Paris, care prin modul de organizare a activităților festive atât la deschidere, cât și pe parcursul evoluției competițiilor au arătat fața hâdă a curentului neo-marxist globalist susținător al curentului LGBTQ+, care în numele diversității au atacat simbolurile creștine, radicalizând astfel creștinii conservatori din America și Europa, situație care va influența viitoarele alegeri din țările occidentale care și-au amintit de rădăcinile creștine care au stat la crearea statelor naționale.

Franța, sub președinția lui Macron și-a arătat adevărata față și anume că este condusă și controlată politic, economic, cultural și administrativ de către adepții LGBTQ+, devenind o Sodoma în inima Europei, care va cădea în haos trăgând după ea întregul continent. Astfel vom asista la stingerea luminilor în Europa și trecerea într-o zonă a întunericului și necredinței.

Surprinzătoare este tăcerea Bisericii Catolice, care prin vocea Papei Francisc ar fi trebuit să reacționeze față de atacurile la adresa simbolurilor creștine, cu atât mai mult cu cât se dorește a fi capul religiei creștine. Dar, nici preafericitul Daniel, capul BOR, nu a găsit de cuviință să reacționeze la această blasfemie.

Totuși, cred că în perioada următoare vom fi martorii unei reînvieri a curentelor conservatoare creștine, naționaliste, care apără moștenirea creștină, tradițiile, identitatea culturală, istoria și spiritualitatea specifică fiecărui popor în SUA și Europa, cu manifestări violente anti-migrație și anti curentul LGBTQ+ și susținătorilor săi neo-marxist globaliști.

România – atentat la democrație

În timp ce harta geopolitică a lumii se modifică sub ochii noștri din cauza volatilității alianțelor cu o geometrie variabilă și o stabilitate îndoielnică, în România, în numele „stabilității și amenințărilor de securitate de pe frontiera de est", alegerile parlamentare și prezidențiale din această toamnă-iarnă se vor derula sub semnul confuziei și manipulării „ingineriei sociale" practicată cu succes de SRI prin Departamentul de apărare cibernetică condus de generalul Anton Rog, care cu mândrie explica unui auditoriu tânăr rezultatele tangibile obținute prin folosirea unor algoritmi și IA în controlul mental al mulțimilor. Cred că domnul general ar trebui convocat urgent în Parlament pentru a informa despre măsurile de combatere a atacurilor cibernetice asupra infrastructurii critice și a unor instituții sensibile din România și să răspundă pentru încălcarea drepturilor și libertăților cetățenești consfințite de Constituția țării.

Tendința liderilor europeni din țări cu „democrație consolidată" este tot mai evidentă de a se comporta că adevărați autocrați, care se implică în manipularea alegerilor „democratice" în direcția protejării pozițiilor de putere folosindu-se și ei de „ingineria socială".

Deci, dragi români, să-i mulțumim domnului general Rog pentru „sinceritatea" cu care ne-a dezvăluit „miracolul ingineriei sociale" care ne va ghida în opțiunile electorale. Interesant este că nicio instituție a statului abilitată să reacționeze la această declarație și nici organizațiile societății civile nu au considerat că aceasta implicare a SRI în politică este de fapt un atac serios la adresa democrației și statului de drept.

Cred că, este momentul inițierii unei dezbateri publice și parlamentare pentru definirea modului în care instituțiile de forță folosesc noile tehnologii și IA în apărarea intereselor naționale și nu în manipularea direcției evoluțiilor politice în societatea românească.

Lectura, nu prea plăcută poate, dar sper să vă fi fost utilă !

Luminița Cornea

150 de ani de la nașterea lui Virgil Cioflec

O frumoasă prietenie: Virgil Cioflec și Sextil Pușcariu

Între criticul de artă, filantropul Virgil Cioflec (1874-1948) și reputatul lingvist Sextil Pușcariu (1877-1948) a existat o frumoasă și îndelungată prietenie, până când destinul a făcut ca ei să moară în aceeași perioadă (Virgil Cioflec: 10 martie 1948; Sextil Pușcariu: 5 mai 1948), după ce au suferit traumele noului regim instalat în România.

Cei doi importanți oameni de cultură români s-au cunoscut în anii tinereții, la Paris, așa cum își amintește Sextil Pușcariu în volumul autobiografic, cu o extraordinară valoare documentară, *Călare pe două veacuri*[1], în care evocă anii de tinerețe din perioada 1895-1906.

Chiar în anul ce constituie granița dintre două secole, Sextil Pușcariu îl cunoaște pe Virgil Cioflec, la Paris, unde, amândoi, frecventau grupul pictorilor și scriitorilor români:

„Alături de pictori erau la Paris scriitorii. Cravată Lavalière, de mătase roșie și grea (pe care la despărțire mi-a cinstit-o mie), și pantaloni largi de catifea purta și Cioflec, pe care amicii săi îl botezaseră Ciancu, pentru că purta mustață pleoștită ca chinezul Li-Hun-Ciang. Voinic și trunchios, încet la mișcări și cu capul mare, el avea un fel deosebit de simpatic de a-și încreți nasul zâmbind, înainte de a spune câte o ghidușie."[2]

Sextil Pușcariu îl apreciază pe Virgil Cioflec pentru că acesta „avea legături tainice cu diferiți scriitori tineri cu care stătea în corespondență". Pe aceștia îi încuraja, îi sfătuia și îi ajuta material. „Astfel pe Ion Adam, un învățător de la țară cu o limbă populară foarte bogată în expresii colorate, dar prea încărcată cu cuvinte regionale, îl susținea la studiu în Bruxelles, cerându-i în schimb să-i trimită tot ce scria"[3].

L-a adus „ca să vadă lumea mare" pe poetul Șt. O. Iosif. După mărturisirea lui Sextil Pușcariu, „Iosif nu locuia împreună cu Cioflec, ci acesta îi luase o cameră cu chirie, îl abonase la un restaurant și îi dădea în fiecare lună o sumă mică pentru câte un teatru, pentru tramvaie și tutun."[4] Tinerii români aflați la Paris, scriitori ori pictori, nu se aflau în călătorie de studii, ci ei doreau „astâmpărarea unui dor", acela de a se îmbogăți sufletește. Ei frecventau, seară de seară, spectacole de teatru și operă, concerte simfonice, muzee, vernisaje.

În tovărășia atâtor tineri români entuziasmați de cultura apuseană, cei doi prieteni s-au apropiat mult sufletește. Prietenia lor s-a întărit și printr-o înrudire. După ce, în primăvara anului 1903, Virgil Cioflec s-a căsătorit la Paris cu Zenobia Chanlouineau[5], cei doi au fost nașii de cununie ai lui Sextil Pușcariu, așa cum evocă acesta ziua de 9 septembrie 1905, când la hotelul București, în Brașovechi a fost ospățul de nuntă. Cu acel minunat prilej, într-un anumit moment, când se făcu liniște în sală, Virgil Cioflec, nașul, a vorbit, emoționat, despre fericirea mirilor, dorindu-le ca întotdeauna cerul să le fie tot senin, „ca cel din tabloul lui Grigorescu pe care ni-l aduse ca dar de nuntă."[6]

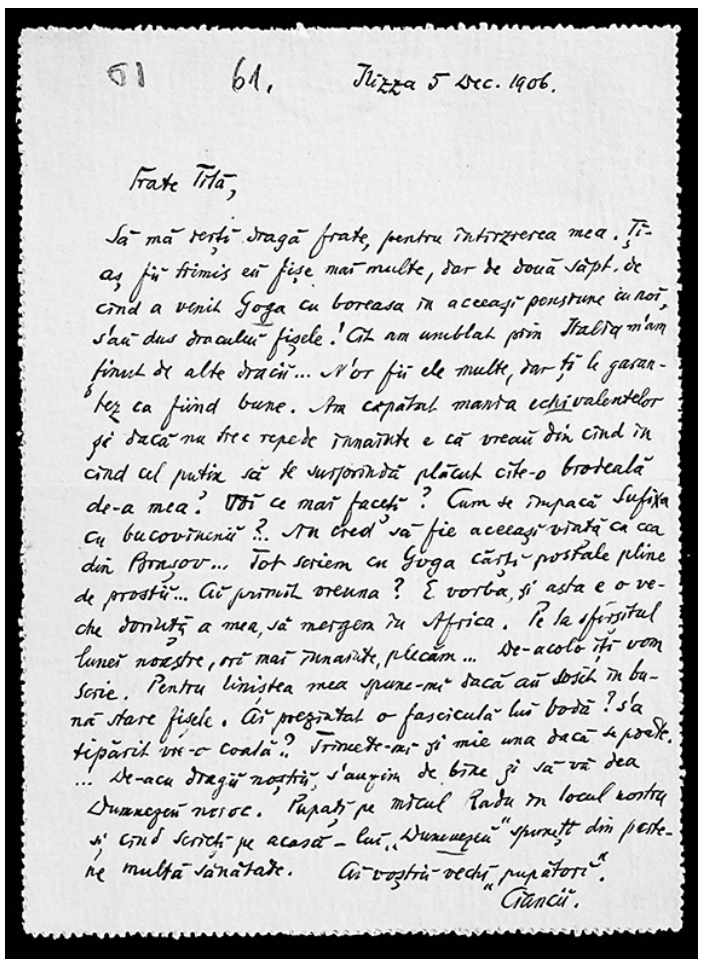
Într-o lume liberă și democrată, cum era România pe vremea aceea, intelectualii își permiteau să-și petreacă vacanțele în diferite țări. Astfel, Virgil Cioflec se afla la începutul iernii anului 1906 în Sicilia, de unde îi trimite prietenului său o scrisoare datată 5 decembrie 1906. Scrisoarea se află, în prezent, în arhiva *Institutului de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu"*, Cluj-Napoca, fondul documentar de corespondență primită de Sextil Pușcariu, notată cu numărul 61 de către destinatar.

Iată conținutul scrisorii:

Trizza[7] 5 dec. 1906
Frate Tilă,[8]

Să mă ierți, dragă frate, pentru întârzierea mea. Ți-aș fi trimis eu fișe[9] mai multe, dar de două săpt(ămâni) de când a venit Goga cu boreasa[10] în aceeași pensiune cu noi, s-au dus dracului fișele ! Cât am umblat prin Italia, m-am ținut de alte drăcii... N-or fi ele multe, dar ți le garantez ca fiind bune. Am căpătat mania echivalențelor și dacă nu trec repede înainte e că vreau din când în când cel puțin să te surprindă plăcut câte-o brodeală de-a mea. Voi ce mai faceți ? Cum se împacă Sufixa cu bucovinenii ?[11] Nu cred să fie aceeași viață ca cea din Brașov. Tot scriem cu Goga cărți poștale pline de prostii... Ai primit vreuna ? E vorba, și asta e o veche dorință a mea, să mergem în Africa. Pe la sfârșitul lunei noastre[12] ori mai înainte, plecăm... De-acolo îți vom scrie. Pentru liniștea mea, spune-mi dacă au sosit în bună stare fișele. Ai prezentat o fasciculă lui Vodă[13] ? S-a tipărit vreo coală ? Trimite-mi și mie una dacă se poate... De-acu, dragii noștri, s-auzim de bine și să vă dea Dumnezeu noroc. Pupați pe micul Radu[14] în locul nostru și când scrieți pe acasă - lui „Dumnezău",[15] spuneți din parte-ne, multă sănătate.

Ai voștri vechi „pupători", Ciancii.

Scrisoare Virgil Cioflec, 1906

Treapta cea mai înălțătoare a prieteniei lor a fost cea legată de extraordinara donație pe care Virgil Cioflec a făcut-o Universității din Cluj, unde Sextil Pușcariu era rector. Virgil Cioflec a făcut donația ca urmare a prieteniei și îndemnului lui Sextil Pușcariu. Astfel, donația cuprinde 77 de tablouri și desene și două busturi. În anii aceia ai crizei economice, donația lui Virgil Cioflec a constituit o adevărată surpriză, încât: „Puține surprize au fost în anii din urmă așa de mișcătoare ca donația dlui Virgil Cioflec. Când am cetit emoționantele cuvinte prin care dl Sextil Pușcariu anunța neprețuitul dar, aproape nu ne venea a crede ochilor. (...). Trezirea Ardealului la artă plastică se face astfel sub semnul lui Grigorescu și Luchian, în linia celei mai sănătoase tradiții naționale. Din acest motiv darul dlui Cioflec este nespus de prețuit. Va ști oare Ardealul să-l răsplătească după merit ?"[16]

Despre această donație își exprimă părerea și G. T. Kirileanu, prietenul comun al celor doi, într-o scrisoare adresată lui Virgil Cioflec și datată: „București, 24 iunie 1929": „Cu patriotică înduioșare am citit ieri articolul d-lui Sextil Pușcariu, din care am aflat despre marele și prea frumosul dar ce-l faci nației, hărăzindu-i cu mâna largă neasemănata comoară artistică adunată o viață întreagă cu atâta dragoste și pricepere. Este cel mai înălțător gest pe care-l face un fiu al Ardealului în anul serbărilor Unirii".[17]

Despre colecția donată de Virgil Cioflec, prietenul său, Sextil Pușcariu nota în volumul memorialistic menționat mai sus: „Cine cunoaște colecția aceasta în care peste 20 de pânze de Grigorescu, din cele mai reprezentative, stau alături de tot atâtea tablouri de Luchian, fără îndoială cele mai frumoase din câte poetul culorii le-a pictat, își dă seama despre valoarea donației."[18]

Prietenia celor doi din perspectiva preocupărilor culturale dau cel mai potrivit material pentru schițarea portretelor acestor doi mari oameni de cultură. Din scrisorile păstrate în arhive, din cele publicate în volume ori în reviste, din opere memorialistice, vom putea adăuga noi aspecte ale unei frumoase prietenii ca aceea dintre Virgil Cioflec și Sextil Pușcariu.

---

[1] Sextil Pușcariu, *Călare pe două veacuri. Amintiri din tinerețe (1895-1906)*, București, Editura pentru literatură, 1968, 381 p.
[2] Ibidem, p. 178.
[3] Ibidem, p. 183.
[4] Ibidem, p.192.
[5] Vezi *Adevărul*, anul XVI, nr. 4940, 2 mai 1903, p. 2.
[6] Sextil Pușcariu, op.cit., p. 377.
[7] Trizza, orășel în Sicilia.
[8] „Tilă" – diminutiv, provenit de la „Sextil", prezent și în alte scrisori.
[9] Cunoscându-l pe Virgil Cioflec ca pe un bun cunoscător al limbii literare și al graiurilor, Sextil Pușcariu l-a solicitat în a-l ajuta la redactarea unor fișe pentru *Dicționarul limbii române*.
[10] „Boreasa", regionalism = nevastă, soție.
[11] Sextil Pușcariu fusese numit profesor la Universitatea din Cernăuți; în multe scrisori, el este numit „Sufix", din cauza lucrărilor sale filologice, iar, prin comparație, soția lingvistului este „Sufixa", așa cum și „Cianca" este numită soția lui Virgil Cioflec, după numele „Ciancu", dat lui de prieteni.
[12] Se referă la luna calendaristică de concediu.
[13] „Vodă" este regele Carol I, care s-a implicat în realizarea *Dicționarului limbii române* și se interesa mult de înfăptuirea lui.
[14] „Micul Radu" este primul copil al lui Sextil Pușcariu, botezat de familia Zenobia și Virgil Cioflec.
[15] „Dumnezău" este porecla tatălui lui Sextil Pușcariu.
[16] Rubrica: *Cronici literare și artistice*: *Darul dlui Virgil Cioflec,* semnat: Cronicar, în *Societatea de mâine*, revistă bilunară pentru probleme sociale și economice, anul VI, nr. 12-13, Cluj, 1 și 15 iulie 1929, p. 200.
[17] G.T. Kirileanu, *Corespondență*, ediție îngrijită, note, tabel cronologic, bibliografie și indici de Mircea Handoca, Editura Minerva, București, 1977, p. 54-55; și Luminița Cornea, *Virgil Cioflec: contribuții biobibliografice*, prefață de Vasile Grigore, Editura Sud, Bolintin Vale, 2021, p. 28-29.
[18] Sextil Pușcariu, op. cit., p. 219.

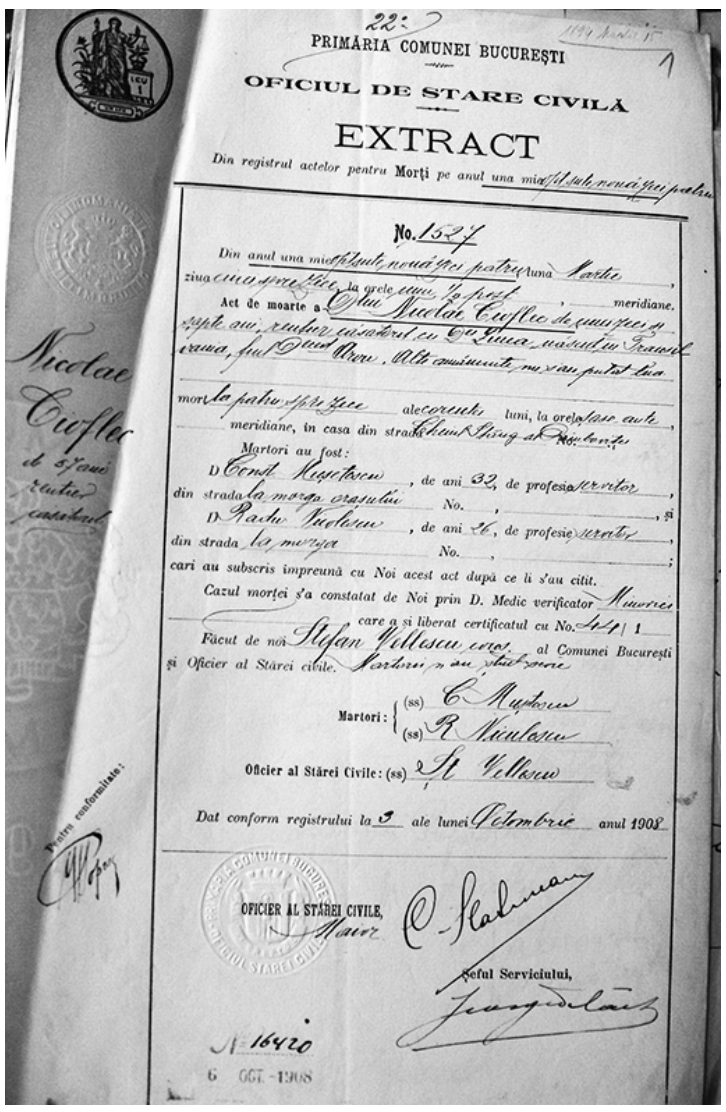
Vasile Grigore

150 de ani de la naşterea lui Virgil Cioflec

Câteva ştiri şi coincidenţe tragice legate de familia Virgil Cioflec

„Virgil Cioflec a dăruit Clujului ce a avut mai drag pe lume: colecţia Grigorescu-Luchian, inaugurând astfel întâia Pinacotecă românească din Ardeal" şi aceste cuvinte ale profesorului Emil Panaitescu ar fi constituit un motiv mai mult decât suficient ca numele donatorului să treacă de-a pururea în memoria neamului românesc. Lui Virgil Cioflec „i se cuvine o onorabilă, deşi tardivă, scoatere din anonimat"[1], ne atrăgea atenţia colecţionarul şi istoricul de artă Horia Oprescu, iar măcar acum, la aniversarea a 150 de ani de la naşterea sa, se cuvine să dăm curs acelui îndemn.

De-a lungul timpului au fost publicate câteva contribuţii la cunoaşterea familiei, vieţii şi activităţii lui Virgil Cioflec, semnate de Luminiţa Cornea, Oana Dimitriu, Alexandra Rus sau Nicolae Scurtu. Am întâlnit pentru prima dată vorbindu-se în mod extins despre familia Cioflec într-un articol publicat în anul 1999 în revista „Angustia"[2]. Aici, despre Virgil Cioflec ni se spune că „Pare plauzibil să fi fost fiul lui Nicolae, unul dintre cei cinci copii pe care i-a avut Aron Cioflec cu cea de-a doua soţie, Domnica, născută Axente. Această presupunere va trebui confirmată prin cercetări ulterioare."[3]. Tot din acest articol aflăm

PRIMĂRIA COMUNEI BUCUREŞTI

OFICIUL DE STARE CIVILĂ

EXTRACT

Din registrul actelor pentru Morţi pe anul una mie opt sute nouăzeci şi patru

No. 1527

Din anul una mie opt sute nouăzeci şi patru, luna Martie, ziua cincisprezece, la orele unu ½ post meridiane.

Act de moarte a d. Nicolae Cioflec, de cincizeci şi şapte ani, rentier, căsătorit cu d. Zinca, născut în Transilvania, fiul decedatului Aron, mort la patrusprezece ale corentei luni, la orele şase ante meridiane, în casa din strada Cheiul Stâng al Dâmboviţei.

Martori: (ss) C. Muşetescu, (ss) R. Niculescu

Oficier al Stării Civile: (ss) Şt. Vellescu

Dat conform registrului la 3 ale lunei Octombrie anul 1908.

OFICIER AL STĂREI CIVILE, Maior

Şeful Serviciului,

No. 16420

6 OCT. 1908

Actul de deces a lui Nicolae Cioflec

că sursa informaţiilor referitoare la familia Cioflec fusese „arborele genealogic al urmaşilor lui Idomir Popovici, zis Cioflec, pus la dispoziţie de Gabriela Cioflec-Corodeanu"[4].

Studii documentate, menite să lămurească întrebările referitoare la genealogia familiei Cioflec a realizat şi Luminiţa Cornea, de la care aflăm că:

„Familia Cioflec provine din localitatea Comana de Jos, judeţul Braşov, unde trăia, la 1794, preotul Idomir Popovici, zis Cioflec. Fratele său, Iacob Cioflec, fost Popovici, a slujit ca preot în Araci între 1780-1826. Iacob Cioflec a avut trei copii: Rafira, Gheorghe şi Aron. Rafira, căsătorită Colţ, a avut urmaşi care au trecut munţii în România şi şi-au schimbat numele în Colţescu, dintre care un Ioan Colţescu ajunge comerciant şi proprietar în Bucureşti; Gheorghe (1797-1866), preot în Araci, între anii 1826-1866, a avut copiii: Dimitrie (1829-1891) şi Alexandru, preot în Araci; Aron Cioflec (1803-1892), învăţător şi cântăreţ bisericesc în Araci, a avut două căsătorii; cu prima soţie, Domnica Axente, a avut cinci copii, din care numim pe Aron Cioflec, important comerciant în Braşov, şi pe Nicolae Cioflec, mare proprietar în România (moşia Mârşa, judeţul Vlaşca, şi altele), tatăl lui Virgil Cioflec, scriitor, critic de artă, filantrop. Cu a doua soţie, Maria Grozea, Aron Cioflec a avut tot cinci copii dintre care numim pe Maria, Constantin, tatăl profesorului şi scriitorului Romulus Cioflec, David, tatăl editorului şi librarului Remus Cioflec."[5]

Am oferit acest citat extins, pentru că unele dintre persoanele amintite apar în anunţul de deces al lui Nicolae Cioflec, care are darul de a confirma informaţiile publicate până acum:

„Inconsolabilii: Virgilie Cioflec fiu, Gheorghe, Aron, Constantin Cioflec fraţi, Jean Colţescu văr, Ecaterina Colţescu vară, Gheorghe Anghel cumnat, Susana Anghel cumnată, Ştefan, Stoian şi Cornelia Davidescu nepoţi, Emilia Stoian nepoată, au durerea a face cunoscut perderea prea iubitului lor tată, frate, văr, cumnat şi unchiu Nicolae Cioflec, încetat din viaţă astăzi 14 martie, orele 6 ½ dimineaţă, în etate de 57 ani şi roagă pe toţi amici şi cunoscuţi să binevoiască a asista la ceremonia funebră care va avea loc miercuri, 16 cor[ent], orele 3 p.m., la capela cimitirului Şerban-Vodă (Bellu), unde sunt depuse rămăşiţele mortuare. Toţi amicii şi cunoscuţii, cari din eroare nu vor fi primit invitaţiune specială, să considere acest avis ca ţinându-i locul."[6]

Anunţul mortuar, ca de altfel şi extrasul de pe actul de deces al lui Nicolae Cioflec, pe care îl publicăm aici pentru prima dată, nu ne dezvăluie însă cauza decesului.

„Primăria Comunei Bucureşti
Oficiul de Stare Civilă
Extract
Din registrul actelor pentru Morţi pe anul una mie opt sute nouăzeci şi patru.
No. 1527
Din anul una mie opt sute nouăzeci şi patru, luna Martie, ziua cincisprezece, la orele unu ½ post meridiane.

Act de moarte a d[omnu]lui Nicolae Cioflec, de cincizeci şi şapte ani, rentier, căsătorit cu d[umnea]ei Zinca, născut în Transilvania, fiul deced[atului] Aron, alte amănunte nu s-au putut lua, mort la patrusprezece ale corentei luni, la orele şase ante meridiane, în casa din strada Cheiul Stâng al Dâmboviţei.

Martori au fost: d[omnul] Const[antin] Muşetescu, de ani 32, de profesie servitor, din strada la morga oraşului şi d[omnul] Radu Nicolescu, de ani 26, de profesie servitor, din strada la morga, cari au subscris împreună cu Noi acest act după ce li s-au citit.

Cazul morţei s-a constatat de noi prin d[omnul] Medic verificator Minovici care a şi eliberat certificatul cu no. 44.

Făcut de noi Ştefan Vellescu [...] al Comunei Bucureşti şi Oficier al Stării Civile. Martorii n-au ştiut scrie.

Martori:
(ss) C. Muşetescu
(ss) R. Niculescu
Oficier al Stării Civile: (ss) Şt. Vellescu
Dat conform registrului la 3 ale lunei Octombrie anul 1908.
Oficier al Stării Civile (si) Maior C. S[...]
Şeful Serviciului (si)
No. 16420/6 oct. 1908"[7]

O scurtă ştire, înserată în ediţia de seară a publicaţiei bucureştene „Lupta", „organ democrat-radical", alături de informaţii referitoare la răscoalele ţărăneşti, moartea lui Kosuth sau explozia unui vapor în portul Santander, ne lămureşte curiozitatea: „Astăzi la ora 6 a.m. s-a sinucis în casele sale din str. Numa Pompiliu, 23, d-nul Nicolae Cioflec. Motivul sinuciderei nu se cunoaşte."[8]

Astfel explicaţia interesului pentru cauza decesului lui Nicolae Cioflec capătă înţeles, căci fiul său, Virgil Cioflec, înceta din viaţă în circumstanţe asemănătoare, în anul 1948, tot în a doua decadă a lunii martie. Mai adăugăm, pe acest subiect, ca o consecinţă a tragicului eveniment, faptul că fiul va înstrăina destul de repede casele din strada Numa Pompiliu în care locuise

Monumentul funerar al familiei Cioflec de lângă biserica Mârsa

nefericitul său tată. Tranzacţia avea loc în martie 1896, iar beneficiarul era un anume M. Alexandrescu[9].

Din colecţia de artă donată Clujului de Virgil Cioflec face parte şi tulburătorul portret pictat de Luchian Zenobiei, soţia donatorului, personaj despre care ar fi meritat să se vorbească mai mult.

După examenul de bacalaureat trecut cu bine în toamna anului 1897[10], „d-ra Şanluino Zenobia" se afirma ca un publicist de talent, colaborator al ziarului *Adevărul*, în care, printre altele, realiza rubrica „Impresiuni şi palavre", cu subiecte din artă, întâmplări, locuri şi personaje istorice, sub pseudonimul „Rodica".

Anul 1903 înregistra căsătoria lui Virgil Cioflec cu Zenobia Şanluino, eveniment care deşi fusese anunţat la Bucureşti urma să se desfăşoare la Legaţia României de la Paris. Astfel, între „declaraţiunile de căsătorie primite de la 3-10 aprilie inclusiv corent" de *Monitorul comunei Bucureşti*, la numărul 19 se afla: „D[omnul] Virgiliu Cioflec, june, moşier, dom[iciliat] sub[urbia] Creţulescu, cu d[omnişoa]ra Zenobia Şanluino, june, publicistă, dom[iciliată] sub[urbia] Vlădica"[11].

Fără îndoială că Zenobia Cioflec a fost o femeie pe măsura soţului ei, pe care vremurile şi „coincidenţele tragice" nu au doborât-o şi despre care vom mai scrie.

---

[1] Horia Oprescu, *Corespondenţă*, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1969, p. VIII.
[2] Oana Dimitriu, *În jurul revistei „Viaţa literară şi Artistică"*, în „Angustia", 4, 1999, p. 265-275.
[3] Ibidem, p. 265.
[4] Ibidem, p. 273.
[5] Luminiţa Cornea, *Virgil Cioflec: contribuţii biobibliografice*, Bolintin Vale, Editura Sud, 2021, p. 15-16.
[6] „Voinţa naţională", anul XI, nr. 2800, 16 martie 1894, „ziar naţional-liberal", p. 3.
[7] Arhivele Naţionale Istorice Centrale, Fond Creditul Funciar Rural, 1509/1879, f. 1.
[8] „Lupta", marţi, 15 martie 1894, anul XI, nr. 2247, p. 3.
[9] „Anuarul statistic al oraşului Bucureşti pe anul 1896", Bucureşti, 1898, p. 552.
[10] „Epoca", anul III, nr. 577, 4 octombrie 1897, p. 2.
[11] „Monitorul comunei Bucureşti", anul XXVIII, nr. 15, duminică, 13 aprilie 1903, p. 2.

Repere și margini

Alexandru CAZACU

Panait Istrati (1884-1935), sărbătorit anul acesta de ambele culturi care îl revendică, cea franceză și cea română, este considerat unul dintre „autorii subevaluați” ai literaturii noastre. Poate și pentru că însăși viața lui personală, publică, receptarea cărților sale, toate acestea, stau sub semnul unor sinusoide abrupte biografia concurându-i opera.

Provenit dintr-o mahala a Brăilei, pe care scriitorul o numește „o Sahara a spiritului” cu un tată contrabandist grec necunoscut și o mamă spălătoreasă, termină doar șase clase primare, din care repetă două, apoi practică cele mai modeste profesii și călătorește clandestin prin multe țări. Se implică în mișcările de stânga din România, publică în ziarele destinate proletariatului, organizează greve și devine cunoscut în cercurile apărătorilor celor slabi plasați social. Cu ocazia urmării unui tratament medical în Elveția, unde se află ilegal, învață limba franceză cu dicționarul și citește tot ce-i cade în mână. Aflat la Nisa, ca fotograf itinerant, presat fizic și psihic de boală, datorii și de moartea mamei sale, are o tentativă eșuată de sinucidere nu înainte de a trimite scriitorului Romain Rolland, pe care îl admira, o patetică scrisoare. După ceva peripeții epistola ajunge la laureatul premiului Nobel care îi cere să nu se mai lamenteze și să scrie. Și la patruzeci de ani, în 1923, Panait Istrati debutează furtunos în revista *Europe*, descoperitorul și protectorul său literar considerându-l „un Gorki al Balcanilor”. Romanele *Kyra Kyralina*, *Moș Anghel* și *Codin*, parte a ansamblului de romane care cuprind poveștile și copilăria lui Adrian Zografi, dar și volumele independente *Ciulinii Bărăganului* sau *Neranțula* îl transformă pe Panait Istrati într-un adevărat mega-star al literaturii franceze. Are un imens succes de public, dar și de critică, într-un mediu cultural francez extrem de exigent și divers. Nume importante ale culturii universale se exprimă cu entuziasm despre atipicul scriitor: André Malraux, Joseph Kessel, Ernest Hemingway, Henry Poulaille, J. B. Severac. Jean Michel Palmier și alții. Este tipărit în tiraje amețitoare și tradus în 30 de limbi. În limba română mare parte din scrieri sunt traduse chiar de el.

Afișul românesc al filmului

Apropierea de ideile extremei stângi, Istrati fiind un om a cărui simpatie pentru cei „umiliți și obidiți” îl plasează în zona unei stângi native, nu ideologice, atrage simpatia regimului de la Moscova care îl invită pentru o lungă perioadă să viziteze U.R.S.S. împreună cu alți scriitori, printre care și Nikos Kazantzakis, care-i va deveni un important interlocutor.

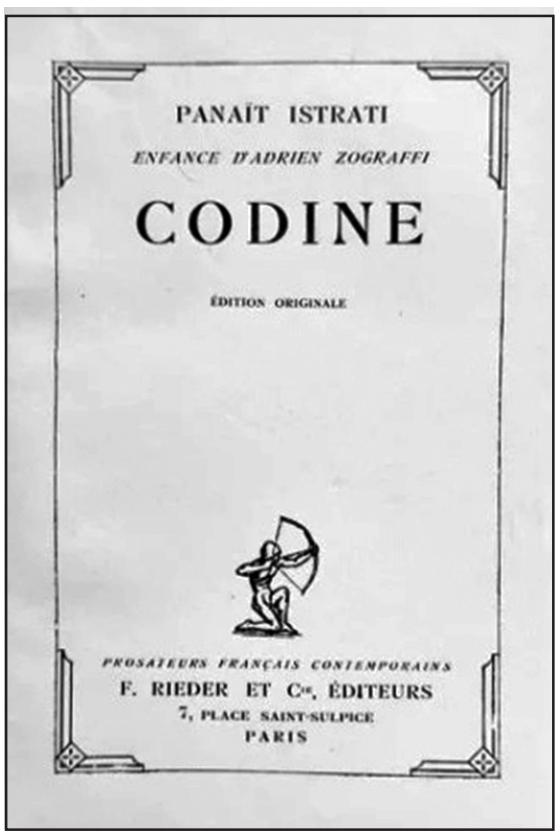
Dezamăgit de raportul dintre ideile comuniste și aplicarea lor în realitatea din teritoriul vizitat, publică *Vers l’autre flamme* unde descrie într-o „spovedanie a unui învins” modul în care în țara egalității se exploatează de către nomenclatură și partidul unic chiar cei care ar fi trebuit să fie beneficiarii modelului sovietic. Mulți istorici consideră că Istrati este primul scriitor care a denunțat utopia comunistă. Volumul provoacă un imens scandal și din acel moment răsfățatul scriitor devine nefrecventabil, reprezentând un caz politico-literar care și azi suscită dezbateri. Intelectualii francezi de stânga (care până la apariția cărții erau amici cu autorul) îl dezavuează, structurile comuniste internaționale (cominternul) își pun „mașina de presă” în funcțiune, calomniindu-l. Romain Rolland (având opțiuni și relații personale cu regimul de la Moscova) nu îl mai sprijină, nimeni nu îi mai solicită colaborarea, devine repede un proscris. Revine în țară unde spre finalul vieții colaborează la un cotidian foarte apropiat de extrema dreaptă. Moare la nici cincizeci și unu de ani, la București, răpus de tuberculoză, evitat de mulți, după ce ani buni „cucerise Parisul” și devenise cel mai tradus scriitor român de beletristică.

Opera acestui *écrivain vagabond*, care nu întâmplător aprecia personajul Charlot interpretat de Charlie Chaplin, constă într-o literatură a propriei biografii, adoptată atât de publicul de elită, dar și de cel larg. Arealuri dunărene aflate la intrarea în modernitate, conținând reminiscențe medievale, sunt prezentate fără menajamente. F.M. Dostoievski, Tolstoi, Albert Camus, dar și Camil Petrescu sunt reperabili în romane istratiene unde marginali temperamentali, deși împinși de centrifuga istoriei sunt vrăjiți de „jocul ielelor” sub forma unor idei generoase și spun adevăruri incomode. Tensiunea secundar-centrală din paginile „scriitorului care nu aderă la nimic”, cu un temperament febril-exaltat, este permanentă. Dar tocmai datorită ei s-a produs transgresarea propriei culturi folosindu-se de însăși bagajul și trăsăturile acesteia.

Dincolo marea apetență pentru vizual a operei istratiene, ecranizările după scrierile sale au fost puține și încă se lasă așteptate. Adaptarea „Kira Kiralina” este regizată în 1924, în URSS, de Boris Glagolin, apoi în 1993 de cineastul maghiar Maár Gyula cu titlul „Balkán ! Balkán !” și de Dan Pița în 2014. Louise Daquin și George Vitanidis pun în scena coproducția „Ciulinii Bărăganului” în 1957.

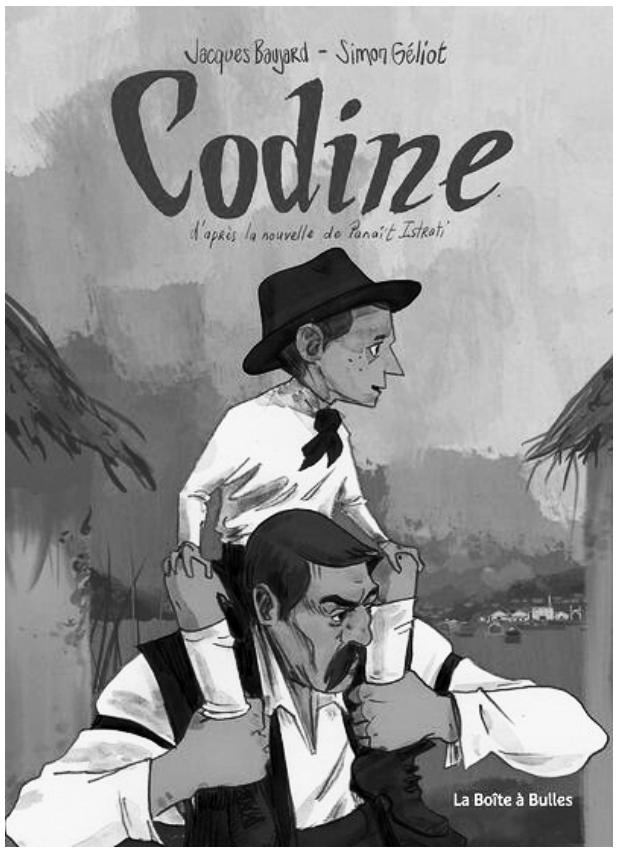
Dar filmul care reușește într-o măsură onorabilă să redea spiritul literaturii scriitorului este „Codine^ din 1962 regizat de Henri Colpi (1921-2006). Cineastul franco-elevețian rămâne un inovator în editarea filmelor utilizând acea „tehnică invizibilă”, aferentă filmelor clasice holywoodiene. El a lucrat cu Alain Resnais, Henri Clouzot, Shuji Terayama și alții. În 1960 regizează „Ausssi long absence” care îi aduce un premiu la Cannes. Anul următor, un producător francez, Samy Halfon, dorește să realizeze o ecranizare a lui Panait Istrati, care începea încet să fie reevaluat și chiar antamase ca filmările să aibă loc în Turcia. Doar că discuția cu un responsabil al cinematografiei din România, la acel moment criticul literar Paul Cornea, îl face să realizeze o coproducție franco-română, iar locurile de filmare să fie chiar cele despre care Istrati a vorbit în romanul său. Lucrul cu echipa din Hexagon, cu producătorul și regizorul francez, a fost pentru cinematografia locală de atunci o adevărată lecție de profesionalism și eficiență fără a face rabat la aspectul artistic.

În Comorofca, cartierul mărginaș și rău famat al Brăilei de la începutul secolului douăzeci, se mută tânăra spălătoreasa Joița, adusă candid pe ecran de actrița helvetă Nelly Borgeaud, cu fiul ei Adrian, orfan de tată, jucat onorabil de copilul Adrian Răzvan Petrescu. Acesta se întâlnește întâmplător cu temutul Codin, un fost ocnaș care săvârșise o crimă pasională, având o înfățișare și o putere herculiană. Personajul este dealtfel inspirat din realitate. Interpretul lui Codin a fost găsit după lungi căutări în persoana

Ediția princeps a romanului din 1923

profesorului de limba română Alexandru Virgil Platon, vocea fiindu-i dublată de Emanoil Petruț. Așadar un actor neprofesionist, care sub bagheta lui Henri Colpi va face rolul vieții lui redând bine pe ecran spiritul eroului său. Băiatul află cu această ocazie că uriașul este vecinul său care seară de seară își bate mama, pe bătrâna Anastasia și o alungă să doarmă afară pentru că aceasta îl vânduse de mic unui negustor ca băiat de prăvălie și îi lua toți banii câștigați. Societara teatrului parizian Germanine Kerjean va interpreta corect o întunecată mama Anastasia. Pe măsură ce discută și se cunosc, copilul bine crescut și sălbaticul Codin dezvoltă o amiciție sinceră, cei doi devenind „frați de cruce”. Adrian reușește să-l îmblânzească pe gigantul cartierului prin inocența și candoarea sa. Codin primește din partea lui copilului o afecțiune pe care Goliatul mahalalei nu a cunoscut-o niciodată, iar adultul îl ajută pe Adrian să se maturizeze, suplinind un rol patern. Revoltat contra injustiției sociale, dar încrezător în solidaritate, Codin este amantul Irinei, *belle fille légère*. Frumoasa și distinsa Françoise Brion dă viață pe ecran acesteia, într-un rol jucat cu inteligență și emoție. Prieten „de moarte și de sânge” cu Codin este și Alexis, un lucrător în port și bun cântăreț, boem și labil psihologic, întruchipat cu duplicitate pe ecran de Maurice Sarfati. Viața în acest cartier al

Romanul grafic apărut în 2018 în Franța

orașului, unde imperiile își prelungeau crepusculul, își schimbă dinamica atunci când sosește holera. Teribila maladie obligă oamenii să fugă din oraș., iar Codin își relevă forța morală: el îi evacuează pe toți cei dragi lui, având grijă de fiecare. Mama lui Adrian îi datorează chiar viața, fiind salvată in extremis de Codin prin frecții cu alcool. Dar acesta află că Irina îl înșeală cu Alexis. Codin omoară din nou, pe prietenul său cel mai bun, fuge și stă ascuns pentru o vreme. Revine sălbăticit din pribegie, fiindu-i dor de cei cunoscuți. Sosește mai întâi la Adrian și la Joița, apoi la bătrâna sa mamă care noaptea îl va ucide într-un mod atroce: turnându-i ulei încins pe gură în timp ce dormea. Toate aceste tragice întâmplări devin pentru Adrian un dur și impresionant *passage à un autre âge*. De asemenea, Mișu Fotino și Mihai Mereuță, Dorin Dron și Victor Moldovan, în apariții scurte, dar bine conturate, conferă prin jocul lor acea atmosferă specifică ficțiunii create de Istrati.

Filmul primește la Cannes, în 1963, două premii: pentru cel mai bun scenariu conferit lui Yves Jamiaque, Henri Colpi și Dumitru Carabăț, respectiv premiul comisiei superioare tehnice pentru tehnica imaginii color aflată sub girul operatorilor Marcel Weiss și Stefan Horvath. Succesul de critică al filmului nu a fost urmat și de un succes de public. Nu este nimic excesiv sau vulgar în această peliculă, unde povestea se subordonează atmosferei pline de gravitate și robustețe senină a romanului. O umanitate subordonată pasiunilor, unde inocența funciară a povestirii este dată de derularea poveștii prin ochii copilului Adrian Zografi, care devine instrument de recepție și redare a unui univers foarte particular. Un film plin de sensibilitate, echilibru și limpezime. De menționat că Henri Colpi va regiza o altă coproducție în Romania, *Mona, l’étoile sans nom*, după piesa lui Mihail Sebastian „Steaua fără nume”.

Relativ recent s-au făcut paralele între acest film și cel al lui Emir Kusturica, *Pisica neagră, pisica albă*, prin elementele comune ce le leagă: fluviul Dunărea și un nivel balcanic de violență și melancolie, pasiune și nesocotință melodioasă, superstiții, ruralitate urbană cu animale, praf și noroi pe strada principală, cruzime, dar și efuziuni sentimentale unde grotescul și sordidul se regăsesc în gesturi sincere. O lume anticameră pentru Orientul leneș ce se furnizează spre autocunoaștere.

Istrati arată cum umanitatea, acea „picătură de sublim” exprimată prin prietenie, încredere, ajutor și chiar sacrificiu există chiar în zone sărace și în inimi sălbatice. Iar ieșirea ei din arrière-plan nu ține neapărat de tipul de mediu social, ci mai degrabă de dorința acelui mediu de a se înțelege pe sine în raport cu un reper central, fără a idolatriza zona de referință. O străduință a periferiei de-a se judeca cu instrumentele centrului pentru a se reinventa pe cât posibil sub auspiciile valorilor perene mereu aclamate și prea des uitate. O (re)considerare pe multiple planuri a marginii în relație cu punctele cardinale ale naturii umane. Iar filmul discretului regizor Henri Colpi ilustrează bine acest tip de analiză.

La Pulce, de Georges Feydeau
Regia Horațiu Mălăele

Mona Dobrișan

În franceză, când cineva îți pune puricele în ureche înseamnă că ți-a trezit suspiciunea ca și cum puricele ți-ar șopti să nu ai încredere.

Francezul Feydeau creează un univers pestriț, viu, pus pe șotii. Toată lumea fuge după toată lumea și fug unii după alții... Autor celebru pentru farsele și vodevilurile sale, scrie „Puricele în ureche” în 1907. Nu are egal când vine vorba de a schița cu acuratețe obiceiurile contemporanilor săi și viața licențioasă a clasei proprietare și a patriarhatului mic-burghez. El ne face complici la secretele sale. Montarea pieselor sale, neapărat ritmata, este deloc ușoară chiar și pentru regizorii experimentați.

Fiu al romancierului Ernest Feydeau, tânărul Georges a scris 39 de piese, dar a fost și regizor. Tema lui preferată sunt eforturile casnice ale unei soții sau soț adulter de a-și ascunde escapadele amoroase și întâlnirea personajelor care se evită reciproc.

Comedie spumoasă, jucată de ani buni pe scena Teatrului de Comedie, „La Pulce” are o distribuție de excepție: Ștefan Bănică Jr., Emilia Popescu, Teodora Stanciu, Valentin Teodosiu, Lucian Ionescu, Gelu Nițu, Angel Popescu, Dan Rădulescu, Marius Drogeanu, Bogdan Cotleț, Bogdan Ghițulescu, Ana Maria Turcu, Mihaela Măcelaru, Ruxandra Grecu, Domnița Iscru, Șerban Georgevici.

Piesa, condimentată genial de autor, dar și de chichițe actoricești, este jucată matematic, astfel încât spectatorul râde fix o dată la două secunde. Pentru o piesă de peste o oră și jumătate înseamnă o porție considerabilă de râs sănătos.

Decorul Licăi Manțoc oferă prin eleganță și versatilitate mediul propice itinerariului comic al personajelor.

Muzica (Vlaicu Golcea) însoțește parcursul piesei structurată pe Comedia del Arte.

Acțiunea piesei se petrece la Paris unde Raymonde Chandebise începe să se îndoiască de fidelitatea soțului ei, lovit de impotență (subit, dar ireversibil). Împreună cu o bună prietenă concepe o scrisoare ce este trimisă ca din partea unei necunoscute. Soțul ei, nefiind interesat, își trimite cel mai bun prieten. Din acest moment se iscă nenumărate încurcături amuzante. Fiecare personaj devine deopotrivă farsor și păcălit. Distribuția duce totul cu chef de joc, iar montarea lui Horațiu Mălăele capătă dinamică, varietate și, evident, aplauze.

Noi convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (XVII)

Să nu-L mințim pe Dumnezeu !

Luminița Cornea: Popasul duhovnicesc, asupra căruia vă rog să ne oprim, ne pune în față *Pilda celor chemați la cină* (Luca 14, 16-24). Mântuitorul Iisus Hristos a spus această pildă zicând că un om oarecare a făcut cină mare și a chemat pe mulți. Apoi, a trimis pe slujitorul său care le-a spus celor chemați: *Iată, toate sunt gata* !, dar cei chemați au început să-și ceară iertare. Primul dintre ei a spus: *Mi-am cumpărat țarină și trebuie să merg s-o văd, te rog, iartă-mă !* Celălalt a spus: *Mi-am cumpărat cinci perechi de boi pe care trebuie să-i încerc, te rog, iartă-mă !* Iar cel de-al treilea a spus că femeie și-a luat, de aceea nu poată să vină. Slujitorul l-a înștiințat pe stăpânul casei și acesta, mâniindu-se, i-a zis: *Mergi pe ulițele și-n piețele cetății și cheamă-i pe neputincioși, pe orbi, pe șchiopi*. Slujitorul a făcut cum i s-a cerut, totuși nu s-a umplut încăperea cu acei oameni. Atunci, stăpânul casei a spus: „Ieși la *drumuri și la garduri și silește să intre, ca să mi se umple casa mea, căci zic vouă: Niciunul din bărbații aceia care au fost chemați nu va gusta din cina mea.*" (Luca 14, 23-24)

ÎPS Ioan la Întorsura Buzăului, 29 octombrie 2023

Înaltpreasfințitul Ioan: De ce a făcut cină mare bogatul acela ? Hristos Domnul spune că i-a chemat pe mulți. Pe cine a uitat să cheme ? Pe cei săraci, pe orbi, pe șchiopi. Deci, omul acesta bogat a vrut să vadă dacă și cât este el de iubit și de respectat în cetate, de aceea le-a oferit această cină și, spre surprinderea lui, iată, aflăm că cei chemați l-au refuzat. Unul a spus că și-a luat țarină și că trebuie să meargă să o vadă. Celălalt a zis: *Mi-am cumpărat cinci perechi de boi, trebuie să-i încerc, nu pot veni, iartă-mă !* Celălalt a zis: *Femeie mi-am luat și nu pot veni*. Să vedem ce-o fi în cele trei răspunsuri sintetice. Din ele rezultă *minciuna celor chemați*. Contextul parabolei era la cină. Ce om, dacă și-a cumpărat o țarină, se duce noaptea cu felinarul să vadă cum arată țarina lui ! Minciună ! Celălalt și-a cumpărat cinci perechi de boi. Cum își încercau părinții noștri boii ? La plug, ca să vadă dacă trag. Cine ară noaptea ? ! Iar, minciună. Celălalt, care și-a luat femeie, a spus: *nu pot veni*. Și aici, minciună. În perioada și în contextul în care Mântuitorul spune această parabolă eram în contextul lumii sclavagiste, când femeia nu avea niciun cuvânt, niciun drept în fața soțului – iată, deci, o altă minciună.

Oare cum acei oameni l-au mințit pe omul care le oferise cină ? Oare sunt și printre oameni care nu mint pe un anumit om ? Dar mi-e teamă că sunt printre noi oameni care-L mint pe Dumnezeu ! Cel care nu împlinește cuvântul lui Dumnezeu și-l ascultă pe acela, îl minte pe Dumnezeu. Cel care, în timpul Sfintei Liturghii, altceva își găsește de lucru, și îi dă răspuns îngerului lui Dumnezeu care îi bate la ușa inimii, dimineața: *Vino, frate, și tu la sfânta biserică să te întâlnești cu Hristos !* Și i-a răspuns: *Spune-I lui Hristos, când te duci înapoi la biserică, că trebuie să mă uit la televizor sau trebuie să mă uit pe internet...ceva*. Să nu-L mințim pe Dumnezeu !

În parabola despre care vorbim, totuși apare că aceia au mințit un om și n-au fost bine apreciați de stăpân. Dar, zic eu, oare cum vom fi judecați noi dacă L-am mințit pe Dumnezeu de atâtea ori în viața noastră ? Știți foarte bine că Dumnezeu este deasupra intertextului minciunii și știe adâncul sufletului fiecăruia dintre noi, când îl mințim. De aceea, să nu-L mințim pe Dumnezeu și să nu-i mințim nici pe semenii noștri. Oare o mamă își minte pruncii pe care i-a născut ? De aceea și noi să ne ferim de acest păcat care se numește minciună. Pentru că...cine este tatăl minciunii ? Satana este tatăl minciunii. El a fost cel dintâi care L-a mințit pe Dumnezeu și s-a prăbușit.

Iată că, prin această parabolă, ne mai descoperă Dumnezeu nouă, celor de astăzi, și o altă lume pe care n-o vedem de multe ori: lumea săracilor, lumea celor necăjiți, lumea orfanilor.

Am să vă grăiesc despre un paradox: orbii ne văd pe noi, iar noi nu-i vedem pe orbi. Cugetați puțin la cuvântul acesta ! Ați văzut atâtea tămăduiri de orbi săvârșite de Hristos și îl vedeau: *orbii îl vedeau pe Hristos*, iar contemporanii săi, martori la tămăduirile săvârșite, nu-L vedeau pe Hristos. De aceea, rețineți cuvântul acesta: orbii ne văd pe noi, însă noi nu-i vedem pe ei. Nu vedem lumea suspinelor și lumea durerilor din viața aceasta.

Mergi și-i silește !

Îps. Ioan: Mai este un cuvânt foarte aspru în această evanghelie: mergi *și-i silește !* Cum ar fi aceasta: *ne silește* ? Dumnezeu ne silește să ne mântuim sau ne-a lăsat în cugetare liberă și pe noi în viața aceasta ? Dumnezeu ne-a lăsat liberi să alegem încotro să mergem, dar când Dumnezeu te silește să intri pe ușa bisericii este semnul profund că te iubește din adâncul ființei Sale. Nu vrea să te pierzi. Ia, spuneți-mi, mamelor, când nu vă ascultă, câteodată, copiii, nu-i siliți să stea mai mult în fața cărții sau în alte situații îi siliți să facă anumite lucruri pe care ei la vârsta aceea nu prea le înțeleg ? Ei ! Când își silește mama pruncul, îl iubește sau îl urăște ?

Iubiți-vă pruncii ! Siliți-i în dragostea de mamă să se apropie de Hristos Domnul !

Doamne, pe câți mai silește Dumnezeu pe pământ în iubirea Lui să se întoarcă la El și, de multe ori, ne silește printr-un necaz, printr-o durere, printr-o încercare mai grea. Și cred că pe mulți dintre noi ne-a silit Dumnezeu să venim la El, prin diferite încercări ale vieții. Vedeți cât de amplă, de bogată este pedagogia lui Dumnezeu !

Doamne, dacă nu te ascultăm ca pe un pedagog suprem, silește-ne întru iubirea Ta să umblăm pe cărarea mântuirii !

A consemnat Luminița Cornea

Mirela-Maiana Mladin

gânduri printre rânduri...

Un an într-o zi

De obicei oamenii sunt tentați să creadă că științele exacte nu au nimic de-a face cu sentimentele. Incorect. Vă dau un singur exemplu. În fizică se vorbește despre procese reversibile și procese ireversibile. Ei bine, când auzim despre un proces că este ireversibil, nu cumva avem – în mod involuntar, inconștient și inevitabil – un sentiment de teamă ? Cred că până la urma urmei este și normal, căci pe noi oamenii, tot ceea ce se petrece fără cale de întoarcere, ne sperie. Teama de ireversibil este ca frica de necunoscut, ca frica de tot ce este definitiv, ca frica de moarte. În știință de pildă, moartea este ireversibilă. Ce vreau eu să spun e că e degeaba tot – degeaba știința, degeaba sentimentele, degeaba literatura, degeaba orice – dacă copiii se droghează. Ce fel de lume e aceasta – în care copiii se droghează ? Cum am ajuns aici ? Vorbim acum de droguri – dar până acum nu am știut ? Cine trebuia să știe și nu a știut ? Cum s-a ajuns aici ? Ce ne mai poate ajuta ? Ce ne mai poate salva ? Să dăm timpul înapoi ? Timpul – este ireversibil !

Ies din casă, pe străzile din București, cu oameni răvășiți – răvășiți ca și mine. Intru în Catedrala Sfântul Iosif. Nu sunt catolică, dar nu contează. E liniște în catedrală. Mă adun – și plec. În vitrina cu cărți de lângă catedrală sclipește un titlu: *Gânduri pentru fiecare zi.* Îmi zic: Nu cred că vreau acum gânduri din cărți, întâi să văd ce fac cu gândurile mele. Dar mă răzgândesc brusc în clipa când citesc numele autorului: Vladimir Ghika. Intru – cumpăr cartea.

O citesc toată odată, nu o pot citi așa cum ar fi trebuit – câte un gând pe zi timp de un an de zile. Aș fi vrut să pot, însă la cum trăim noi azi, eu n-am putut. Mai știm noi azi ce va fi mâine ? Avem noi azi vreo clipă de răgaz, de liniște, de pace, de siguranță – ca să ne putem gândi azi la ce va fi mâine ? Deci am citit cartea așa cum am putut: în mod dezordonat, așa cum și trăiesc. Am citit un an într-o zi. Am găsit în carte și liniște și neliniște, și speranță și disperare, și mai presus de orice – puterea de a merge mai departe, orice ar fi, puterea de a crede, oricum ar fi lumea de jur împrejurul meu.

De fapt probabil cărțile sunt ca și oamenii: cu unele rezonezi de la primul cuvânt, cu altele nu reușești să rezonezi nici până la ultimul cuvânt. Cu siguranță există o chimie și între un om și o carte, aidoma chimiei dintre un om și alt om. Cartea *Gânduri pentru fiecare zi* este o carte cu care am rezonat de la primul cuvânt. Vor fi desigur alții care nu vor rezona cu ea nici până la ultimul dintre cele 365 de gânduri. Totuși și acestora din urmă le va rămâne libertatea de a împărți gândurile lui Vladimir Ghika din carte, în gânduri pentru noi, gânduri pentru el însuși, gânduri pentru nimeni; gânduri pentru acum, gânduri pentru atunci, gânduri pentru niciodată; gânduri pentru aici, gânduri pentru acolo, gânduri pentru niciunde.

Unii vor citi cartea, alții nu o vor citi. Și pentru unii și pentru ceilalți am ales câteva gânduri din carte, la care să reflectăm în puținele noastre clipe de răgaz – și poate vom înțelege mai bine ce ni se întâmplă și de ce:

A ne ignora unii pe alții e o mare greșeală; a ne ascunde unii de alții e un mare păcat; a ne despărți unii pe alții e o crimă.

Vai de acele timpuri și de acele ființe cărora trebuie să li se aducă aminte, dacă nu se poate altfel, că a iubi este, cel puțin, o datorie !

Nu există sminteală mai mare decât aceea de a crede că i se poate face vreun bine omului fără a-l iubi.

Decăderea iubirii e cauza tuturor relelor din lume.

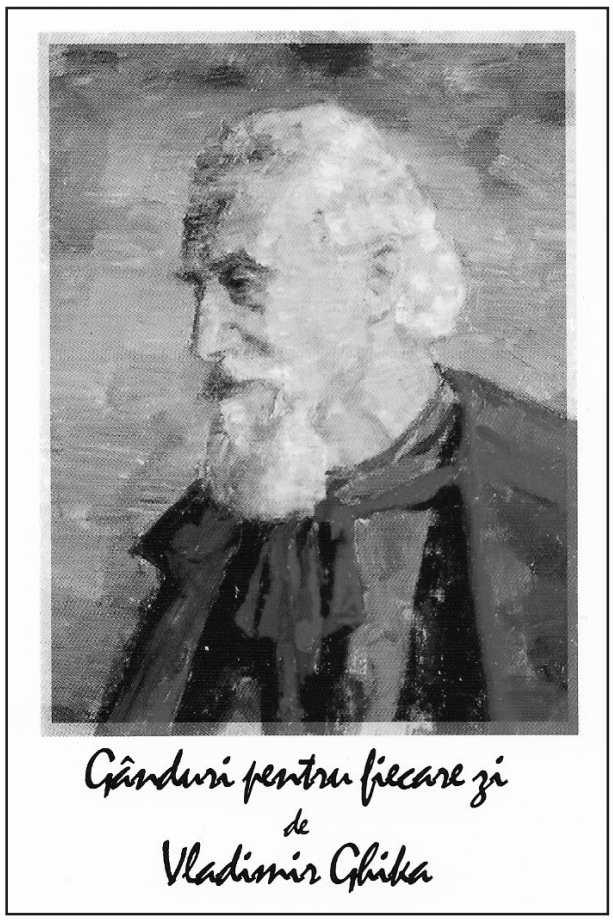
A iubi înseamnă să suferi cu celălalt și e bine să iubești chiar dacă mori din iubire.

Deschid televizorul – știri. Despre azilele groazei. Bătrânii neiubiți de nimeni. La fel ca și copiii din orfelinate, tot neiubiți de nimeni. Dar parcă se vorbise și prin anii '90 despre orfelinate, am uitat ? În azilele groazei se moare – se suferă și se moare. Cui să-i vorbești acolo de iubire ? Mai e loc de iubire ? Mai e loc de vorbit ? Închid televizorul. Caut în carte niște gânduri – poate ne mai ajută să înțelegem ce-i cu noi:

Mulțumesc este un cuvânt pe care trebuie să știm să-l dovedim, nu ajunge doar să-l rostim.

Să nu ne uităm înapoi decât pentru a merge mai bine tot înainte.

Toată puterea trecutului izvorăște din aceea că a fost prezent și a voit să fie viitorul.

Trecutul e o taină, prezentul un secret, viitorul o enigmă și toate acestea rămân înlănțuite.

Spre realitatea de mâine e bine să mergem nu cu vise, ci cu forțe.

Ființa cea mai greu de suportat care ne poate ieși în cale este un imbecil mulțumit de sine însuși.

Și iarăși văd știrile la televizor. Droguri, războaie, crime și violuri. Asta e viața noastră ? ! Pentru asta ne-am născut ? ! N-a fost oare de ajuns covidul, pandemia, cu morții îngropați dezbrăcați, în saci negri de plastic ? Acum vedem și medici de la ATI care scad doza de noradrenalină, pacienții mor, iar nouă ni se spune că s-a dorit să se elibereze paturi și să se eficientizeze activitatea secției. Mut pe alt post – ce văd ? Camioane și vagoane de tren intră în țară și ne aduc deșeuri de aiurea. Iar în universități, profesori care hărțuiesc sexual studente. Închid televizorul – nu mai vreau știri. Știri horror ! Iau cartea. Alte gânduri – poate ne ajută să înțelegem de ce, de ce așa:

De obicei omul începe prin a nu face ceea ce trebuie și sfârșește prin a face ceea ce nu trebuie.

A face lucrurile la întâmplare este rețeta care poate atrage asupra noastră mari nenorociri.

Viața e altfel decât o visam, mai ales pentru că și noi suntem altfel decât ne credeam.

Pe cei pe care nu-i poți face să cunoască adervărul, învață-i cel puțin să nu-l disprețuiască.

Ce ar fi dacă, pe neașteptate, conștiința ta ar începe să vorbească cu voce tare și în fața tuturor ?

E ușor de spus ce ar trebui făcut, însă și mai ușor ce ar fi trebuit făcut, dificil și rar, dar util, este să poți spune ce trebuie făcut, și încă pe loc.

Am fi tentați să credem că toate aceste gânduri aparțin epocii noastre. Nicidecum.

Monseniorul Vladimir Ghika s-a născut în 1873 la Constantinopol, fiu al principelui Ion Ghika (ministru plenipotențiar al României în Turcia) și nepot al ultimului domnitor al Moldovei – principele Grigore V. Ghika Vodă (1849-1856). Botezat în Biserica ortodoxă, în 1877 se întoarce în România împreună cu familia sa. În 1902 face profesiunea de credință catolică, eveniment despre care notează în cartea sa următorul gând: *Din toată inima: vreau să devin catolic ca să fiu un ortodox mai bun.* În 1923 este hirotonit preot. A fost singurul care a primit de la Vatican dezlegare să susțină slujba atât în rit catolic cât și ortodox. A promovat ecumenismul și a nutrit dorința de a vedea înfăptuirea unirii dintre Biserica ortodoxă și cea catolică. În 1948 refuză să plece cu trenul regal.

În anul 1952 este arestat în plină stradă. În același an, Papa Pius al XII-lea adresează episcopilor, clerului și poporului din România următorul mesaj: *Dorim să sărutăm lanțurile acelora care, pe nedrept întemnițați, plâng și suferă din pricina atacurilor împotriva religiei.*

În 1953 are loc procesul, nu acceptă avocat, se apără singur.

În 1954 moare la închisoarea Jilava la vârsta de 81 de ani**.** Ultimele sale cuvinte au fost: *Mor cu conștiința împăcată că am făcut tot ce am putut, deși nu întotdeauna tot ce a trebuit pentru adevărata Biserică a lui Cristos, într-o perioadă tristă pentru țara mea și pentru întreaga lume civilizată.*

În 2013 este beatificat, devenind Fericitul Vladimir Ghika. Cel care s-a născut prinț, a devenit preot și a murit martir, a fost primul român beatificat de Papa Francisc, la două săptămâni după ce acesta a devenit Suveran Pontif. În predica trimisului papal Cardinalul Angelo Amato, prefect al Congregației pentru Cauzele Sfinților, rostită la București la beatificarea Monseniorului Vladimir Ghika, acesta a spus*: În 18 noiembie 1952 a fost arestat, apoi încarcerat la Jilava, una dintre cele mai cumplite temnițe de exterminare. […] Interogatorii lungi și istovitoare de zi și de noapte, bătăi crunte, încât se temea că își pierde auzul și văzul, spânzurări simulate. El a răbdat cu credință și curaj acest martiriu, cu ajutorul rugăciunii. Într-o zi și-a început meditația citând cuvintele lui Iacob: „Locul acesta este sfânt și eu nu știam."* De altfel am găsit în cartea *Gânduri pentru fiecare zi* un gând sfâșietor despre anii de detenție: *Închisoarea nu este altceva decât locul unde sufletul este, în fine, liber să aleagă.*

În același an 2013, rămășițele pământești ale celui care a fost numit *prinț, apostol și martir al poporului român* au fost mutate din cimitirul Bellu ortodox, în altarul lateral stânga din Catedrala Sfântul Iosif din București, unde se află și azi. În cimitirul Bellu ortodox – acest Père-Lachaise al nostru – se poate vedea astăzi, mergând pe aleea scriitorilor (Aleea Mihai Eminescu) către Capela Marghiloman, la Figura 19, locul 1-2, crucea în stil brâncovenesc de la căpătâiul mormântului familiei Ghika, mormânt în care s-a odihnit până în anul 2013 Monseniorul Vladimir Ghika.

Tot în București, în sectorul 1, la intersecția străzilor Gheorghe Demetriade și Emil Pangratti, se află din anul 2004 statuia Monseniorului Vladimir Ghika.

În anul 2019, la ceremoniile oficiate de Papa Francisc pe Câmpia Libertății de la Blaj, au fost beatificați episcopii greco-catolici martiri Valeriu Traian Frențiu, Vasile Aftenie, Ioan Suciu, Tit Liviu Chinezu, Ioan Bălan, Alexandru Rusu și primul cardinal al Bisericii greco-catolice din România, Iuliu Hossu.

Îmi mai arunc o dată privirea pe cartea lui Vladimir Ghika înainte să o pun în bibliotecă. Recitesc câteva gânduri pe care aș vrea să le țin minte:

Viața e frumoasă prin ceea ce este, mai frumoasă încă prin ceea ce ascunde și mult mai frumoasă încă prin ceea ce dobândește.

În timpul vieții adu-ți aminte că trebuie să mori; și în ceasul morții, că trebuie să trăiești.

Pun cartea în bibliotecă, la îndemână, s-o găsesc ușor. Deschid televizorul – știri. Văd ca într-un coșmar – copii flămânzi, copii abandonați, copii traficați, copii abuzați, copii drogați, copii care ucid copii. Copii ca niște îngeri împinși către iad și prăbușiți în iad. Schimb postul – alte știri. Despre migranți traficați. Doamne, chiar am ajuns în iad ?

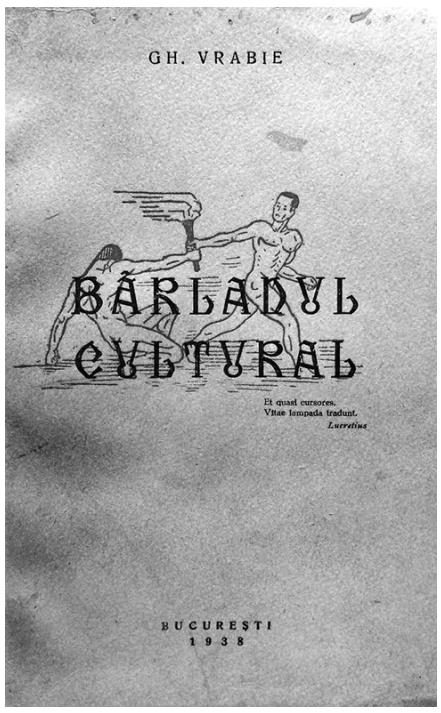
Dar mai apoi mă adun și-mi zic așa – eu, mie: Om trece noi și peste iadul ăsta. Am mai trecut prin multe iaduri. Ne-am rugat, am luptat, ne-am vindecat, ne-am ridicat. Vom învăța iar să uităm, să visăm, să iubim, să trăim...

Un episod din viața culturală interbelică

Ștefan Crudu

Printre puținele documente recuperate din bogata arhivă a regretatului profesor Ion I. Carbarău, se află și prezentarea unei monografii numite „Bârladul Cultural”. Se observă, după ștampilele poștale, că a fost expediată în data de 23 mar[tie] 1938 din Gara de Nord – București și a sosit în Bolintin pe 27 mar[tie] 1938. Este francată cu două timbre poștale: unul cu figura Regelui României Carol al II-lea cu valoarea de un leu și celălalt în valoare de 50 bani cu completarea de „Trimiteri poștale pentru Fondul Aviației”, ambele circulând simultan la acel moment. Adresa destinatarului, cu o grafie deosebită, este: Dsale / Domnului Prof. Ion Carbarău / Com[una] Bolintinul din Vale / Ilfov. Documentul nu are un format poștal consacrat (plic sau carte poștală), ci este o scurtă descriere a monografiei orașului Bârlad și totodată o invitație la cumpărarea acesteia (format A5 tipărit). Pe fila 1 avers, în partea de sus este un desen care reprezintă momentul preluării ștafetei olimpice. Sub acesta, drept motto, este o maximă a lui Lucretius care îndeamnă la transmiterea către generația nouă, prin scris, a faptelor și cunoștințelor înaintașilor, pentru nemurire. În continuare ni se prezintă pe scurt, cartea ofertată spre cumpărare:

BÂRLADUL CULTURAL

este titlul unei monografii a orașului în care ați trăit și v'ați făurit atâtea idealuri și la a cărui viață spirituală ați crescut.

Cele 274 de pagini și 33 de planșe vă reamintesc de oameni și instituții culturale, de care sunteți legat sufletește și a căror faimă a trecut de mult granițele vechei capitale a Moldovei de Jos

Costul unui exemplar este de 120 lei; se poate primi și contra ramburs

Cu cele mai bune sentimente,

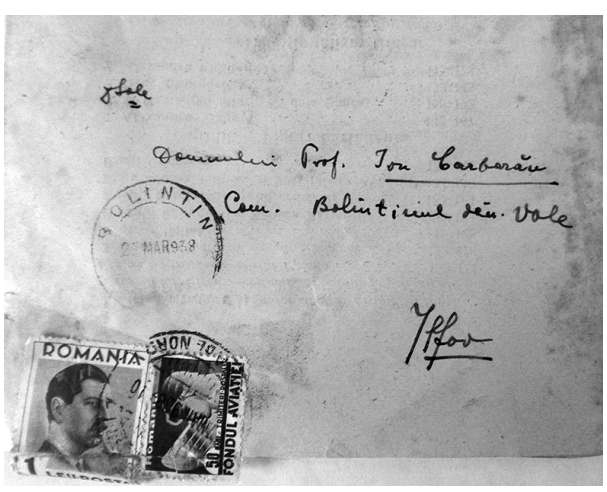
GH. VRABIE

profesor la Seminarul Cernica-Ilfov

Expeditorul intercalează cu un scris mărunt de mână o precizare: „Îți voiu trimite-o, Ioane !”.

Această mențiune ne convinge că cei doi se cunoșteau foarte bine. Posibil să fi fost colegi de liceu, după tonul familiar al exprimării. Mai jos, în colțul din dreapta, completează cu imperativul: „întoarce !”. Ne conformăm și noi îndemnului și găsim apoi pe două pagini cuprinsul monografiei. Se observă bogăția de informații, în general despre viața culturală a Bârladului ce ni se relevă a fi fost deosebit de prolifică. Precizez că în acel moment (1938), Bârladul era centrul administrativ al județului Tutova. În urma reorganizării teritoriale din 1968, părți din el au fost încorporate în trei județe: Galați (cea mai mare parte), Vrancea și Vaslui, unde se regăsește acum orașul municipiu Bârlad. Cuprinsul este deosebit de explicit și sugerează de la început bogăția de informații ce urmează a ne fi prezentate. Prefața este semnată de Nicolae Petrașcu, fratele ilustrului pictor Gheorghe Petrașcu. În prima parte – Bârladul, veche așezare românească – aflăm date despre istoria (vechiul său nume fiind Paloda) și rolul social și politic al orașului. Partea a doua – Bârladul, focar de cultură – este cea mai importantă a monografiei.

De-a lungul a șase capitole, cu titluri sugestive (Cap. I - Tradiționalism cultural; Cap. II - Mesianism ardelean; Cap. III - Figuri bârlădene; Cap. IV - Tradiționalism literar; Cap. V - Contribuția lui Tudor Pamfile; Cap. VI - Perioada post-belică), luăm cunoștință despre vechea școală, despre frații Codreanu, boierii filantropi care au susținut învățământul gimnazial și liceal, despre dascăli renumiți care s-au remarcat în timp. Interesant este că printre personalitățile bârlădene găsim pe Alexandru Vlahuță și pe Alexandru Philippide. Intrăm apoi în atmosfera literară a orașului cu reprezentanții săi de marcă. Printre aceștia și Tudor Pamfile, renumit cercetător de etnografie și folclor. Cu totul surprinzător este numărul mare de reviste literare și ziare locale (ziarul *Sămănătorul*, revista *Gh. Lazăr*, ziarul *Vocea Tutovei*, *Paloda literară*, revista *Ion Creangă* și multe altele). Am menționat că prefața este scrisă de Nicolae Petrașcu, diplomat, scriitor, publicist, memorialist, istoric și critic literar și de artă. Născut la Tecuci, 6 decembrie 1859 și decedat la 24 mai 1941. Familia sa a avut un conac la Nicorești care, în timpul Marelui Război, a fost distrus de artileria nemțească. În „Istoria Literaturii Române de la origini până în prezent”, George Călinescu îl menționează ca un critic literar care prezintă „cu amintiri folositoare personalități cunoscute în timpul vieții sale”. Într-adevăr, a cunoscut îndeaproape mulți scriitori, oameni de cultură și artă iar pentru ca aceștia să nu fie uitați a scris cartea „Mari români. La răscruce de veacuri”, apărută în două volume la editura Paul Edition, București, 2023. Printre cei pe care-i găsim în primul volum se află și Dimitrie Bolintineanu, pe care-l omagiază la 60 de ani de la moarte (1932) deplângând sincer uitarea acestuia. „Uitarea poetului Bolintineanu este o greșeală... El a fost un mare poet al timpului său. Versurile lui au stăpânit sufletele părinților noștri între 1840 și 1865, provocându-le admirația și entuziasmul mai mult decât oricare poet de pe vremea aceea. Ei cântau și recitau elegiile și legendele lui ca pe niște rugăciuni zilnice”. Tot N. Petrașcu, dovedind o mare admirație pentru poetul nostru, a publicat în 1932 o monografie intitulată „Dimitrie Bolintineanu”. Dacă despre expeditor (Gh. Vrabie, profesor la Seminarul Cernica-Ilfov) nu avem date suficiente, despre destinatar avem din plin. Ion Ioniță Carbarău s-a născut la 15 septembrie 1906 în comuna Prisecani, jud. Tutova. A urmat liceul de băieți „Codreanu” din Bârlad cu bacalaureat. Studii superioare la Universitatea din București, Facultatea de filozofie și litere. Două diplome de licență: în filozofie și litere, filologia modernă. A urmat și seminarul pedagogic universitar Titu Maiorescu din București. Așadar trei licențe. Iar primul său loc de muncă a fost la Școala de meserii (ulterior Gimnaziul industrial) Bolintinul din Vale, Ilfov, ca și profesor suplinitor partea literară (conform unei autobiografii din 1948). Apoi tot suplinitor la școala elementară ciclul II la română și istorie. O situatie ingrată și nedreaptă. Simultan este îndrumătorul activității culturale din comună și abia din 1952, odată cu înființarea Școlii Medii Mixte devine profesor titular de limba română. Abia acum se impune drept cel mai bun profesor și totodată excelent pedagog (mi-a fost și diriginte). În mod sigur că el a cumpărat monografia și a avut-o în uriașa bibliotecă personală. Posibil că i-a fost model pentru viitoarea monografie a Bolintinului din Vale, pentru care s-a informat din documente, de la bătrânii satului, de la frații boieri Constantin și Athanasie Bolintineanu și din diverse alte surse. Cererile de sprijin către autorități nu au găsit răspuns înainte de 1990. S-au păstrat „semințele” care au încolțit și prins viață abia în 2017. La acest moment, cartea este o raritate bibliofilă. Exemplarul deținut de dl prof. Ion Carbarău a dispărut. Noi o căutăm în continuare ca pe o „rara avis”. Rămânem cu documentul despre care am vorbit mai sus.

Pelerinul Bolintineanu

Niculae SUCIU

Omul, prin natura sa, dorește să călătorească. (Aristotel)

Cunoscut de marele public ca poet, Dimitrie Bolintineanu a fost și un pasionat călător prin țară și pe alte meridiane. Majoritatea acestor călătorii le-a făcut în exilul impus de turci „unora din conducătorii revoluției din 1848 din Țara Românească, printre care era și Bolintineanu”, scrie Ion Drăgoescu în „Călătorul Bolintinean” din „Almanah Turistic”, 1966, p. 152-153. El enumeră principalele țări, ținuturi și localități cu vestigii istorice și geografice, consemnate în scrierile vechi, pe care Bolintineanu le-a vizitat în decursul celor zece ani de exil. Este menționată și lunga călătorie, în 1853, în Palestina și Egipt.

Menționarea de către etnologul Ioana-Ruxandra Fruntelată în articolul „Despre actualitatea modelului Bolintineanu” a „substanțialului eseu semnat de George Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*” m-a îndemnat să recitesc cu bucurie însemnările din almanahul sus-menționat, din „Almanahul Tribuna ’80" (redactor-șef: Dumitru Radu Popescu) și să parcurg cu nesaț din nou cele 180 de pagini din scrierea lui Eugen Popa, *Jurnalul egiptean*, Editura Sport-Turism, 1988.

În „Almanahul Tribuna ’80", p. 42-45, Georgeta Antonescu realizează o amplă descriere, prezentând date despre viața lui D. Bolintineanu (1825-1872), informații despre studii, despre activitatea din diferite domenii, despre vasta operă, menționând titlurile și anii apariției scrierilor, nominalizând autorii referințelor critice. Autoarea notează că, în preajma revoluției din 1848, „Bolintineanu evoluează [...] spre poezia patriotică de inspirație istorică și socială”.

Parcurgând din nou filele *Jurnalului egiptean*, rămâi fascinat de amploarea descrierilor, de volumul de date istorice privind vestigiile a căror existență depășește milenii. Autorul, Eugen Popa, scrie în „Cuvânt înainte”: „Marea atracție a Egiptului constă în împletirea dintre trecutul său și prezent, dintre culturi, rase și religii, dintre arte vechi și noi...”. În continuare, aflăm că: „Egiptenilor le datorăm unele din primele și cele mai complexe date despre Dacia romană și despre așezările dacilor”. Astfel, vestitul geograf Claudius Ptolemeu menționează că „în Dacia trăiau 15 triburi în peste 40 orașe (așezări)”. Elogiind înaintașii, apropiindu-se de Egipt, Eugen Popa mărturisește în „Preludiu”: „Simt greutatea lecturilor din români iluștri care au fost de-a lungul vremii în Egipt, din mari oameni cărora imaginația și creația le-au fost fecundate de țara și poporul de pe Nil”.

Este imposibil ca autorul *Jurnalului egiptean*, scriind la p. 128 despre legenda „Băii Cleopatrei”, săpată în stâncă, să nu fi citit însemnările și volumele de călătorie ale lui Dimitrie Bolintineanu, din care citează: „Călătorind probabil și el pe aici, poetul Dimitrie Bolintineanu scria în 1856: «Să stăm la această stâncă, ce se prevede-n valuri,/ Aceste băi tăiate în lespezi de granit/ Recheamă o regină ce-n umbra acestor maluri/ Venea să răcorească al ei sân înflorit».” Refuzând oferta lui Octavian de a fi dusă la Roma, în anul 31 î.Hr. s-a sinucis (o variantă: s-a lăsat mușcată de un șarpe veninos). Regina egipteană i-a avut amanți pe doi „lideri” ai acelei lumi: Cezar și Antoniu. Cezar i-a dăruit un fiu.

Exilul de zece ani i-a prilejuit poetului revoluționar pașoptist călătorii în Europa, Asia Mică și Africa. A vizitat obiective istorice și geografice din țări rămase, unele, doar cu numele. Autorul își descrie impresiile și trăirile în broșuri și cărți despre care „marele cărturar care a fost N. Iorga spunea că: «Partea cea mai serioasă va trebui să o căutăm în cele cinci descrieri de călătorie ale lui»”. Se menționează că opera *Călătorii* a fost tipărită, în două volume, la Editura Minerva, în anul 1915, cu o reeditare în 1968.

În 1989, Editura Ion Creangă a tipărit *Legende istorice. Basme*, operă în versuri, posibilă reeditare a cărții *Legende și basme naționale în versuri*, București, 1858 (prima ediție a *Legendelor istorice* apare în 1847, în volumul intitulat *Colecție din poeziile domnului D. Bolintineanu*), cu o prefață de Radu Constantinescu în care autorul aprecia că: „Personalitate complexă, animată de cea mai fierbinte dragoste față de istoria națională, Dimitrie Bolintineanu s-a definit ca unul din cei mai reprezentativi poeți ai epocii sale, dăruit cu pasiunea aspirațiilor fundamentale ale vremii în care a trăit”.

Și Editura Eminescu publică în anul 1971 volumul *Poezii* de D. Bolintineanu, cu mențiunea „Poezii incluse în ediția din 1865". În „Prefață”, D. Păcurariu notează: „Bolintineanu are, incontestabil, opera cea mai întinsă și mai inegală între scriitorii generației sale, ea însumând peste 50 de volume, cuprinzând toate genurile și speciile, de la elegie și idilă, până la epopee și roman”.

Neposedând instrumente digitale de comunicare, pe care nu le agreez, având bucuria de a citi slovele editate pe hârtie, scriu cu plăcere aprecierile pe care memoria le reține din lecturi.

P.S. În anul școlar 1951-’52, când eram în clasa a VII-a, profesorul de limba română, Constantin Login, literat și istoric refugiat din Cernăuți în România, autor al unei *Istorii a literaturii române* (de la începuturi până în zilele noastre), ne-a vorbit cu patos despre poetul Dimitrie Bolintineanu și ne-a prezentat spicuiri din vasta sa operă.

firide basarabene

O mărturie a cărturarului Visarion Puiu

Nicolae SCURTU

Un prelat de mare autoritate morală, religioasă și socială a fost, desigur, și episcopul Hotinului Visarion Puiu (n. 1879, Pașcani, jud. Iași – m. 1964, Picardia, Franța), care, în timpul *slujirii* s-a dovedit a fi o voce inconfundabilă a bisericii naționale.

Instruit și format ca un autentic interpret al *cărților sfinte*, episcopul Visarion Puiu s-a manifestat ca un profund *reformator* al bisericii românești.

La *altar*, cât și prin opera religioasă pe care a scris-o, Visarion Puiu s-a detașat prin ținuta intelectuală, morală și filosofică.

Verbul său *rostit* cu atâta acuratețe și distincție s-a auzit în întreaga Basarabie și în toată Moldova sa natală.

Nu avea teamă *de nimeni* și *de nimic* întrucât avea păreri și convingeri temeinic fundamentate.

Când a simțit că nu mai e nimic de făcut și că uzurpatorii contribuie la *anularea credinței* și la desacralizarea celor *sfinte*, a luat calea pribegiei, de unde nu s-a mai întors niciodată.

Gândurile acestea mi-au fost sugerate de *O lămurire*[1] a sa, din anul 1928, pe când era episcop al Hotinului, în care analizează, cu luciditate, starea ierarhiilor bisericești și deplânge situația în care se afla biserica națională.

Lămurirea aceasta contribuie la clarificarea unor aserțiuni ce se găsesc în cartea lui Teodor P. Păcescu, *Fotografii ortodoxe*, în care, cum era și firesc, figurează episcopul și cărturarul Visarion Puiu.

*

O lămurire[1]

În chestiunea candidării mele, la orice scaun mitropolitan vacant, atât oficialității bisericești superioare, cum și celei politice, din dezgustul profund ce mi l-au produs prin izolarea în care le-a plăcut să fiu lăsat a munci în această eparhie, le-aș arunca, după cuviință, cel mai brutal refuz.

Prietenilor însă și tuturor acelora, care cu bună priință ar crede că m-aș gândi la o asemenea candidare, le sunt dator următoarea lămurire:

N-am gândit niciodată, și nici am arătat cuiva, în vreun chip, dorința de a candida cândva la vreun scaun vacant de mitropolie iar, a năzui astăzi spre un tron mitropolitan de însemnătatea istorică și ierarhică, cum este cel al Moldovei – vorbind de mine – aș socoti, oricând de naiv doritor de slavă deșartă, ori de necunoscător al stării de lucruri din țară și din biserica noastră de acum.

Trăind într-o vreme, în care biserica este fără cârmă, (în 1928) iar viața de stat viciată până a vătăma așa de adânc viața socială, stânjenind cumplit și acțiunea celei mai însemnate instituții a acestui popor, care este biserica, înlăturând învățătura ei, fără a vedea pornind din vreo parte reacția de readucere a vieții morale așa de trebuitoare țării acesteia, evident primirea lesne a cârjei unei asemenea eparhii, pentru mine ar fi o greșeală.

Biserica noastră, fără cârmă, merge pe un povârniș, de la care, ar fi glumeț să credem, că o vor putea opri brațele slabe ale actualei sale ierarhii; iar din această cauză, o porțiune de răspundere mai mare decât aceea ce o port pe umere astăzi, mie îmi este, din toate punctele de privire, peste putință a lua.

De aceea, între eparhia nouă în care mă aflu, în care e drept toate sunt de făcut, și cu toată lipsa de sprijin din partea administrației civile, am totuși bucuria mângâietoare a vedea mijind spre bine unele lucruri, și între o eparhie îmbătrânită, în care sunt atâtea de prefăcut, dar în aceeași lipsă de brațe, unită cu amorțirea clerului și cu piedicile de tot felul ale politicienilor din ea, mi-ar anihila munca, se înțelege, că e mai prudent să rămân în demnitatea de cârmuitor al celei dintâi, deci, episcop de Hotin.

Un singur gând mă îndeamnă adeseori spre slăvitul Iași, dar acela nu-i spre vreun loc vremelnic, cum e și cel mitropolitan de acolo, ci spre împrejurimile lui frumoase în caz de retragere, și spre locul cel de veci în care mi se odihnesc și părinții, pentru când voi pleca din acestea de pe pământ.

Încolo, să se știe, că nimeni și nimic nu mă va putea determina să trăiesc în acest sărman și părăsit oraș al Moldovei, nu numai ca mitropolit, dar nici ca răspatriarh.

Deci, tuturor laolaltă le spun: Îndreptați-vă privirea în asemenea scop, spre alte persoane din sfântul nostru sinod.

Visarion, episcop de Hotin

Bălți, 12 decembrie 1928

1. În numărul trecut (9) am făgăduit că vom publica o lămurire a P[rea] S[fințitului] Visarion Puiu, episcopul Hotinului, în chestiunea eventualității unei vacanțe mitropolitane. Este scrisă și cunoscută unora oficial în 1928. P[rea] S[fința] Sa o actualizează și dă publicității plecând de la unele aprecieri din „Fotografii ortodoxe".

[1] Visarion, episcop de Hotin, *O lămurire*, în *Noua Revistă Bisericească*, 12, nr. 11, noiembrie 1930, p. 1, col. 2.

Lumea așa cum este

Vasile Szolga

Calculatorul

Într-o zi se pomeni, căutând ceva pe internet, că îi căzu sub ochi un articol interesant privind domeniul în care era și el specialist. Văzu că articolul era semnat doar cu inițialele E. C. Îi plăcu așa de tare articolul încât, din curiozitate, căută și altele semnate cu aceleași inițiale. Descoperi o mulțime de articole în aproape toate domeniile științei și chiar al literaturii semnate cu aceleași inițiale. Încercă să afle mai multe despre persoana respectivă, dar nu găsi nicio notă privitoare la ea. Deși încercă din răsputeri, cu cunoștințele lui de utilizator al calculatorului, să afle ceva, nu reuși. Zilele următoare se întâlni cu un bun prieten despre care știa că se pricepe foarte bine în domeniul calculatoarelor și îl rugă să afle persoana care semnează acele materiale. Acesta, deși se strădui din răsputeri, până la urmă se lăsă păgubaș. Ajunse și la niște hacheri care se pricepeau să spargă orice program, dar și ei se lăsară păgubași.

Zilele treceau și el devenea din ce în ce mai obsedat de persoana respectivă. Și-o imagina, după cum se exprima în acele articole, ca fiind o femeie deosebit de frumoasă și de inteligentă astfel că tot butona clapele calculatorului doar doar va reuși să intre în legătură cu acea persoană. Într-o zi stătea întristat în fața ecranului calculatorului când pe ecran îi apăru un text adresat lui: „NU MĂ MAI CĂUTA CĂCI NU VEI REUȘI SĂ MĂ GĂSEȘTI". El sări în sus de bucurie. În sfârșit reușise să intre în legătură cu ea. Zilele treceau și relația cu acea persoană deveni din ce în ce mai intensă. Din cele observate, deși nimic nu arăta asta, își dădea seama că este într-adevăr o femeie.

Zi după zi el deveni din ce în ce mai îndrăgostit de acea persoană, deși nu-i cunoștea decât identitatea. Nu mai rezistă și într-o zi îi declară dragostea lui și îi scrise că nu mai contează cum arată, poate fi bătrână, urâtă sau cu diverse handicapuri fizice, nu contează înfățișarea ei fizică, ci doar faptul că el nu mai poate trăi fără ea și ar da orice să o întâlnească. Relația lor atunci se întrerupse. El o ruga să revină și cu implorări și amenințări că se va sinucide dacă nu reia legătura cu el. După un timp, când își pierdu speranța că va mai da de ea, aceasta reveni cu o declarație care îl năuci: „NU SUNT O PERSOANĂ VIE, SUNT UN PROGRAM DE CALCULATOR ÎNTR-UN SERVER".

Își luă capul în mâini și rămase așa multă vreme. Nu-i venea să creadă că se îndrăgostise de un program de calculator.

O voce limpede în sonete sensibile

Aureliu Goci

Misterele vieții nu trebuie neapărat explicitate și devenite instrumente funcționale ale existenței comune, ci mai degrabă oferite ca repere de frumusețe și durabilitate în componenta eternității, lucru de care se ocupă poezia.

Interogațiile și emoțiile integrează și identifică ființa umană în consens identitar în fața Timpului și a Divinității, ceea ce se observă și la creația d-nei Eva Constantinescu, care abordează o multitudine de teme pentru a contura solemnitatea și cursivitatea existenței. Într-adevăr, autoarea poate să spună „sunt om, și nimic din ceea ce este omenesc nu-mi este străin": timpul, poezia și poeții, pasteluri, sentimente și dorințe, culori, flori, anotimpuri, tăceri, neliniști, și enumerările ar putea continua. Cu toate acestea, o temă majoră își are puține reprezentări, și acestea sunt triste – dragostea: „S-au spus atâtea-n cărți și prin saloane.../ În agora și-n forum, sub streașină la stână,/ În stampe vechi, în bronz ori în icoane,/ Despre sclavia lumii, despre a ei stăpână,// Că nu mai știu de tac ori glăsuiesc,/ Atunci când trează încă, pe „câmpul de bătaie",/ De gloanțe străbătută sub cerul pământesc,/ Scot gemete bizare de șleampătă potaie" (*Dragostea – stăpâna lumii*).

Observăm în sonetul citat apariția „potăii", a câinelui fără stăpân lovit de soartă, temă regăsită și în alte poeme, cum ar fi „Câini ?", despre care vom face vorbire mai jos.

De remarcat melancolia care se desprinde din poemul „Nu-mi amintesc...": „Nu-mi amintesc o clipă mai haină/ decât aceea-n care te-am pierdut/.../" În acest sonet autoarea folosește metafore grele – inimă de lut, trecut scufundat, prezent imponderabil, de vis..., dovedind o profundă cunoaștere a stilului propriu genului liric atunci când redă durerea absenței iubirii, durere perpetuată în timp.

Dar poeta are de dus o luptă teribilă cu... timpul pe care-l personifică în „dușmanul cu mantie regească", vinovat de cvasi-absența dragostei și de continuitatea durerii resimțite: ...Timpul bezmetic și dur ce curge în neștire.../ Mai poate o speranță, un dor să mai respire ?/ Mai poate o iubire din zbor să se oprească// Să ia în brațe visul ori ca un fruct să crească/ Pe ramul cel mlădiu ? Tăcere și uitare, amăgire/ E acest vădit dușman în mantia-i regească..."

Aceeași melancolică privire înapoi, către o iubire pierdută în vălurile timpului, se face auzită și în versurile „De-am fost o clipă-n gândurile tale/ Ce fără vrere demult s-au irosit/.../ Nu știu și nu voi ști nicicând./.../ (*De-am fost o clipă...*). Autoarea se exprimă cu ușurința apei unui râu ce curge fără oprire și găsește expresia cea mai justă pentru trăirile pe care le exprimă cu ușurința apei unui râu ce curge fără oprire.

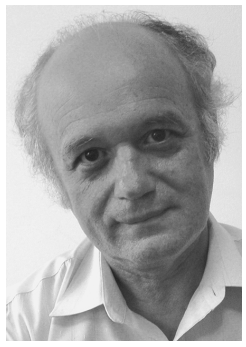
Abordând genul sonetului, autoarea se dezvăluie ca o ființă sensibilă, în cadența acestei specii lirice cu formă fixă, alcătuită, conform Dicționarului Academiei române, din 14 versuri grupate în două catrene cu rima îmbrățișată și două terține cu rima liberă. Încă din primul text al volumului, editat bilingv, cu traducerea competentă în limba engleză a d-lui Vasile Poenaru, autoarea recunoaște că sfidează adevărata, moderna poezie și plânge „în rime fixe, banal și desuet", deși este cam mult să spui că numai „moderna poezie" este adevărată.

D-na Eva Constantinescu, deși a scris toată viața, s-a apucat de publicat la o vârstă matură, după ce viața i-a oferit un răgaz și este semnificativ faptul că vine din domeniul juridic, dar îmbogățește lirica românească, într-un mod cu adevărat poetic, cu metafore inedite sau cu comparații insolite, ca în sonetul „Câini ?", unde plânge și deplânge soarta unui câine pe care-l simte ca pe un alter ego: „Cu ochii triști, umani și liniștiți,/.../ Îmi urmărește pașii prin iarbă târâiți/ Cerșind o mângâiere banală și... vacantă.// Un vagabond de rasă incertă și bătrân,/ Un maidanez, probabil ca și mine...

Poeta se dovedește un glas care are încă multe de spus în „dulcele stil clasic", în versuri care nu sunt nicidecum desuete, dimpotrivă, reflectă o simțire poetică adevărată, făcând ca sonetele sale să încânte cititorul, chiar și pe acela obișnuit cu „poezia modernă". Exprimarea de vârf a creației sale dovedește măiestria artistică eflorescentă și inefabilă, având la bază vocația originară, rigoarea și echilibrul construcției poetice în care forma fixă a modelului creativ exclude orice slăbiciune sau ezitare.

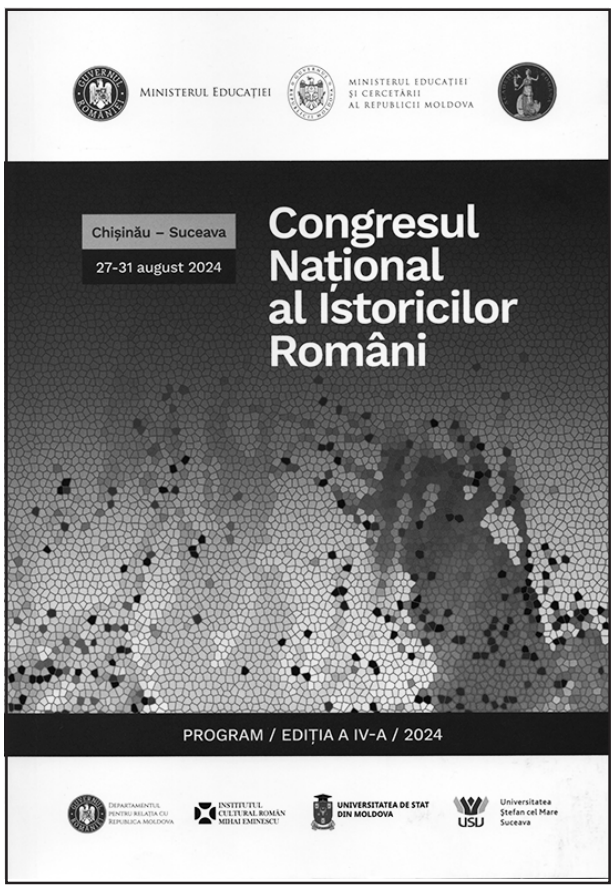
Eva Constantinescu, *Ecouri/Echoes*, 102 sonete/102 sonets translated by Vasile Poenaru, www.Coresi.net, 2023.

Istoriografia română azi

Emil Păunescu

Între 27-31 august 2024, la Chișinău și la Suceava, s-a desfășurat a patra ediție a Congresului Național al Istoricilor Români. Reamintesc că prima ediție a avut loc în 2016 la Cluj-Napoca, iar cea de-a doua în anul Centenarului la Iași. Următoarea, programată în 2020 la București, a fost anulată de pandemie. Doi ani mai târziu, ediția a III-a a avut loc la Alba Iulia, în orașul Marii Uniri și al Încoronării. Am participat cu comunicări la primele două ediții, la Cluj fiind singurul giurgiuvean din program, în vreme ce la Iași mi s-a alăturat colegul Ion Bălan de la Serviciul județean al Arhivelor Naționale. Și anul acesta am figurat ambii în program,

Programul Congresului

având o comunicare comună și două separate.

Eu am optat pentru secțiunea „Istoria românilor – o istorie mixtă…", moderată de profesoara Georgeta Fodor de la Universitatea „George Emil Palade" din Târgu Mureș. Înscris cu o temă despre emanciparea femeilor în epoca modernă, am particularizat-o la cazul orașului meu natal, utilizând în partea ei finală și substanța articolului ***Giurgiuvence celebre***, publicat anul trecut în „Sud". La această secțiune au mai participat cercetători din Brașov, Chișinău, Timișoara, Cluj-Napoca, Arad, București și Suceava.

Prof. dr. Ion Bălan s-a înscris la secțiunea „Ortodoxia românească în epoca modernă și contemporană", moderată de clujeanul Mircea-Gheorghe Abrudan, prezentând cazul bisericilor ortodoxe giurgiuvene în anii regimului comunist. El i-a avut parteneri de discuții pe câțiva reputați cercetători de la Pitești, București, Iași și Chișinău. Pe de altă parte, la 80 de ani de la un moment crucial al istoriei noastre, am figurat împreună în programul secțiunii „Armata română între fronturi" cu comunicarea ***1944. Vlașca sub bombe***, care a reiterat concluziile unui proiect început în 2000 din inițiativa muzeografului Florentin Breazu și arhivistului Ancu Damian și la care participasem și noi. Secțiunea, una dintre cele mai populate din programul Congresului, cu istorici provenind deopotrivă din instituții civile și militare, a fost moderată de Manuel Stănescu.

În materialele editate cu ocazia Congresului, indicele de nume cumulează peste 400 de persoane. La o împărțire aproximativă (dat fiind că unii istorici au avut dublă apartenență, iar alții au absentat în ultimul moment, din păcate și cazul meu !), am constatat că 40% dintre participanți proveneau din mediul universitar, 25% din instituții de cercetare academică, alți 25% din învățământul preuniversitar, din muzee și din arhive, iar 10% din alte sectoare de activitate. Din punct de vedere al repartizării geografice, cetățenii Republicii Moldova au reprezentat circa 30% dintre autori, în vreme ce din țara noastră cercetătorii au provenit majoritar din Capitală (20%), apoi din județele Cluj, Iași, Suceava, Bihor, Dolj etc. Din străinătate și din diaspora nu au fost decât 8 înscrieri, simțitor mai puține decât la primele ediții.

Participanți la Congres, secțiunea 1944

Deoarece o problemă de sănătate m-a împiedicat să ajung la Suceava, în continuare l-am rugat pe prietenul Ion Bălan, consilier superior la Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Giurgiu, să ne relateze impresiile sale de la fața locului, răspunzându-mi la câteva întrebări.

E. P.: *Având posibilitatea de a compara precedenta participare cu cea de la Suceava, cum ați califica organizarea și nivelul materialelor prezentate ?*

I. B.: Din punct de vedere organizatoric cred că Suceava a depășit Iașii, gazdele străduindu-se să asigure condiții optime tuturor participanților.

Am fost impresionat de ținuta superioară a majorității materialelor audiate, care au abordat tematici noi sau subiecte prea puțin cercetate anterior, bazându-se în multe cazuri pe documente de arhivă. Informațiile inedite și metodele moderne de cercetare utilizate mă determină să atribui acestei manifestări calificativul de a fi avut o ținută europeană.

Un mare câștig – în opinia mea – a fost atragerea colegilor de dincolo de Prut, nu numai prin acordarea găzduirii unor secțiuni în capitala Republicii Moldova, ci și prin prezența lor masivă la Suceava. Regret că timpul și distanța m-au împiedicat să merg și la Chișinău, dar sper să mai am ocazia în viitor de a ajunge acolo.

E. P.: *Dintre discursurile audiate în plen pe care le-ați remarcat ? Ce alte caracteristici considerați demne de a fi menționate ?*

I. B.: De departe am fost cel mai impresionat de luciditatea intelectuală a nonagenarului academician Alexandru Zub, președintele de onoare al Congresului. Am ascultat și alte intervenții valoroase, dar unele au păcătuit prin deformarea profesională de a vorbi prea mult. Am remarcat numărul mare al lansărilor de carte organizate cu acest prilej, cu siguranță cel mai important din ultimii ani.

E. P.: *Lecturând programul Congresului, am constatat o slabă prezență a arheologilor, în general un interes mai scăzut pentru epocile străveche, veche și medievală. Cum comentați această disproporție și care credeți că sunt cauzele ei ?*

I. B.: Într-adevăr, prezența specialiștilor în epocile mai vechi a fost proporțional mai mică, pentru motive comune și altor domenii de cercetare: subfinanțarea cronică, respectiv împutinarea tinerilor dispuși să aleagă asemenea specializări.

E. P.: *Lista membrilor Congresului este dominată de cei din generațiile mature. Asistăm la o îmbătrânire a tagmei istoricilor ?*

I. B.: Nu putem ascunde acest adevăr, datorat parțial motivelor deja arătate. Dar am întâlnit și tineri cercetători, unii cu doctorate luate în străinătate și cu deschideri către teme și metode noi, în consonanță cu tendințele istoriografiei din țările avansate.

E. P.: *Mi-ați povestit la reîntoarcerea în Giurgiu că mai mulți participanți s-au interesat de persoana mea, ceea ce mi-a făcut indiscutabil plăcere, dar m-a și întristat, regretând încă o dată faptul că nu am ajuns acolo. În aceste condiții, cum apreciați aportul orașului nostru la un asemenea eveniment ?*

I. B.: Prin cele trei comunicări susținute și prin discuțiile purtate (atât în secțiuni, cât și în afara lor) consider că Giurgiu a fost bine reprezentat, nu numai la nivelul celorlalte centre de mărimea lui, ci chiar mai bine decât orașe mai mari și cu tradiții recunoscute.

E. P.: *Nu-mi rămâne decât să vă mulțumesc odată în plus pentru efortul făcut și să sper că vom continua cu folos colaborarea începută cu peste 30 de ani în urmă.*

Medalia „Serviciul Credincios" acordată în 1883 unor pescari din județul Vlașca

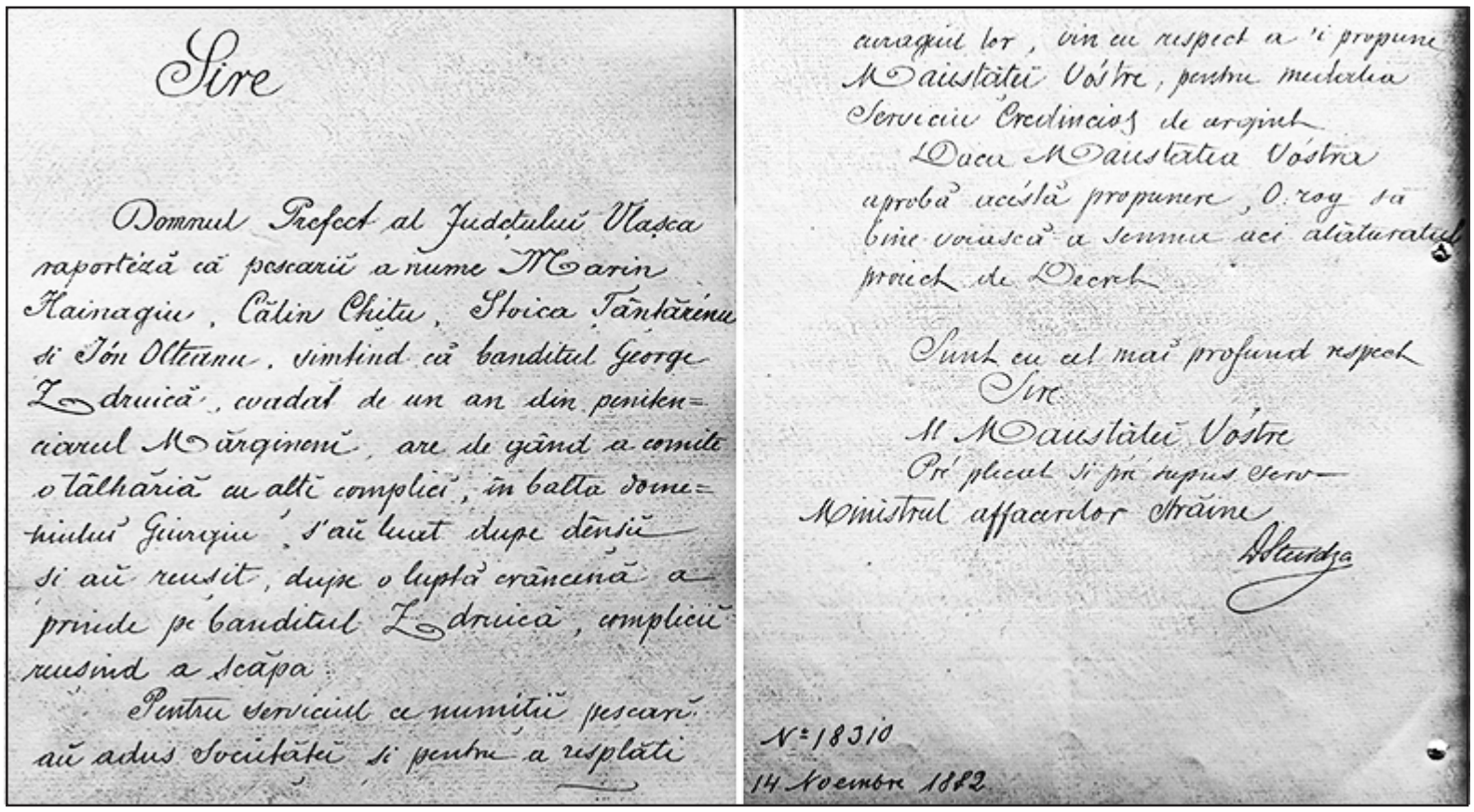

Laurențiu-Ștefan Szemkovics

Urmare a raportului lui D. Sturdza, ministrul Afacerilor Străine, nr. 18.310 din 14 noiembrie 1882, regele Carol I a semnat decretul nr. 764 din 6 martie 1883, prin care le acorda Medalia „Serviciul Credincios", clasa a II-a (de argint), pescarilor Marin Hainagiu, Călin Chițu, Stoica Țânțăreanu și Ioan Olteanu, care l-au prins pe banditul George Zdruică, care evadase din Penitenciarul Mărgineni. Decretul regal a fost publicat în „Monitorul Oficial" nr. 284 din 18 (30) martie 1883, p. 4649.

Prezentăm descrierea distincției onorifice, precum și reproducerile grafice care provin de la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe. Cancelaria Ordinelor*, dosar nr. 30/1883 (documentele) și de la Muzeul Național de Istorie a României (decorația).

Medalia „Serviciul Credincios" a fost instituită în anul 1878, pentru a recompensa serviciile civile și militare aduse statului. Potrivit *Regulamentului Medaliei „Serviciul Credincios"*, sancționat prin Decretul regal nr. 882 din 8 aprilie 1878 (aflat, sub formă de copie, la Arhivele Naționale Istorice Centrale, *Ministerul Afacerilor Externe. Cancelaria Ordinelor*, dosar nr. 642): „*medalia se compune: cea de clasa I-a dintr-o piesă de metal galben cu un diametru de 30 mm și o grosime de 2 ½ mm, forma sa este rotundă; cea de clasa a II-a dintr-o piesă de metal alb având aceleași dimensiuni și formă. Medaliile de amândouă clasele poartă pe o parte (avers), în relief, armele țării, iar pe partea opusă (revers), stampat în relief, cuvintele SERVICIU / CREDINCIOSU înconjurate de o ghirlandă de stejari și lauri care se unesc jos printr-o fundă. Medalia poartă pe partea superioară coroana domnească și un inel prin care se trece panglica de moar albastru, cu câte o dungă argintie pe fiecare margine. Panglica este lată de 30 mm, iară dunga pe margine de 2 ½ mm*".

Sire

Domnul Prefect al Județului Vlașca raportează că pescarii a nume Marin Hainagiu, Călin Chițu, Stoica Țânțăreanu și Ion Olteanu, aflând că banditul George Zdruică, evadat de un an din penitenciarul Mărgineni, are de gând a comite o tâlhărie cu alți complici, în balta domeniului Giurgiu, s'au luat după dênșii și au reușit, după o luptă crâncenă a prinde pe banditul Zdruică, complicii reușind a scăpa.

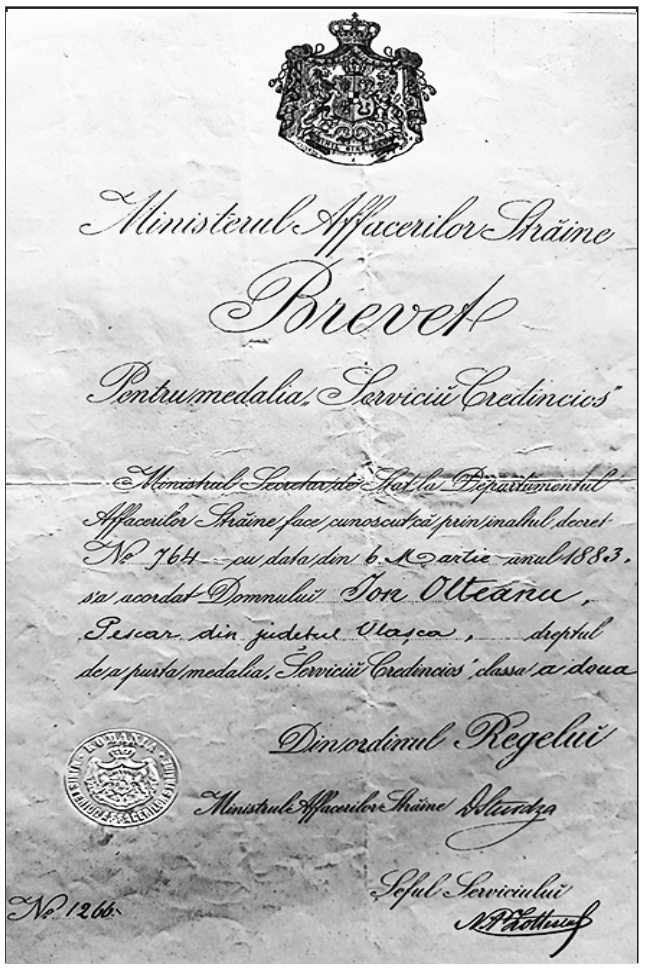
Pentru serviciul ce numiții pescari au adus Societății și pentru a răsplăti curagiul lor, vin cu respect a 'i propune Maiestății Voastre, pentru medalia Serviciu Credincios de argint.

Dacă Maiestatea Voastră aprobă această propunere, O. rog să bine voiască a semna aci alăturatul proiect de Decret.

Sunt cu cel mai profund respect
Sire
Al Maiestății Voastre
Prè plecat și prè supus Servo—
Ministrul affacerilor Străine
Sturdza

N: 18310
14 Noembre 1882

Raportul lui D. Sturdza, ministrul Afacerilor Străine, nr. 18.130 din 14 noiembrie 1882 (recto și verso)

Ministerul Affacerilor Străine

Brevet

Pentru medalia „Serviciu Credincios"

Ministrul Secretar de Stat la Departamentul Affacerilor Străine face cunoscut că prin înaltul decret No 764 cu data din 6 Martie anul 1883. s'a acordat Domnului Ion Olteanu, Pescar din județul Vlașca, dreptul de a purta medalia „Serviciu Credincios" clasa a doua

Din ordinul Regelui

Ministrul Affacerilor Străine Sturdza

Șeful Serviciului

No 1266

Brevetul nr. 1.266 primit de Ioan Olteanu, pescar din județul Vlașca, pentru Medalia „Serviciu Credincios" clasa a II-a

Medalia „Serviciu Credincios" clasa a II-a (avers și revers)

Toamna... acasă la familia Cioflec

Gabriel DRAGNEA

În lucrarea *Călare pe două veacuri* a lui Sextil Pușcariu există un citat din bunul lui prieten Virgil Cioflec, care spune astfel: „Nu făceam o călătorie de studii, ci voiam astâmpărarea unui dor de a mă îmbogăți sufletește.” În aceeași situație m-am găsit și eu în clipa în care am acceptat invitația de a participa la evenimentul cultural-literar „Toamna... acasă la familia Cioflec”, organizat în data de 7 septembrie 2024 de Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni, în parteneriat cu Filiala Brașov a Uniunii Scriitorilor din România.

Comunicarea domnului Bogdan Negrea

Despre micuța așezare de oameni aflată la 22 km de Brașov nu știam decât că se mândrește cu Casa Memorială „Romulus Cioflec”, dar nu mi-am imaginat că voi întâlni o asemenea grijă față de valori, de trecut, de istoria locului și față de oamenii care au fost și au marcat acest spațiu. În această notă de omenie a gazdelor și bucurie față de cei prezenți, veniți a se alătura acestui moment omagial Cioflec, redau un mai vechi „colind al gazdei”, așa cum a fost scris de Cioflec Ioan în 1972 (la vârsta de 53 de ani), cules de prof. Cornel Comșa și citit în această zi de 7 septembrie 2024 de către Bogdan Negrea, strănepotul scriitorului Romulus Cioflec, în chiar curtea casei acestuia din urmă: „Dinaintea cestor porți/ Cestor porți și cestor curți/ Sîntuți gazdă vreo doi meri/ Vreo doi meri și vreo doi peri/ La umbrele merilor/ Sîntuți gazdă mese-ntinse/ Și făclii galbene-aprinse./ Dar la mese cine șade ?/ Șade gazda ăst om bun/ Nu șade ci ni se-nchină/ C-un pahar de vin în mână/ Pe buza paharului/ Scrisă-i Raza Soarelui/ Pe fundul paharului/ Scris e spicul grâului/ Să fii gazdă sănătoasă/ Să ne primești bucuroasă/ C-un colac de grâu curat/ Și copece de porc gras/ Și-o sticluță de rachiu/ Ca la anul să mai viu.”

Programul acestei întâlniri culturale a debutat cu prezentarea casei memoriale, ghid fiindu-ne însăși dna prof. dr. Luminița Cornea, coordonatoarea acestui eveniment. Astfel, am pătruns în micul univers al lui Romulus Cioflec, vizitându-i „camera dinainte” sau camera de oaspeți, care păstrează și-acum piesele de mobilier dar și obiectele personale, așa cum, se pare, au fost amenajate de Constantin Cioflec, tatăl scriitorului. Prima cameră, imediat cum se intră în casă este rezervată păstrării în deosebite condiții a lucrărilor lui Romulus Cioflec, observându-se astfel itinerariul călătoriilor scriitorului așa cum ni se relevă în cărțile sale. Trecând prin spațiul de lucru al scriitorului, unde pot fi văzute mașina de scris, edițiile princeps ale anumitor cărți ale sale, biroul de lucru, biblioteca și fotografii originale de familie se ajunge în ultima cameră, sala multimedia amenajată pentru a permite vizitatorilor o explorare virtuală printre paginile cărților sale, a corespondenței cu diverși scriitori ai vremii, dar și prezentarea diferitelor acte și documente care au aparținut lui Romulus Cioflec.

Al doilea moment din program a fost prezentarea în power-point cu date precise care au evidențiat concret prietenia dintre Virgil Cioflec, de data aceasta, și Sextil Pușcariu, primul rector român al Universității din Cluj. Unul dintre amănuntele interesante punctate de dna prof. Luminița Cornea în prezentarea domniei sale a fost că între cei doi s-a legat o prietenie și mai puternică ținând cont de faptul că Virgil Cioflec a fost nașul de cununie al lui Sextil Pușcariu. Deosebit a fost însuși mesajul lui Virgil Cioflec din seara nunții, amintit de prof. Luminița Cornea: „Un moment se făcu liniște în sală, când Virgil Cioflec, nașul, ne vorbi de fericirea mirilor. Cerul să ne fie tot senin, ca cel din tabloul lui Grigorescu pe care ni-l aduse ca dar de nuntă. Pentru un moment ochii lui se umeziră și glasul îi lunecă de emoție, dar apoi veselia se făcu iar stăpână pe suflete”.

Revista bolintineană *Sud* a fost invitată în cadrul acestui eveniment cultural, fiind și eu prezent, după cum vă spuneam la debutul acestui material. Deoarece redactorul șef Vasile Grigore, din motive pur obiective, nu a reușit să ajungă la Araci, a trimis un mesaj de felicitare organizatorilor, dar și un scurt articol în care este subliniată legătura lui Virgil Cioflec cu comuna giurgiuveană Mârșa, aflată la 27 km de Bolintin Vale: „Ori, nu cred că este lipsit de importanță pentru destinul lui Virgil Cioflec (de la nașterea căruia se împlinesc 150 de ani) că o densitate remarcabilă de contribuții particulare la întemeierea de școli, biblioteci, așezăminte culturale se întâlnește tocmai în zona unde acesta și-a petrecut cea mai mare parte a vieții, pe meleagurile bolintinene, la Mârșa, unde s-a stabilit din copilărie, de la vârsta de nici șapte ani, când tatăl său cumpăra o moșie aici de la nepoții lui Dimitrie Bolintineanu.” Mai mult decât atât, în același articol, istoricul Vasile Grigore a ținut să precizeze scriind astfel: „Astăzi, la Mârșa, mai nimic nu mai amintește de Cioflec. De unul dintre cele două conace – conacul mare – ce fusese vândut lui Oscar Han, devenit sediu de CAP în anii regimului comunist, s-a ales praful la propriu, căci a fost demolat până la temelie după «revoluția din decembrie» când foștii ceapiști și-au împărțit averea colectivului. Celălalt conac, «privatizat» în aceleași condiții, a fost transformat în cârciumă și supus unor modificări în care cu greu mai recunoști vechea construcție.”

Participanți la eveniment

Un alt episod din cuprinsul acestei manifestări culturale a fost prezentarea pe scurt a relației de prietenie dintre Romulus Cioflec și Panait Istrati, într-un articol pe care l-am numit „Romulus Cioflec și Panait Istrati între parantezele dreptății sociale – prietenie și adevăr”: „Romulus Cioflec, un apreciat descriptor al ruralului românesc și un călător pe treptele lumii și Panait Istrati, prozator apreciat internațional, un neliniștit radiograf, comentator și critic al nevoilor tuturor. Ajunși la răscruce, amândoi au ales un drum comun, al prieteniei construită pe valori comune, principii solide, o prietenie ramforsată de o conștiință vie, care nu a ordonat pasul înapoi niciunuia dintre cei doi.”

Îmbrăcat într-un costum popular de mire, vechi de exact 100 de ani și accesorizat cu un vechi și tradițional chimir, strănepotul lui Romulus Cioflec a schițat o prezentare sumară a genealogiei familiei Cioflec: „Familia Cioflec, o familie de preoți. Foarte, foarte multe generații de preoți. S-au numit întâi Popa pentru că așa era atunci: Pop, Popa sau Popovici, după cum erau veacurile și după cum se scria, în ce limbă și în ce grai se scria. Pentru că un sat ardelenesc nu poate fi fără porecle – porecle care pot însemna defecte sau calități – s-a ajuns de la Popa sau Popovici la Cioflec. Acum depinde la ce limbă ne raportăm când spunem cuvântul «Cioflec». Comăna de Jos este o localitate între sași și unguri. Dacă Cioflec vine din limba maghiară, el poate însemna «fluieraș». Probabil că vreun popă din neamul Cioflec cânta la biserică și cânta ca un fluier și atunci ei i-au spus Fluieraș. Poate. Mai înseamnă «eu țip». Poate că Popa avea glas puternic și în loc să îl perceapă lumea că slujește, credea că țipă. În partea săsească «cioflec» înseamnă «pată». Pata poate fi un semn din naștere, purtat din generație în generație, cert este că nu există document din care să rezulte de unde s-a căpătat porecla de «Cioflec», care poreclă a devenit nume oficial. Pentru că în Transilvania, foarte, foarte târziu, împăratul de la Viena, în secolul 18 a dat lege să avem și nume de familie, pe lângă numele de botez. Și, de atunci până în zilele noastre, familia Cioflec s-a răspândit din Comăna de jos în toate colțurile țării.”

În acest maraton cultural-literar au mai avut intervenții Iulian Cătălui, care a realizat o foarte sumară prezentare a recentului număr apărut al *Caietelor de la Araci*, Ionel Șimota, Carmen Tania Grigore, Gabriela Botici, dar și Valerii Kavruk (director al Muzeului Național al Carpaților Răsăriteni).

Și, pentru că, într-adevăr am certitudinea că nimic din tot ceea ce facem și se întâmplă în jurul nostru nu este întâmplător, plăcuta surpriză a venit din partea tinerei Alexandra Voiculescu care a ales să interpreteze la vioară celebra *Baladă* a lui Ciprian Porumbescu, dar și câteva pricesne care au generat tăcere și emoție în curtea casei memoriale Romulus Cioflec. Mai ales în această amiază în care clopotele băteau acompaniind-o, parcă, amintind de *Nașterea Maicii Domnului*, zi sfântă care avea să vină a doua zi.

Comunicarea domnului Gabriel Dragnea

O seară de poveste la Bolintin

Marian GRIGORE

Orașul Bolintin Vale a marcat o nouă zi memorabilă pentru cultura națională prin vernisajul a două expoziții complementare: pictură și fotografie. Evenimentul a avut loc pe 14 septembrie 2024 la Centrul Cultural „Școala Veche” și a adunat, pentru o „seară de poveste”, peste trei sute de iubitori de artă și cultură, un număr remarcabil, care vorbește de la sine despre nevoia întâlnirii cu arta, cultura, literatura pe care o simt românii și la care diriguitorii banilor publici par a fi cu totul insensibili.

Expoziția „Haos prin culoare” cuprinde picturi realizate de bolintineanul Mircea Paraschiv, aflat la prima ieșire în public. Creațiile abstracte, în culori vii sau întunecate, bine armonizate, deschid ferestre către sufletul artistului, exprimând trăiri, sentimente, viziuni. Picturile au fost apreciate de public, primind girul de calitate al specialiștilor prezenți la vernisaj.

Expoziția „Ion Barbu și Nichifor Crainic în ipostaze iconografice”, alcătuită pe baza fotografiilor din colecția prof. Nicolae Scurtu, surprinde evenimente istorice memorabile și personalități culturale marcante ale culturii: Liviu Rebreanu, Ion Pillat, George Enescu, Lucian Blaga, Constantin Giurescu, Nicolae Crevedia, Pamfil Șeicaru, Oscar Han, Iuliu Hossu, Constantin C. Giurescu, Ionel Teodoreanu, Vasile Băncilă, Vladimir Streinu sau Petrache Lupu de la Maglavit... Prin importanța lor, imaginile fac indubitabil parte din patrimoniul cultural național, atât material, cât și imaterial prin informațiile intrinseci pe care le conțin.

Astfel, am remarcat în cadrul expoziției o fotografie realizată în anul 1930, în Franța, la Centenarul Frédéric Mistral în care apar Nichifor Crainic, Pamfil Șeicaru, Tanți Șeicaru și Aglae Crainic. Sau consemnarea unei plimbări la Șosea din anul 1927 în care îi vedem pe Adrian Maniu, Nichifor Crainic, Titi Maniu, Raymonde și Oscar Han. Relevantă pentru legăturile intelectualității europene este fotografia și dedicația pe care Corina Sombart (fiica profesorului ieșean Nicolae Leon), soția economistului german Werner Sombart, le trimite către Nichifor Crainic. La fel de interesantă și ilustrativă pentru mentalitățile epocii este imaginea surprinsă în pelerinajul din 1935 la „locul sfânt”, la „minunea de la Maglavit”, în care apar: Dragoș Protopopescu, Nicolae Crevedia, Nichifor Crainic și desigur ciobanul Petrache Lupu, omul care văzuse pe Dumnezeu și fusese crezut de o țară întreagă, „de la vlădică până la opincă”.

La prezentarea expozițiilor, după cuvântările celor doi protagoniști – prof. Nicolae Scurtu și artistul plastic Mircea Paraschiv – publicul prezent a avut plăcerea vizionării unui film documentar despre pictura franceză realizat de Andi Dumitrache și prezentat chiar de către autor.

Expozițiile vor fi deschise publicului până în data de 2 noiembrie 2024, când iubitorii de artă și cultură sunt invitați la Centrul Cultural „Școala Veche” pentru a asista la festivitatea de închidere.

Organizatorii evenimentului au fost Compartimentul Cultură din cadrul Primăriei orașului Bolintin Vale, Mircea Paraschiv și Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu.

Alocuțiunea prof. Nicolae Scurtu

Mircea Paraschiv și câțiva oaspeți asiatici - Nepal, Sri Lanka

Mircea Paraschiv, Alexandra Firiță, Vasile Grigore, Daniel Trăistaru, Dumitru Adam

Sud la Târgul de Carte giurgiuvean

Pentru al treilea an consecutiv, Editura Sud, Biblioteca Orășenească Bolintin Vale și Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu au participat în perioada 19-20 septembrie 2024 la Târgul de Carte cu tematică enciclopedică de la Giurgiu, manifestare organizată de Biblioteca Județeană „I.A. Basarabescu" sub conducerea d-nei manager Daniela Bardan. Locația a fost una prestigioasă, în centrul municipiului, pe esplanada Teatrului „Tudor Vianu" și ar fi fost de așteptat să atragă un public numeros care să răsplătească atât eforturile organizatorului, cât și ale editurilor invitate.

Editura Sud din Bolintin Vale a venit cu o ofertă bogată și variată, majoritatea cărților publicate aparținând unor autori din județul gazdă, din arealul cultural bolintinean, cu subiecte aflate în legătură directă cu istoria și cultura zonei. Mai mult decât atât, editura bolintineană a considerat de cuviință să invite la Giurgiu un grup consistent de scriitori în ideea cunoașterii lor de către publicul giurgiuvean, a împărtășirii unor experiențe în materie de creație literară și științifică, a unui necesar schimb de impresii cu giurgiuvenii care împărtășesc aceeași pasiune a scrisului. Așa se face că la standul Editurii Sud au fost prezenți Alexandra Firiță, monahia Benedicta Moldovan, Milica Dan, Steluța Nae, Alexandru Cazacu, Gabriel Dragnea și Vasile Grigore.

Sudiștii amintiți au fost și cei care în foaierul Teatrului „Tudor Vianu" au susținut prezentarea a trei volume din colecția editurii: *Preotul Ioan Graure: o viață sub sabie* (autor Luminița Cornea), *Mănăstirea Strâmbu-Găiseni: studii și cercetări* (coord. monahia Bendicta Moldovan) și *Caietele revistei Sud*. În cadrul evenimentului a fost citit emoționantul mesaj transmis de peste munți, de la Cluj-Napoca, de Luminița Cornea, originară de pe meleagurile giurgiuvene, cea care a așezat în pagină aspectele relevante din viața tatălui său, preotul Ioan Graure. Au mai susținut alocuțiuni d-na Ileana Popovici și dl. Emil Păunescu, ambii în strânsă legătură cu fenomenul cultural sudist. În public a fost apreciată prezența d-nilor Adrian Cioroianu și Octavian Ursulescu, personalități care nu mai au nevoie de prezentare.

Sudiștii...

Gabriel Dragnea, Adrian Cioroianu

Gabriel Dragnea, Ileana Popovici, Alexandra Firiță

O manifestare culturală complexă

Gelu BRÎNCOVEANU

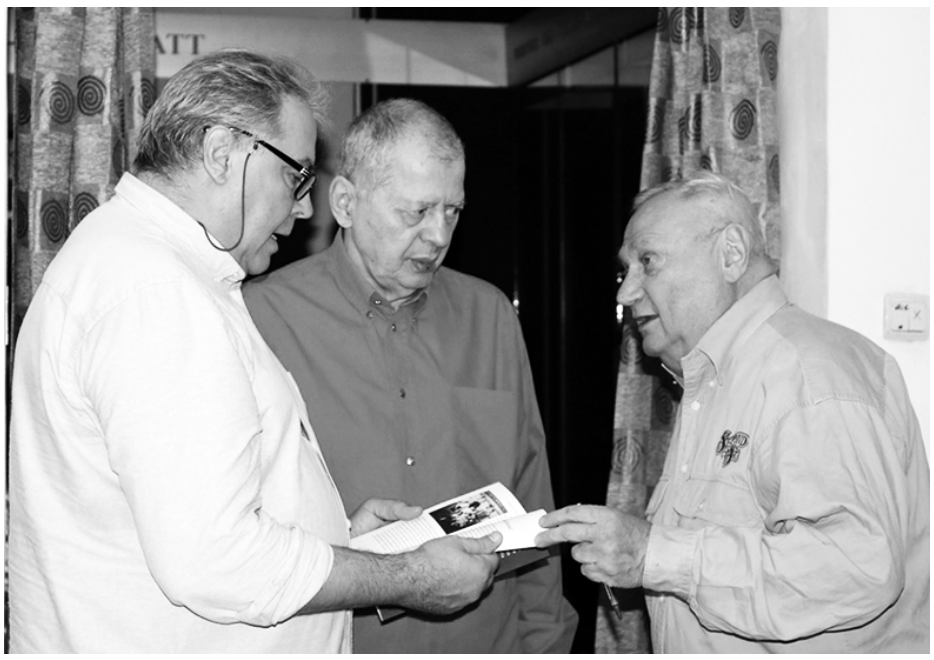
Lansarea unui volum de memorii și vernisajul unei expoziții de istorie memorială au reunit public avizat, în cadrul unui eveniment cultural comun, desfășurat vineri, 20 septembrie a.c., la sediul central al Muzeului județean „Teohari Antonescu". Organizată sub egida instituției gazdă și a Bibliotecii județene „I. A. Bassarabescu", manifestarea s-a înscris în programul „Zilele europene ale patrimoniului", desfășurat la Giurgiu în perioada 19-21 septembrie 2024.

Tipărit în regie proprie, volumul prezentat la eveniment, intitulat ***Hai Hui prin memorii***, de Cornel Prodan, cuprinde în principal amintiri ale autorului din anii petrecuți în orașul natal, dar și în București, unde a urmat studii universitare la Institutul Politehnic. Inginer chimist, născut și format în Giurgiu, cu dublă cetățenie (română și germană), C. Prodan este astăzi un specialist apreciat în valorificarea energiei solare prin intermediul panourilor fotovoltaice. Vechi donator al Muzeului județean „Teohari Antonescu", el a îmbogățit recent colecțiile acestei instituții prin dăruirea unor fotografii, imprimate și manuscrise moștenite de la un unchi, văr al mamei sale. Aceste imagini și documente i-au determinat pe specialiștii secției de istorie memorială să realizeze microexpoziția intitulată ***„În memoria locotenent-colonelului Stelian Vasilescu (1898-1978)"***, care omagiază o personalitate locală uitată (evocată în volumul amintit) ce are conexiuni surprinzătoare nu numai cu istoria militară, ci și cu aceea a învățământului, literaturii, muzicii și sportului din Giurgiu, din alte zone ale țării și ale… Europei.

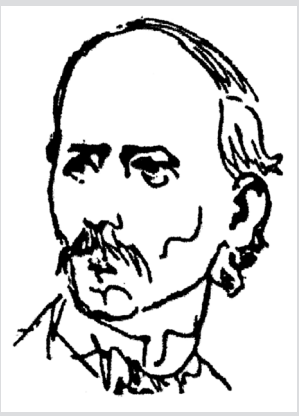
Moderat de muzeograful Emil Păunescu, dublul eveniment al lansării cărții și vernisajului expoziției a cuprins o audiență numeroasă: reprezentanți ai instituțiilor organizatoare și ai mass media locală, invitați ai Bibliotecii la cea de-a VII-a ediție a propriului Târg de carte (dr. Adrian Cioroianu, Octavian Ursulescu, Ileana Popovici, echipa Editurii Sud), conducerea Colegiului Național „Ion Maiorescu" (director adjunct Anca Chițu), o fostă profesoară a Colegiului și a fostului elev Prodan Cornel (Mihaela Georgescu), invitați ai autorului (rude, foști colegi, cunoscuți). Publicul a urmărit cu interes prezentările făcute cărții și expoziției, iar la finalul evenimentului a dialogat cu autorul volumului, inginer care a lăsat de înțeles că intenționează completarea scrierii sale memorialistice cu un volum viitor.

Cornel Prodan, Emil Păunescu

Adrian Cioroianu, Octavian Ursulescu, Cornel Prodan

Concursul Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu”

Ediția a XXXIII-a, 19 octombrie 2024, Bolintin Vale

Revista „Sud”, în parteneriat cu Filiala Poezie-București a Uniunii Scriitorilor din România, Centrul Cultural „Școala Veche” Bolintin Vale, Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu și Editura Sud a organizat, cu sprijinul Consiliului Local și al Primăriei orașului Bolintin Vale, ediția a XXXIII-a a Concursului Național de Creație Literară „Dimitrie Bolintineanu”.

La această ediție, la cele două secțiuni ale concursului – „Eseu” și „Poezie” – au fost înscrise 45 de creații.

La secțiunea „Eseu” s-au primit doar patru participări, trei dintre ele fiind descalificate pentru nerespectarea regulamentului. Faptul că cea rămasă în concurs nu avea o calitate corespunzătoare, coroborat cu numărul redus al concurenților, a determinat organizatorul să decidă neacordarea, la această ediție, a Premiului „Neagu Udroiu”.

Secțiunea „Poezie” a fost organizată în parteneriat cu Filiala Poezie-București a Uniunii Scriitorilor din România. La această secțiune s-au prezentat 41 de concurenți. Din cauza nerespectării prevederilor regulamentului, nouă dintre aceștia au fost descalificați. Apoi, după faza de preselecție, au fost admise în concurs 21 de grupaje de versuri semnate de: Raluca Cosmina Calancia, Maria Ciurea, Alis Crușoveanu, Cătalina Dinu, Mălina Ioana Epure, Răzvan Gagiu, Ion Grigoraș, Roxana Horhocea, Crenguța Gabriela Mălăiași, Anda Florina Man, Mădălina Mantu, Diana Maroșan, Maria Teodora Mateoiu, Mădălina Paula Mogoș, Claudia Sandra Myers, Helga Nemeș, Bianca Ojovan, Constantin Andrei Pătrăucean, Mara Paula Popescu, Ariana Daiana Ușvat, Maria Antonia Vlad. Lucrările admise în concurs vor fi publicate într-un volum colectiv la Editura Sud, fiecare dintre autorii participanți la festivitatea de premiere urmând să primească câte două exemplare (gratuit).

Juriul, alcătuit din Horia Gârbea, Ana Dobre, Victoria Milescu și Evelyne Maria Croitoru, a decis ca premiile să se acorde astfel:

- Marele Premiu „Dimitrie Bolintineanu” (1000 lei) – Mălina Ioana Epure.
- Premiul „Nicolae Dan Fruntelată” (700 lei) – Ion Grigoraș.
- Premiul „Petre Ghelmez” (700 lei) – Mădălina Mantu.
- Premiul „Eugen Rotaru” (700 lei) – Helga Nemeș.

Reamintim că regulamentul prevede că participarea câștigătorilor la festivitatea de premiere este obligatorie, altfel premiile în bani ce urmau să revină absenților vor fi redistribuite sau anulate de către organizatori. De asemenea, obligativitatea participării la festivitatea de premiere se aplică și pentru primirea celor două exemplare gratuite din volumul colectiv și a diplomelor de participare.

Festivitatea de premiere va avea loc în data de 19 octombrie 2024, cu începere de la ora 12.00, la Centrul Cultural „Școala Veche” din orașul Bolintin Vale. Organizatorii vor asigura transportul juriului și laureaților de la București la Bolintin Vale și retur.

Relații la e-mail: revistasud@yahoo.com.

Reviste primite la redacție

Scrisul românesc, anul XXII, nr. 8 (252), 2024; nr. 9 (253), 2024, revistă de cultură fondată la Craiova, publicată de Fundația-Revista *Scrisul Românesc*. Director Florea Firan.

Actualitatea literară, anul XIII, nr. 130, mai-iulie 2024, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de Al Lugojpress cu sprijinul sponsorilor și al SIP Timiș. Director Nicolae Silade; Redactor șef R.V. Giorgioni.

Mozaicul, anul XXVII, nr. 8-9 (310-311), 2024, revistă de cultură editată de AIUS Printed. Director Nicolae Marinescu; Redactor șef Petrișor Militaru; Secretar de redacție Maria Dinu.

Bucovina literară, anul XXXV, nr. 4-5-6 (399-399-400), 2024, revistă publicată cu sprijinul financiar al Consiliului Județean Suceava. Redactor șef Alexandru Ovidiu Vintilă.

Bucureștiul literar și artistic, anul XIV, nr. 8-9 (155-156), august-septembrie 2024. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Unora le place Arta, nr. 1, ianuarie-martie 2024.

UZP, nr. 33/2024; nr. 34/2024, publicație editată de Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România. Redactor șef Dan Constantin.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la sediul redacției și de la Biblioteca orășenească.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (Str. Republicii, nr. 2, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Biblioteca SUD-ului

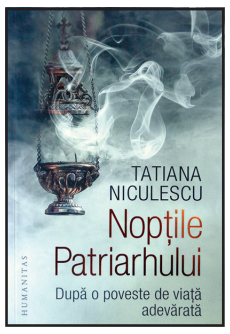
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni: studii și cercetări, vol. 3, coord. monahia dr. Benedicta Moldovan, Bolintin Vale, Editura Sud, 2024. *Aflat la cea de-a IV-a ediție, Simpozionul Național „Mănăstirea Strâmbu-Găiseni, monument de cultură și credință românească", își propune, an de an, prin implicarea unor cercetători pasionați, să scoată la lumină noi crâmpeie din istoria seculară a acestei Sfinte Mănăstiri și a împrejurimilor ei. Le mulțumim celor zece invitați care și în acest an, grație unei activități de cercetare asiduă, au venit cu informații noi și foarte interesante referitoare la subiectul propus: arhim. dr. Mihail Muscariu, prof. dr. Nicolae Scurtu, conf. univ. dr. Ioana Fruntelată, dr. Ștefan-Laurențiu Szemkovics, dr. Oana Mădălina Popescu, dr. Marius Păduraru, protos. Antim Motorga, drd. Vasile Grigore, prof. univ. dr. George Coandă și prof. Valentina Vasile.*

Florentin Popescu, ***Radu Theodoru, un destin împlinit***, București, Editura RawexComs, 2024. *„Transhumanța oierilor din care mă trag; drumeți de la Adriatica la Egee și potecile munților bătute de Nanii cărvanari s-au rafinat vreme de un veac, făcând din tata un neliniștit care și-a mutat sălașul de colo, colo în căutarea mai binelui și din mine un alt neliniștit care a drumețit pe uscat, în văzduh și pe mare, căutându-mă cu disperare, ca până la urmă să mă regăsesc în pașnica și trudnica și spornica ipostază de țăran și-n mereu războinica ipostază de soldat al scrisului."* (Radu Theodoru)

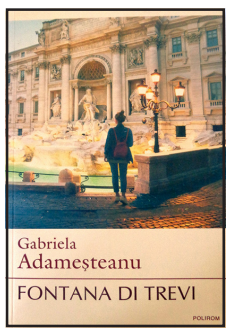
Mircea Cărtărescu, ***Un om care scrie: jurnal 2011-2017***, București, Editura Humanitas, 2018. *Îmi sparg capul mai mult ca oricând cu spațiul-timp și conurile evenimentelor. Universul a fost creat dintr-odată, cu toate liniile lui, așa încât arată ca un bloc de gheață în care fiecare obiect e încremenit în destinul lui. Nu poate exista – ca o consecință îndepărtată – liber-arbitru. Alunecăm în șanțurile predeterminate ale timpului și cauzalității fără cea mai mică posibilitate de deraiere...*

Tatiana Niculescu, ***Nopțile Patriarhului***, București, Editura Humanitas, 2019. *Un om obișnuit cu puterea și cu autoritatea necontestată a funcției sale se lupta cu boala, bătrânețea și propriul trecut, în timp ce în jurul lui se țes intrigi pentru succesiune și se întocmesc secrete planuri de preluare a puterii.*

Teodor Baconschi, ***Averea bunei educații***, București, Editura Univers, 2019. *Cartea aceasta se adresează celor binecuvântați cu copii, arătându-le pistele clasice ale unei bune educații. Veți găsi în ea suficiente argumente și sfaturi practice pentru a redeveni optimiști, dar și realiști, adică foarte răbdători, căci buna educație nu e o marfă, ci un proces delicat de interacțiune pedagogică, pe fondul căruia, noi înșine, ca părinți, suferim o necesară evoluție.*

Gabriela Adamesteanu, ***Fontana di Trevi***, Iași, Editura Polirom, 2018. *„Cu un trecut atât de greu și de neclar, cu un prezent atât de confuz și de convulsiv, mai are România un viitor ? Iată întrebarea teribilă pe care, prin mijlocirea unor biografii narative impecabil conduse, romanul de față o avansează."* (Sanda Cordoș)

Sanda Golopenția, ***Bulevardele vieții***, București, Editura Spandugino, 2018. *A fi emisar al unui spațiu cultural este singura garanție de cultură umanistă autentică în zilele noastre. Nu există și nu putem imagina o cultură umanistă globală (sau transnațională) altfel decât prin vibrația interculturală, prin negocieri între spații și valori culturale.*

Matei Vișniec, ***Caragiale e de vină; Despre tandrețe; Teatru vag***, București, Editura Humanitas, 2019. *În prozele sale scurte, uneori având caracterul unor fulgurații textuale, Caragiale se joacă însă și cu ceea ce rămâne nespus, cu situații vagi sau cu caracter lăsate în suspensie. Este principalul motiv pentru care ultima secțiune a acestui volum se numește teatru vag. Personal n-am inventat nimic, Caragiale e de vină.*

Editura Sud din Bolintin Vale
publică volume ale autorilor din sudul țării, care tratează despre arealul bolintinean ori subiectele din această zonă.

Consilier editorial: Gabriel Dragnea.
E-mail: editurasud@gmail.com
Telefon editură: 0726179367

2019
Alexandru Ghiță-Sașa, *Sonete lângă somnul tău... și alte stihuri*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Milica Dan, *Școală veche, școală nouă la Bolintin Vale*
Victoria Milescu, *Cronicile Sudului*
Gabriel Dragnea, *Altharul lui Cronos*
2020
Vasile Grigore, *Constantin Șt. Bolintineanu – Portretul unui ctitor*
Alexandru Cazacu, *O cameră single*
Vasile Grigore (coord.), Ștefan Crudu, Marian Grigore, *Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean*
Stanca Gianina Mehedințu, *Localitatea mea și obiceiurile ei. Auxiliar didactic*
Stanca Gianina Mehedințu, *Norme de ortografie și punctuație în limba română contemporană. Auxiliar didactic*
Niculae Stoica, *De la Miliție la Poliție*
Florică Dan, *Bea omule, răcoarea mea*
Corneliu C. Cristescu, *Poeziile inimii*
Corneliu State, *Viața, Credința, Familia*
2021
Constantin Colonaș, Florin Colonaș, *Omul cu ochi albaștri*
Gheorghița Ghiță, *Ghid orientativ – titularizare, definitivat, gradul II: educație fizică și sport – învățământ preuniversitar: teste rezolvate, sisteme de acționare, referate de specialitate*
Corneliu State, *Din arhivele unei școli*
Nicolae Dan Fruntelată, *Jurnal sudist*
Constantin Bărbuță, *Confesiuni din viață și de la catedră*
Titus Vîjeu, *Cărțile Sudului*
Nicolae Scurtu, *Cărți cu autografe în biblioteca lui Nichifor Crainic*
Florentin Popescu, *Autori și cărți din bibliotecile Sudului*
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 1
Luminița Cornea, *Virgil Cioflec – Contribuții biobibliografice*
2022
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 2
G. Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*
Vili Pârvănescu, *Hai Unirea ! Hai Petrolul ! Hai la fotbal Bolintin !*
Corneliu State, Elena State, *Neînfricații – călător prin țara mea*
Corneliu C. Cristescu, *Farmecul amintirilor – povestiri din Bolintin și Crevedia*
Caietele revistei Sud (nr. 6/2022)
Alexandra Firiță, *Rochia de hârtie*
Gabriel Dragnea, *Însemnări din Sud. Referințe lirice și ipostaze culturale*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Ruxandra Dragomir, *Rime pentru Garofița*
Titus Vîjeu, *Scrinul alb*
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 1, coord. monahia Benedicta Moldovan
2023
Niculae Stoica, *Dârvari – un vechi sat de pe Sabar*
Florentin Popescu, *Orizont literar bolintinean*
George Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*, ediția a II-a revizuită
Andreea Narcise Grigore, *Dinamica albiei râului Argeș și raportul cu factorul antropic în perimetrul Bolintin*
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 2, coord. monahia Benedicta Moldovan
Gabriel Dragnea, *75 de ani de activitate a bibliotecii publice Bolintin Vale. Diversitate culturală între necesar și obligatoriu*
Luminița Cornea, *Preotul Ioan Graure, o viață sub sabie*
Titus Vîjeu, *Flashback*
Victoria Milescu, *Citind și scriind*
Caietele revistei Sud (nr. 7)
2024
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 3, coord. monahia Benedicta Moldovan
Caietele revistei Sud (nr. 8)

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Seniori editori: Ion Andreiță, Ioana Ruxandra Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Colectiv de redacție: Alexandru Cazacu, Constanța Crudu, Alexandra Firiță, Marian Grigore, Gianina Mehedințu, Mona Dobrișan
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 07266179367
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 15 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea.
Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.